Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Florian, Jean Pierre Claris de.; af Florian ; oversat ved Jens Kragh Høst.
Titel | Title:	Numa Pompilius : Roms anden Konge
Bindbetegnelse | Volume Statement:	Vol. 2
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : trykt hos ... N. Møller og Søn, 1792
Fysiske størrelse | Physical extent:	2 bd.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

Numa Pompilius

Roms anden Konge

af

Florian.

Oversat

ved

Jens Kragh Høst.

Anden Deel.

Kiøbenhavn 1792.
Trykt hos Hofbogtrykkerne N. Møller og Søn.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Numa Pompilius.

Anden Deel.

Indhold
af
Syvende Bog.

Numa bærer Tatius' Liig tilbage til Rom. Tatias Fortvivlelse. Numa vil opfylde den Eed, han har svoret sin Konge. Romulus forbyder ham det. Hersilia gaaer til Numa: hendes Taarer, hendes Trusler rokke ham ej. Den gode Konges Liigbegængelse. Tatias Død. Sabinernes Oprør. Romulus' grusomme Forebyggelses-Midler. Numa opoffrer sig for sit Folk. Han forvises Rom. Han møder Leo.

Numa Pompilius.

Syvende Bog.

Natten havde allerede udbredt sit mørke Slør, da Numa kom til sig selv igjen. Synet af Tatius' blodige Liig indjager ham atter Gysen og gjenkalder ham den Eed, han har svoret. Uden at angre den, uden at beklage sig, tænker han kun paa, hvad han skylder den gode Konge; og af Frygt for, at hans Legeme maatte blive bortført, ifald han forlod det et Øjeblik, tager han det paa Skuldrene og vinder til Staden med langsomme Skridt. Saasnart han kommer til den første Vagt, kalder han paa de Sabinske Soldater, overgiver dem sin Byrde, byder dem med Ærbø-

dighed at bringe det hen til Tatias Palads: og iler forud med snelle Skridt, at forberede denne ulykkelige Fyrstinde til den gruelige Tidende, hun vil faae at høre.

Ak! den stumme Tatia, urolig over sin Faders Fraværelse, synes at ane sin Ulykke. Eene, ved Skinnet af en Lampe, spandt hun til en Purpurklædning for den meest elskende blant Kongerne, afbrød hundrede Gange sit Arbejde og talte under Suk de Timer, der vare forløbne siden hun havde seet Tatius. Tusende sørgelige Anelser ængstede hende: en lønlig Skræk bragte hendes Sjel til at gyse, Teenen gleed af hendes Haand, og hendes kummerfyldte, mørke Øjne vare heftede paa Jorden.

Pludselig træder Numa frem for hende. Smerten, der staaer malet paa hans Pande, hans Taarer, hans blodstænkte Klæder, alt fordobbler Tatias Angest. Bævende rejser hun sig; men har ikke Mod til at spørge ham. Datter af Tatius! tiltaler Helten hende med qvalt Stemme, i Dag har du hiin Sjelestyrke, hiin urokkelige Taalmodighed nødig, hvortil dit Hjerte har vant sig. Jeg kommer for at give det det haardeste

Stød:

Stød: men glem ikke, at de Udødelige, paa det vi kunne bære dette kummerfulde Livs Gjenvordigheder, have givet os Dyden og Venskabet.

Som han havde udsagt disse Ord, komme Sabinerne til, bærende deres Konges Liig. Tatia udstøder et Skrig, kaster sig over sin Fader, trykker ham i sine Arme og nedsegner uden Følelse. Man er omhyggelig for hende: man faaer hende til Live igjen. Hun aabner sine forvildede Øine, kaster dem paa Tatius, betragter hans store Saar, og ingen Taare rinder af hendes Øine: Tungen klæber til Ganen og man hører ingen Klage fra hendes Læber: en forfærdelig Vægt trykker hendes Bryst: urørt, ubevægelig, kan hun hverken fælde Taarer eller drage sin Aande.

Bestyrted over denne stumme Sorg, lader Numa Tatius' Liig tage bort; da først udbryder Tatia i gjennemtrængende Skrig, og udgyder en Strøm af Taarer: det var det, Numa havde ønsket. Vis paa at disse Taarer lindre Fyrstindens Kummer, efterlader han hende imellem hendes Tærners Hænder og gaaer hen at befale, man skal vaske Kongens Liig med vellugtende Vande og saa lægge det paa en Purpurseng. Selv sætter

han

han Vagt om Tatias Palads; og efterat have opfyldt disse sørgelige Pligter, bereder han sig til den tungeste blant alle, den at gaae hen til Romulus og forkynde ham, at han ikke mere kan vorde hans Svigerson.

O! hvor mange Følelser tumle ham, mens han vandrer mod Kongens Palads! han gaaer hen for evig at tabe den, han tilbeder, den ingen kan berøve ham, uden han selv: han gaaer hen frivillig at fraſige ſig hende, at ſige hende det, at anſees i hendes Øine for en Troløs og bære al den Kummer, dette Offer volder, al den Skjendſel, der flyder af at ſynes ubeſtandig. Denne gruelige Tanke bringer hans Dyd til at vakle; men den faaer Herredømmet igjen. Tullus' Aand, Tatius' Aand vandre ved hans Side: de ſtaae ham bi, de tilraabe ham, at dette ſaa ſmertelige Offer er nødvendigt, og at kun Skjændſel og Fortvivlelſe vilde vorde Følgerne af en Forbindelſe med ſin Konges Morder, med ſin Slægts Fiende, af en Formæling grundet paa Meeneed, begyndt under ſaa rædſomme Varſler.

Endelig kommer han ind i Romulus' Palads, og træffer Monarken, omringet af ſine

Hof-

Hoffolk, ved Taffelet. Sort Engstelse hvilede paa hans Pande, Uro og Græmmelse vare malede i hans Ansigt: Forbrydelsens retfærdige og første Straf *). Romulus havde allerede faaet Underretning om Mordet paa Tatius: han frygtede for at mistænkes, og langt mere martret af denne Frygt end af Sauvittigheds Naget, iagttog han en mørk Taushed, som hans Hoffolk efterlignede. Hersilia, staaende ved Kongens Side søgte at adsprede hans Kummer ved sin Lyres liflige Toner, og besang for ham Guderfaderens Sejer over Titanerne.

Numa fremtræder for Romulus, og kan ikke holde sig fra at fnyse af Harme: Synet af Tatius' Morder foraarsager ham en Gysen, som han ikke kan forjage: Dog tvinger han sig, slaaer Øjnene ned, som om han havde været Misdæderen, og uden at glemme den Ærefrygt, end ikke Kongernes Ugjerninger kunne fritage en Undersaat fra, tiltaler han Monarken saaledes:

Romu-

*) Hvor lignende hos Racine (Poeme sur la Religion.)

Le crime — — est le premier bourreau,
Qui dans un sein coupable enfonce le couteau.

Romulus, Nederdrægtige have myrdet din Medregent. Med egne Øine har jeg seet Tatius falde for fire Mordere: Jeg har dræbt to af disse Umenneskelige; de andre have undveget mig, og blive maaskee ustraffede, indtil Guderne tage Hævn over dem derfor. Du kjender de Slægtskabsbaand, der foreenede mig med Sabinernes Konge: du kjender maaskee ikke nok den kjerlige Ærefrygt, jeg bar for hans Dyder. Disse to Følelser paalægge mig store og tunge Pligter: jeg haaber at opfylde dem alle. Konge af Rom, jeg tilbeder Hersilia: uden hende er Livet mig intet; men jeg har lovet, jeg har svoret den døende Tatius at ægte hans Datter: jeg vil holde min Eed. Jeg kommer for at give dig dit Ord tilbage, jeg kommer for at frasige mig det eneste mig dyrebare Gode, og bede dig om dit Samtykke i, at jeg for evig bliver ulykkelig.

Saa taler Numa; og hans Øine ere bestandig hæftede paa Jorden. Den forbausede Romulus standser et Øieblik uden at svare: forsteenet taber Hersilia Lyren af Hænderne: og de stive Hoffolk vente, for enten at vise sig fornøjede eller sorgfulde, indtil Romulus har yttret sine Følelser.

Om-

Omsider rejser den frygtelige Konge sig: og med et harmfuldt Øjekast paa Numa tiltaler ham saaledes: Unge Menneske, jeg vidste min Medregents Død, og har alt udstædt Befaling til at anholde og afstraffe de Skyldige. Hvor stor end din Kjerlighed var for Tatius, saa kan du dog overlade en Konge Omsorgen for at hævne et Kongemord. Men forstaaer jeg at afstraffe Forbrydelsen, jeg forstaaer ikke mindre at undertrykke de Ærgjerrige. Numa, jeg forbyder dig at ægte Sabinerkongens Datter: hendes Rettigheder til sin Faders Throne, forenede med dine, kunne engang vorde mig farlige: jeg bestemmer hende en anden Gemal. Hvad den Haan angaaer at give min Datter Afslag, den kunde fornærme enhver anden end Mars' Søn; men jeg vil tage din Ungdom i Betragtning, den umaalelige Afstand, der er imellem os, og især erindre, at du har været min Hær til Tjeneste.

Efterat have sagt disse Ord i en tvungen rolig Tone, gaaer Romulus bort uden at oppebie Numas Svar. Denne ulykkelige Elsker vil tale til Hersilia; men den stolte Skjoldmø laaner ham et foragteligt Øjekast, gaaer tæt forbi ham uden

at

at svare og iler hen efter sin Fader, fulgt af alle Krigerne.

Denne Hersilias Stolthed, denne hendes Haan, gjennemborede Numas Hjerte, men gjorde ham saa smerteligt et Offer lættere. Forbittret paa Romulus, i Harme mod hans Datter, besluttet at sætte sit Liv i Fare for at blive sin Konge tro, vender Numa, mere bestemt og mere rolig, med iilsomme Skridt tilbage til Tatias Palads.

Datter af den bedste blant Monarker, ere hans Ord i det han triner ind i hendes Gemak, tilgiv, at jeg midt i din Sorg, imedens du hensmelter i Taarer, kommer for at tale til dig om Giftermaal. Dsende har din Fader betroet dig til min Oprigtighed. Hans høje Sjel fandt Trøst i den Eed, jeg svoer ham at vorde din Mand; og Romulus forbyder mig det! dertil har Romulus ingen Ret. Du og jeg stode, som fødte Sabiner, under Sabinernes Konge: at lyde ham, imens han levede, var vor første Pligt: at lyde ham efter hans Død er en endnu langt helligere Pligt. Jeg vil ingenlunde dølge for dig, at jeg tilbad Hersilia: men, nu Tatius er død, vil jeg hellere med dig taale Landflygtighed, Dødsstraf,

end

end dele en Throne med hans Morders Datter. Er denne Følelse dig nok, saa bereed dig paa i mine Arme at trodse Romulus' Trusler; bereed dig paa at see den Lue, der skal fortære din Faders Baal, tjene os til Brudeblus.

Saa taler han: Tatia hører ham med om Beundring. Tatia, der i saa lang Tid havde næret en skjult, ulykkelig Lidenskab for Helten, svarer ham rødmende, at hendes Skjebne er i hans Haand. Numa lover hende Troskab, og mere bestemt ved Romulus' Trusler end ved alle sine egne Bestræbelser, er han kun beskjeftiget med den gode Konges Liigbegængelse.

Neppe fremstraaler Morgenrøden, før Numa bereder sig til med et Corps Sabiner at gaae ud for paa de høje Bjerge at fælde de Træer, der skulle tjene til Baal: hans Sorg lindres ved denne sønlige Omhu, som han ikke betroer nogen anden. Men i det han vil drage bort fremtræder Hersilia for ham: Hersilia udbeder sig en hemmelig Samtale.

Det er ikke mere hin stolte Skjoldmø, hvis rolige, haanfulde Blik kunde forvirre den Dristige, der vovede at betragte hendes Skjønhed:

det

det er ikke mere hiin Heltinde, for hvis uovervindelige Arm saa mange Fiender ere faldne: hun er en fortvivlet Elskerinde, paa hvis Kinder ligge Striber af de Taarer, hun har udgydet, hvis forgrædte Øine endnu glindse igjennem den Sky, der omhyller dem; hendes Haar, hendes Klæder, ere i Uorden, og Smertens Præg, der har fordunklet hendes Yndigheder, giver dem ikke desmindre noget endnu mere indtagende, mere rørende.

Numa, saa taler hun til Helten, du seer, hvortil Kjerlighed bringer mig: Hersilia opsøger dig i dit Palads; bedende kommer Hersilia maaskee for at modtage et Afslag. Ak! kjender du min Stolthed, da bør du slutte, hvor højt jeg elsker dig, du bør erfare..... Men du veed det alt for vel, Utaknemmelige: jeg vil skaane mig selv for den Ydmygelse at sige dig det maaskee forgjeves; jeg vil ikke tænke paa mig selv, kun om dig vil jeg tale.

Jeg kjender dig, Numa; jeg er vis paa, at min Faders Forbud vil bringe dig til at haste med din Formæling med Tatius' Datter; men du kjender ikke min Fader, ifald du troer, at han til-

giver

giver dig det. Vær sikker paa, at i det Øieblik du vover at byde hans Befalinger Trods, vil dit Hoved falde under Lictorernes Øxe. Dette vil vist ikke afskrække dig: men du skal ikke eene omkomme: Tatias Blod skal rinde med dit. Og mener du ikke, at Tatius, hvis Minde er dig saa dyrebart, vilde paa sine Knæe bede dig redde sin Datters Liv? Da han modtog dit Løfte om at vorde hendes Gemal, troede han at give hende en Beskytter, at udrive hende af alle Farer: men er denne Formæling en Dødsdom for Tatia, volder din Troskab hendes Undergang, da er du den første, der forfejler hendes Faders Hensigter, du begaaer en Forbrydelse mod Tatius selv.

Jeg taler ikke til dig om mig; du Utaknemmelige, om mig, der troede at være elsket; om mig, for hvis Skyld du lod dit Blod flyde. Ak! Jeg er mindre lykkelig, jeg har intet gjort for Numa; men han har saa mange retmæssige Fordringer paa min Erkjendtlighed, at jeg betragter hans egne Velgjerninger som evige Pantær, der burde forene ham med mig. Ja, Numa, for Hersilias Skyld blev du Helt; hende gav du det himmelske Skjold, der har gjort hende uovervindelig;

hen-

hendes Liv reddede du ved at kaste dig for Leos Spyd; dig skylder jeg min Roes, dig skylder jeg mit Liv: og du vilde forlade mig, efterat have gjort mig det til en Pligt, en Nødvendighed at elske dig? hvi reddede du da mit Liv? hvi blev du for mig allene den største, den elskværdigste blant Heltene? Svar mig: tael; har jeg mishaget dig? har du noget at bebrejde mig? har jeg ikke viist mig kjerlig nok? Ak! tilgiv Romulus' Datter, hun som aldrig værdigede de Konger, der tilbade hende, et nedladende Øjekast; tilgiv hende, at hun vilde dølge den første Lue, hvoraf hun brændte. Troe mig, jeg har liidt mere derved end du; den Vold, jeg gjorde paa mit Hjerte, straffede mig tilstrækkelig for min Stolthed. Du seer hvad der er blevet af denne Stolthed: See paa mig, jeg ligger for dine Fødder, græder ved dine Knæe. Numa, see ned paa mig, erkjend Hersilia; og klag saa over hendes Stolthed.

Numa kan neppe drage Aanden, han frygter for at see paa Hersilia. Allerede den blotte Lyd af hendes Stemme havde gjort et stærkt Indtryk paa ham. For sine Fødder saae Numa den,

han

han elskede mere end Livet; han hørte hende gjentage, at han ene havde hendes Hjerte. Som hun talede, svunde lidt efter lidt alle Heltens Beslutninger: saa optøes og hensmelte Sneedyngerne, der skjule Bjerget, efterhaanden, som Solen bestraaler dets Top. Numa, den vise Numa, begyndte at billige Hersilias Grunde; hans af Elskov brændende, rørte, af Fyrstindens Ord gjennemtrængte Hjerte havde maaskee givet efter, var ikke Sabinernes Feltherre, den gamle Metius, kommen til og havde afbrudt denne farlige Samtale.

Søn af Pompilius, siger han i en bedrøvet, alvorlig Tone, vore Sabiner spørge om dig, klædte i Sorgedragt; dette Folk, der har mistet sin Fader, ønsker at see hans Dyders Arving. Kom, Prinds, kom at lindre deres billige Smerte, ved at love dem at elske dem, som Tatius elskede dem, ved at sværge dem, at du vil beskytte og forsvare den bedste Konges værdige Datter.

Med eet hører man ved Paladsets Porte det hele Folks Skrig og Veeklager. Igjennem Jammerskrigene skjelner man grandt Navnet Numa. Gid han vilde komme, den retskafne Numa!

raabte

raabte de; gid han vilde lade sig see, vor Helt, vor Ven, den sidste af vore Fyrster, et trøsteløs Folks eneste Haab! kom, Numa, kom og underret os om den gode Konges sidste Villie: du skal see os lade Livet for at opfylde den.

Disse Ord, disse Skrig, den i Taarer hensmeltende Metius' Nærværelse, Tatius' Blod, hvormed Numas Kjole endnu er farvet og der ligesom raaber om Hævn; alt bringer Helten til sig selv igjen, i det Øjeblik da han vilde glemme sig. Hersilia! udbrød han, Hersilia! jeg tilbeder dig; du er mig tusende Gange kjærere end Livet; men min Pligt er mig endnu mere kjer end dig. Guderne, hvis Øine ere hæftede paa mig, dette Folk, som jeg skal tjene til Mynster, mit Hjerte, som jeg ikke kan bedrage, alt paalægger mig den frygtelige Pligt at opfylde den Eed, jeg har svoret. Jeg har krævet min Moders henfarne Aand til Vidne derpaa; Offeret maa gjøres; det være nok saa smerteligt. Jeg føler, det vil blive min Død; men .....

Nej, Grusomme! nej, din Død skal det ikke blive, faldt Hersilia ham rasende i Talen; jeg skal vende min Faders Harme mod en anden,

anden, jeg skal vise ham det Offer, han maa ramme: du, du skal leve; du skal leve for at lide en langsommere Straf for din Ondskab, for at skaffe mig Tid og Midler til at tilfredsstille min retfærdige Hævn. Troløse! du tør ikke bryde den Eed, Tatius afpressede dig! regner du da dem for intet, du har svoret mig? har jeg krævet dem af dig? Utaknemmelige, der under Dydens Maske skjuler den ærgjerrige Plan, at gjøre dig til Sabinernes Konge, og fraribe min Fader en Throne? Skjælv for den Lod, der truer dig; skjælv for de Ulykker, du bereder dig: smigr' dig ikke med det Haab at undgaae dem. Blot Navnet Romulus vil overalt omringe dig med Fiender. Omirrende, forfulgt, landflygtig, skal du slæbe din Ulykke og din falske Dyd med dig til alle Italiens Folkefærd, og de skulle støde dig fra dem. Som et Rov for martrende Samvittighedsnag, fordi du var Aarsag til din Gemalindes Død, fordi du forlod din Elskerinde, skal du hvert dit Livs Øieblik begræde din Ubestandighed. Da vil du ønske dig Hersilia tilbage, bedende vil du strække dine Hænder mod hende; det vil kun være en Opmuntring mere for Hersilia til at forfølge dig.

Indtil mit sidste Aandedræt vil jeg forfølge dig, med Faklen i Haanden: og skulde din Troloshed styrte mig i Døden, da skal min Skygge forene sig med de grusomme Furier, for at forøge dine gresselige Qvaler.

Ved disse Ord forlader hun Numa, der skamfuld over sine hæftige Udbrud, ikke vover at see Metius i Øjnene, og gaaer hen at trøste Sabinerne. Men, forurolliget ved Herfilias Trusler, frygtende for endnu en Forbrydelse fra Romulus' Side, befaler han den gamle Feltherre med Vagten at værne om Tatias Palads. Strax derpaa drager han bort med en Deel af Tropperne, for at skille Bjergene ved deres til Cybele helligede Graner, Æskene, der, efterat de ere omdannede til Kastespyd, udgyde Menneskenes Blod, og ranke Popler, og vellugtende Lærketræer. Alt gjenlyder af de mangfoldige Øxehug. Sorgens Cypresser nedrulle i Dalene; de Neptunus helligede Elletræer, de af Hyrderne elskede Bøge omstyrte med Bragen. Man afhugger deres grønne Grene; deres knortede Stammer væltes hen imod Tiberens Bredde, hvor allerede, ikke langt fra

Staden

Staden det Baal er opreist, der skal forvandle Tatius' Liig til en Askehob.

Dagen derpaa frembæres dette Liig, klædt i kongeligt Purpur, af de fornemste Sabiner. Tusende unge Krigere gaae foran. Med omvendte Vaaben og bøjet Hoved fremtrine de langsomt ved en gjennemtrængende Trompetes Sørgetone. Den utrøstelige Tatia, indhyllet i Sørgeslør, krandset med Cypresser, kaster paa Liigkisten Blomster vædede med hendes Taarer. Numa, som hun i Sørgedragt, understytter hendes vankende Skridt, trøster hende, skjønt han selv græder, og vaager over hendes Fortvivlelse. Det hele sabinske Folk, der trænger sig sammen omkring dem, udstøder Skrig og Klager, hvoraf Sletten gjenlyder.

Metius især, Oldingen Metius, der i tredsindstyve Aar har været sin Konges Ven, hans Selskabsbroder, Metius slaaer sig for Brystet, rykker sine hvide Haar af Hovedet, kaster sig paa Jorden, og udbryder: o min Herre! o du bedste blandt Monarker, den grumme Norne har da kun sparet mig, at jeg skulde see dig nedstige i Graven, at jeg skulde paa eengang tabe min Ven, min Fader, min Konge! O Tatius, Tatius,

du som jeg i min Ungdom saa tidt har seet at trodse Døden: du som jeg har seet, omringet af Fiender, altid at finde Hæder og aldrig Fald; midt iblandt dit Folk, midt iblandt dine Børn, er du falden for Fadermordere! det Hjerte, der altid var aabent for den Ulykkelige, blev gjennemboret af Utaknemmelige: og Guderne kom dig ikke til Hjelp! Guderne lode den dse, der paa Jorden var et Billede paa deres Velgjørenhed! O Tatius, Tatius, blandt alle dem, der her begræde dig, har jeg mindst Aarsag at klage, jeg haaber at overleve dig kortest.

Saa lød Metius' Klager: det hele Folk, der tauft havde hørt til, svarede med Hulken og dybe Suk.

Endelig lægger man Liget paa Baalet; man slagter Offerdyrene; Numa udgyder paa Jorden to Krukker Viin, to med Mælk, to med Blod: Drikoffre der ere de Henfarnes Skygger behagelige. Nu kalder han med høj Røst paa Tatius' Aand; og med bortvendt Ansigt bøjer han Faklerne, for at tænde Ild paa Baalet. Strax knadrer Luen, og slaaer ud imellem Lærketræerne. Folket fordobler dets Skrig; Soldaterne oplofte

deres

deres Skjolde: men Numa paabyder Taushed, betragter med hellig Ærefrygt Tatius' blege Ansigt, som Luerne endnu ikke havde naaet, og taler saaledes:

O Retfærdigste blant Konger! jeg har i dit sidste Øjeblik lovet dig at ægte din Datter; jeg har svoret dig at leve for at elske hende, beskytte hende: Jeg vil her opfylde min Eed. Dette Baal skal være vort Alter: og ved dette hellige Alter, i din Skygges Nærværelse, for dette Folk, der begræder dig, ved Skinnet af disse Liigfakler, under de Guddommes Øjne, der ere en Skræk for Meeneederen, sværger jeg Tatia Troskab. Ja, I Sabiner, de hevnende Guder, I selv, alle Tatius' Venner straffe mig, om jeg ikke mit hele Liv igjennem, bestræber mig efter at lykksaliggjøre den værdige Brud, Tatius har skjænket mig! over mit Hoved komme den bedste Konges Blod, saafremt jeg ikke søger at betale hans ædle Datter alt hvad jeg skylder hendes Fader!

Ved disse Ord lægger han sin Haand i Tatias og vil udstrække dem begge mod Baalet. Men Tatia kan ikke staae, hun raver, hendes Lemmer isne; hun synker om i Numas Arme; en kold

Sveed

Sveed nedrinder af hendes Pande, hendes Mæle er tykt og kan ikke frembringe et eneste Ord; voldsomme Krampetrækninger yttre sig paa hendes blaa Læber: Tatia falder om i Støvet, vrier og velter sig indtil Kræfterne forlade hende; uagtet Numas og Sabinernes Hjælp udgiver hun sin Aand under gruelige Skrig.

Hele Folket er bevæget ved dette Syn. Der er klare Tegn paa at hun har faaet Gift: det ryktes allerede, man hører alt en forvirret Mumlen, lig Stormvinden, naar den begynder at oprøre Havet. Soldaterne, Borgerne see paa hinanden; Forbittrelse staae malet i deres Ansigter; deres Hjerter gløde af Harme: med Forbandelse udtaler man Navnene Romulus og Hersilia. Strax høres et almindeligt Raab; alle Sabinerne trænge sig om Numa: — Hævn os! Hævn Tatius og hans Datter! de ere døde for Romulus' Arm: føer os imod denne grusomme Konge; Natur, Religion byde dig det. Lad os uden Ophold rykke imod Rom, nedbryde denne lastefulde Stad, der bestandig har bragt saa mange Ulykker over Sabinerne.

Numa, den dydige Numa, omringet, trykket af det fortvivlende Folk, opbragt ved Synet af Tatias gruelige Død, henrevet af hiin billige Afsky, som Lasten opvækker hos den rene Sjæl, Numa glemmer, at Straf over Konger tilkommer ene Guderne; og, i den første Hede, som han ikke kan betvinge, vandrer han imod Rom i Spidsen for de rasende Sabiner.

Men den snilde Romulus havde forudseet denne Storm. Da han havde faaet Kundskab om, at Numa, uagtet hans Forbud, vilde opfylde sine Eder; havde Romerkongen, tilskyndet af den grumme Hersilia, for paa eengang at hævne sin Datter og sin Myndighed, der begge vare foragtede, ladet blande en alt for visdræbende Gift i den Smule Spise, Tatius' Datter havde taget til sig. Saaledes føder den ene Last den anden; saaledes fører altid den første Misgjerning til en større. Romulus, der frygtede et Oprør, vilde ikke være tilstede ved Liigbegængelsen for at sætte Rom i Sikkerhed. Alt ere Portene lukkede, alt Murene besatte med Soldater. Og Barbaren Romulus udfinder en endnu sikrere Vold imod Oprørerne: han lader i deres Huse

gribe

gribe de Sabinske Qvinder, Børn, Oldinger, der ikke have kunnet følge deres Konges Liig, lader dem opstille paa Murene, bedækker ved dem sine Soldater og venter saaledes Rebellerne.

De komme, rasende, raabende paa Hævn! svingende deres Kastespyd. Men de standse, en Gysen gjennemfarer dem, da de kjænde disse Gamle, disse Mødre, disse Børn, dem de maae gjennembore med deres Skud før de kunne naae Romerkongens Soldater. Dyb Taushed afløser med eet deres Skrig; de see paa hinanden, de staae ubevægelige med aaben Mund og udstrakt Arm: Vaabnene falde dem af Hænderne.

Dette ene Øieblik bringer den vise Numa til sig selv igjen. Han seer de Ulykker, hans Foretagende vil foraarsage, i deres hele Omkreds, han gyser for den Fare, han har ladet dette gode Folk styrte i, farer igjennem alle Linier, og taler saa: Venner, ingen Hævn mere; den vilde koste eders Hjerter alt for meget. Redder eders Fædre og eders Børn; denne Pligt er helligere end den at hævne eders Konger. Hvad! I vilde være Fadermordere af Kjerlighed til Tatius? Hvad! disse Oldinge, disse samme Mødre skulde

være

være de Offre, I vilde sende ham i Døderiget? Ak! I som kjændte ham, vide, om det vel kunde trøste hans Skygge. Sabiner, Sabiner, alle andre Steder vilde det være hæderfuldt at sejre; her bestaaer Æren i at besejres. Metius, tag en Oliegreen og opsøg Roms Konge: sig ham, du indestaaer for Sabinernes Lydighed; sig ham, de ere rede til at give Gidsler, at erkjende ham for Enehersker, naar han kun sværger at tilgive dem. Fordrer han et Offer, det er rede: jeg vil være Offeret. Eene paatager jeg mig alles Brøde, eene vil jeg være den eneste Undtagelse fra Generalpardonen. Gaae, iil, spild ikke et Øieblik, underskriv Freden; lov mit Hoved, ifald det er nødvendigt: det er saa sødt at døe for at redde sit Folk.

Saa taler Numa. Metius vil svare ham: men Helten vil ikke høre; han støder ham hen imod Roms Mure. Metius gaaer, man aabner Porten for ham; i en Hast kommer han tilbage og forkynder Fred og Tilgivelse, paa Vilkaar, at Numa i Øieblikket forlader Romulus' Stater.

Ved dette opløftede Sabinerne et Skrig og ville gribe til Vaaben igjen. Men Numa beroliger dem, besværger dem, byder dem at underkaste

sig,

sig, forestiller dem de rædsomme Ulykker, hvortil han ene vilde være Aarsag: truer dem med at opoffre sig selv for deres Øine, saafremt de forkaste denne Fred; gaaer hurtig bort med Metius, som han omfavner og saaledes tiltaler: min værdige Ven, aftør dine Taarer: denne Landflygtighed, der redder mit Folk, er nødvendig for min egen Rolighed. Havde jeg kunnet see Romulus igjen? havde jeg kunnet udholde hiin grusomme Herstilias Nærværelse, hvis Harme uden Tvivl er medskyldig: den sidste Ugjerning, der indjager os Gysen? Ak! Metius, mit Hjerte er helbredet for en ulykkelig Lidenskab, der forgiftede mit Liv, men hvorlænge skal endnu mit Saar bløde! Ven, den største blant Ulykker, den føleligste Smerte er den, at man maa rødme af Blusel over den Følelse, der før var os dyrebarere end alt. Tilgiv mig de Taarer, jeg fælder; de ere de sidste, jeg yder Kjerlighed, herefter skulle alle være Angerstaarer. Jeg overdrager til dig, kjære Metius, at samle vor Konges og hans ulykkelige Datters Aske: de maae hvile sammen paa min Moders Gravmæle, ved Siden af Tullus' Aske. Lov mig, at du selv vil bringe dem did, og ikke

betroe

betroe nogen anden en Forretning, Numa mis-under dig. Lev vel, min ærværdige Ven: de evige Guder forlænge din Alderdom! tænk paa, at du ene er tilbage for vore Sabiner: deres gode Konge er ikke meer, Tatia er borte, Numa skal leve langt fra dem; Metius maa trøste dem i deres Tab. Jeg anbefaler dig dem, min ærværdige Ven; jeg haaber, der vil komme en Dag, da jeg skal kunne takke dig for det Gode, du har gjort dem.

Han taler. Forgjæves vil Metius følge ham og deele Skjebne med ham. Erindre det Folk, ere Heltens Ord, det Folk, man altid glemmer. Som han siger dette, gaaer han bort med snare Skridt og tager Vejen til Marsernes Land.

Det var ad samme Vej, Numa for faa Maaneder siden havde draget glimrende, fort straalende Vaaben, i Spidsen for Sabinerne, beruset af Kjærlighed, higende efter at vorde Helt, og i den faste Tanke at Verom var Vejen til Lykke. Han havde nu vundet denne Verom; igjennem de samme Steder vandrer han nu, uden Følge, forviist, nedbøjet af Sorg, flygtende for den Konge, han har tjent, skamfuld over sin Elskede,

og

og nødt til at begjære et Tilflugtssted hos det Folk, han har overvundet.

Han gaaer, snart er han ude af Romulus' Stater; og han føler sig som lættet fra en frygtelig Byrde. I Egnen af Vitellia kommer han ind i en Dal, hvor der rinder en klar Bæk, omgivet af Pile og Popler. Numa følger Bækkens Strøm; snart opdager han ved Foden af en Høj en dyb Grotte.

Lokket ved Murmelen af den Kilde, hvoraf hiin stille Bæk udspringer, gaaer Numa ind i Grotten. Hvor overraskes han, da han der finder en ung Kriger, i en Løvehud, slumrende paa hans Kolle! Numa betragter ham, og gjenkjender ham: det er den djærve Leo, det er ham, han vilde opsøge i Marsernes Land, hans Mod har han lært, hans Venskab vil han lære at kjænde.

Leo vaagner, betragter Numa og kaster sig i hans Arme. De to Helte omarme venskabelig hinanden: O min Ven! udbryde begge paa eengang, jeg søgte just dig. Vilde du da til Rom? faldt Numa ham i Talen. Ja, svarede Leo med frimodig og glad Mine; jeg er forviist af mit Fødeland; jeg har intet Fristed mere, jeg vilde just bede min Overvinder om et.

Ak!

Ak! ikke et Ord meer om at overvinde! brød Numa ud; om Venskab ville vi tale. Det lader som Skjæbnen vil knytte vort Venskabs Baand, ved at underkaste os de samme Prøvelser. Jeg er forviist som du; jeg vilde ligeledes søge Tilflugt hos dig. Du mindes hvad jeg har gjort for den grusomme Romulus; jeg eene har reddet ham og hans Hær: til Løn for mine Tjenester, har han ladet min Fader og Konge myrde; Tatius' Datter er bleven forgivet; og, torde jeg lade mig see i Rom, maatte der enten anrettes et Blodbad, eller mit Hoved falde for Lictorernes Øxe. Ven, see det er Kongers Retfærdighed, see saaledes vide de at belønne Tjenester.

Numa, svarer Leo ham, jeg har tjent et frit Folk; du har seet mig fægte for det; maaskee har du ikke glemt, at jeg satte Ild paa Romernes Lejr og erobrede Staden Auxentium: Marserne have kun erindret hiin Kamp paa de Trebaniske Bjerge. Da Freden var undertegnet og Hæren kommen tilbage til vore Vaaninger, lod det stolte Senat, der havde overdraget mig Kommandoen, mig kalde for sig, at aflægge Regnskab for min Opførsel. Oldingen Sophanor blev aflat med

Skjænd-

Skjændsel: mig forviste de Landet, fordi jeg havde ladet mig bedrage af Romulus' Finter, fordi jeg havde ført Hæren i den Snare, du havde stillet for mig. Ven, saadan er Fristaternes Retfærdighed, eller rettere, saadan er Menneskenes: alle ere de utaknemmelige: alle vor Kjærlighed uværdige. Og dog bør man tjene dem, for at behage Guderne og vinde vort Hjertes Bifald.

Vi have opfyldt denne Pligt, ere Numas Ord til ham. Vort Blod have vi udgydet for Fædrelandet. Det forskyder os; det giver os Ret til at leve for os selv. Kom, Leo, kom med mig til en af Apennines Ørkener; med vore Hænder vil vi oprydde den, Jorden vil vi dyrke, den er langt taknemmeligere end Menneskene; langt borte fra dem vil vi leve; og Venskabet skal række os de eneste Fornøjelser, der egne en stor Sjæl.

En guddommelig Lue tindrede i hans Øine, da han udsagde disse Ord. Leo kaster sig om hans Hals og fælder Glædestaarer: ja, siger han, jeg følger dig; jeg forlader dig aldrig; mit Hjerte og mit Liv hører dig til. Alt for længe har Kjærlighed gjort mig mine Dage bittre; det er Tid at leve for Venskab.

O Himmel! udbrød Numa, du taler om Kjærlighed! kjænder du da dens Qvaler? Er der da ingen Dødelig, hvis Dage jo denne frygtelige Gud har forgiftet? hør de Ulykker, han har paaført mig, og betroe mig igjen dine; thi jeg føler meget got, at jeg ikke kan leve uden en Ven.

Den værdige Leo hører opmærksom til; og Numa fortæller ham sine Tildragelser fra sin Fødsel til denne Dag.

Denne Fortælling, hvori hersker Oprigtighed og Beskedenhed, fortryller den følsomme Leo og binder ham endnu fastere til den værdige Ven, hans Hjerte har valgt. Han begræder Tullus' og den gode Sabinerkonges Død; yttrer Afsky for den grumme Romulus og lykonsker Numa med, at han kunde overvinde sin Tilbøjelighed for den lastværdige Hersilia.

Ven, saa taler han til ham, Offeret var smerteligt; man maatte vælge mellem Kjærlighed og Dyd: du valgte Dyden; forvliist er du nu af Rom, omflakkende, en Flygtning, uden Fristed, endnu bærende paa den Piil, der har sønderrevet dit Hjerte. Men jeg vover at gjøre dig selv dette Spørgsmaal: ifald du ved at glemme din Eed,

og

og træde Tatius' Aske under Fødder, var bleven Hersilias Gemal; ifald du med din Elskede havde svunget dig paa en Throne; vilde da ikke Nøget have boet i dit Hjerte? vilde Romulus' Svigerson, Arvingen til hans Magt, Besidderen af en tilbedt Herskerinde, vilde han ikke have været ulykkeligere, følt mere Marter, end den dydige, forviste Numa? Numa, Numa, jeg taler af egen Erfaring; thi Himlen, der dannede os to til at vorde Venner, synes at have gjort vore Ulykker hinanden saa lige, som vore Sjæle er det: jeg har opoffret min Pligt alt. Meget har jeg tilvisse tabt; men alle disse tabte Herligheder ere tilhobe intet imod den Fred, den Sjælero, der aldrig forlader mig. Mit Hjerte er reent, som denne Kilde; see, det er det første Middel til Lyksalighed: det andet er at have en Ven; i Dag har jeg fundet ham. Hør Fortællingen om mine Hændelser: Gid det maatte opvække hos dig den samme Deeltagelse, din Fortælling indgød mig!

Ved disse Ord omarmer Numa paa ny sin værdige Ven; og den Marsiske Helt begynder sin Historie.

Otten-

Ottende Bog.

Indhold af ottende Bog.

Leo fortæller Numa sin Barndoms Historie; sin Ømhed for sin Moder Myrtale; sin Kjærlighedsforstaaelse med Camilla; sin Lidenskabs Opoffring; og hvad Myrtale aabenbarede ham paa sin Dødsseng. De forvildes blant Apenninerne. Numa møder en Olding og hans Datter. Han seer dem tilbede Ilden.

Ottende Bog.

Jeg er fød i Marsernes Land blant de Apenninske Bjerge. Min Moder var fattig og sygelig. En Hjord, en Straahytte og en Have var alt, hvad hun ejede. Myrtale var hendes Navn; hendes Mand havde hun mistet nogle faa Maaneder efter min Fødsel; mig elskede hun med Moderkjærlighed.

Fra min spædeste Ungdom vogtede jeg min Moders Hjord; klædt i en Ulvehud, som Myrtale havde tilskaaret, saa den passede mig, og væbnet med et lidet Spyd, som jeg alt forstod at kaste. To stærke Hunde fulgte mig og vare rede til at forsvare Faarene og Hyrden. Jeg var slet ikke bange for de vilde Dyr: tvertimod ønskede jeg paa dem at øve mit unge Mod. Jeg klavrede op paa de bratteste Klipper: jeg svømmede over de meest rivende Strømme, for at fange unge Steengeeder, eller fra en Grantop, at borttage de spæde Skovduer af deres Rede. De vare bestemte min Moder: ved denne Tanke blev alting

mig

mig læt; og naar jeg indbildte mig, at denne lækkre Spise kunde forlænge hendes Dage eller oprejse hendes forfaldne Helbred, var jeg lykkeligere ved at have fanget et Par Duer, end en Konge, naar han har erobret Lande.

Om Aftenen bragte jeg Faarene tilbage til vor Hytte; Hjertet bankede af Glæde, naar jeg langt fra viiste de Duer eller den liden Raabuk, jeg bar i Triumf. Min Moder satte mig kjærlig irette, truede mig, i det hun omfavnede mig, med aldrig meer at lade mig gaae ud, afslog nogle Gange mine Gaver, eller modtog dem først, naar hun havde faaet hundrede gange det Løfte af mig, at jeg ikke mere vilde sætte mit Liv i Fare.

Elskede Barn, sagde hun til mig, o! at jeg kunde følge dig op paa Bjerget! ingen Fare skulde skrække mig, naar jeg deelte den med dig. Men svag, længselfuld, hæftet til denne Hytte, ved en Smerte, der forekommer mig saa stor, saasnart du ikke er der, flyver mit Hjerte og mine Tanker efter dig; forestil dig min Angest. Snart seer jeg dig svævende paa Granens spidse Top, og det hele Træ forekommer mig for svagt til at kunne bære dig; snart seer jeg dig sætte over en Strøm,

din Fod glider paa en glat Steen, du udstrækker Armene, og den skummende Bølge opsluger dig. O kjære Søn! lad det være dig nok at vogte vor Hjord; Mælken af vore Faar, vor Haves Bælgfrugter yde os tilstrækkelig Næring. Berøv ikke Hinden og Turtelduen deres elskede Unger, at ikke Vildbasserne og Bjørnene til Gjengjæld maatte berøve mig min Søn. Ak! lov mig i det mindste aldrig at vove dig ind i de Huler, hvor disse grumme Dyr skjule deres Unger. Lov mig det med Eed, kjære Leo; om ikke for din Skyld, saa gjør det for din Moders. Tænk paa at jeg lever blot ved min Søn: Betænk, at, naar du bliver een Time længer borte, end sædvanligt, vil du finde din Moder døende af Bekymring og Smerte.

Saaledes talede Myrtale til mig. Jeg beroligede hende ved Kjærtegn; jeg lovede hende at undvige de Farer, hun befrygtede: da trykkede hun mig til sit Hjerte, bad mig fortælle alt, hvad jeg havde gjort den Dag, og fortalte mig igjen, imens hun tillavede Maden, sin Ungdoms Tildragelser. Aftenen svandt hurtig ved denne behagelige Samtale. Før min kjærlige Moder lagde sig til Hvile, forsynede hun mig med Levnets-

netsmidler til den følgende Dag, gjentog sin Formaning om Forsigtighed, omfavnede mig tusende Gange og smigrede for mine tvende troe Hunde, som for at anbefale dem at vaage over hendes Søn, og at forsvare ham.

Det landlige Liv, jeg førte, udviklede snart mine Kræfter. I en Alder, da man plejer endnu at være Barn, var jeg alt stor og stærk. I mit femtende Aar frygtede jeg hverken Bjørn eller Vildbasse; mit Kastespyd var farvet med deres Blod, men jeg havde dulgt det for Myrtale. Mine Hunde, der havde værnet om min Ungdom, vare blevne gamle og kraftløse, Raden var til mig at forsvare dem. Rolig, lykkelig som Hyrde, spilte jeg paa Fløjten, eller forfulgte Skovens Beboere. Jeg savnede intet, elskede intet uden min Moder. Min eneste Kummer var at see, hvor Alderen Dag for Dag mere svækkede hendes svage og vaklende Helbred.'

En Dag, som jeg sad paa Spidsen af en Klippe, hvorfra et Vandfald hundrede Fod under mig med en forfærdelig Rusen nedstyrtede, blev jeg uformodentlig en Hjort vaer, den var saaret med en Piil, i det den flygtede forliiste den sit

Blod,

Blod, og tilsidst styrtede sig i den Strøm, det rusende Vandfald dannede. Et Øieblik efter saae man en Skjoldmø, iført en Løvehud, med Koggeret paa Skuldren og Buen i Haanden: paa en stolt Ganger fløj hun efter den saarede Hjort. Diana ene er faur som hun. Lange sorte Lokker svævede om hendes Skuldre: Mod og Fyrighed funklede i hendes Øine; og dog havde de ikke fortrængt Blidheden af hendes Ansigtstræk. Imens jeg, henrykt af Beundring, stirrer paa hende og næppe kan drage min Aande, seer jeg hendes raske Ganger kaste sig i Strømmen, hvis hurtige Bølger rive den med sig. Forgjæves stræber hun at bringe den over til den anden Bredde, de skummende Bølger sætte sig derimod. Strax bliver Hesten borte under hende, og ruller væk med Strømmen; hun selv rives bort, og forsvinder for mine Øine.

Jeg var alt midt i Bølgerne. Længe svømmer jeg uden at finde hende, jeg vilde redde; endelig faaer min Haand fat paa hendes lange Haar; og jeg bringer hende tilbage til Flodbredden: hun var uden al Følelse. Da jeg mistvivlede om at bringe hende til sig selv igjen, bærer

jeg

jeg hende til vor Hytte, hvor hun omsider ved min Moders Omsorg aabner Øjnene. Ak! disse dejlige, tryllende Øjne antændte i mit Bryst en Ild, der aldrig skulde slukkes. Jeg vovede at betragte denne himmelske Skjønhed, hvis Bleghed endnu gjorde hende mere indtagende, og jeg følte en Bevægelse, en Urolighed, jeg aldrig før kjændte. Uagtet denne Urolighed kunde jeg ikke blive mæt af at see paa hende, jeg kunde ikke gaae fra hendes Side; og da hun igjen aabnede Munden for at takke mig, rødmede og stammede jeg; hun spurgte mig om mit Navn, min Moder maatte svare for mig.

Imidlertid gjør den dejlige Skjoldmø, efter at hun har hvilet sig i nogle Timer, sig rede til at forlade vor Hytte uden at sige os, hvo hun var. Hun bød min Moder Guld; dette Tilbud krænkede os. Hun mærkede det; strax tog hun sit Guld tilbage, rev en kostbar Kjæde af sin Hals, og lagde den om Myrtales. Derpaa betragter hun mig med en Erkjændtlighed, tager den Løvehud af, som hun bar over sin Purpurkjole, og byder mig den med disse Ord: Den store Alcides har baaret den; han forærede min Fader den som

en

en Erkjændtlighed, for den Gjæstmildhed hvormed han havde modtaget Alcides. Jeg gjør samme Brug deraf som Herkules; jeg giver den til ham, der reddede mit Liv: kan jeg troe min Anelse, saa kommer denne frygtelige Hud, hvori Jupiters Søn svøbte sig, ikke i uværdige Hænder.

Hun omfavner min Moder, laaner mig et mildt og frygtsomt Øiekast, forbyder mig at følge Hende og gaaer tilsom bort.

Min Moder og jeg saae paa hinanden. Den Tilstand, hvori vi havde seet hende, var det eneste der kunde faae os til at troe, at denne Ubekjændte ingen Gudinde var. Henrevet af Beundring og Overraskelse betragtede jeg denne Løvehud, der endnu var vaad af Strømmen: den Tanke at en Halvgud havde baaret den, gjorde den mindre kostbar i mine Øine, end det at jeg havde seet den paa Skjoldmøens Skuldre. Hendes Træk, hendes Miner, hver hendes Bevægelse var præget i min Sjæl: hendes Ord gjenlød for mit Øre: for første Gang i mit Liv adspredt og fordybet i Tanker under min Moders Tale, dulgte jeg hende den Følelse, der fyldte mit Hjerte.

Den

Den følgende Morgen var jeg allerede ved Dagens Anbrud med min Hjord paa Vanfaldets Klippe: Jeg havde ifført mig den prægtige Løvehud; Næppe havde den berørt mit Bryst, før jeg følte mig gjennemstrømt af ny Kraft, ubetvingeligt Mod og fremfor alt af en fortærende Ild. Det lod, som dens Lue tiltog, saasnart jeg kom paa det samme Sted, hvor jeg havde seet den faure Skjoldmø. Jeg nedstiger til Randen af Strømmen; jeg opsøger det Sted, hvor jeg havde reddet hende; og finder Fornøjelse i at sidde paa den Græsbænk, hvorpaa jeg havde sat hende, da hun var daanet. Jeg sukker, tumler mig hid og did, seer omkring mig; og disse Bjerge, dette Vandfald, dette skjønne Syn, der tilforn henrykkede mig, standser ikke mere mine Blik. Disse Klipper ere mig øde, denne Eensomhed forekommer mig gyselig: min Hjord er mig ligegyldig, min Fløjte bliver mig til Besvær, jeg glemmer mit Kastespyd: dog kan jeg ikke forlade disse Steder, der ere blevne mig i min Tungsindighed saa kjære.

Naar jeg kom tilbage til min Moder, føler jeg ikke mere hiin søde Sjælero, jeg før altid fandt

ved

ved hendes Side. De Timer, jeg tilbringer i hendes Hytte, forekomme mig lange; jeg besvarer næppe hendes Spørgsmaale; jeg bruger tusende Omveje for at faae hende til at tale om den Ubekjændte: selv tør jeg ikke tale om hende; den Kjæde, Myrtale bærer om sin Hals, tiltrækker sig uophørlig mine Blik; jeg omfavner min Moder for at kunne kysse denne Kjæde.

Alt vare tre Dage henrundne: hver Morgen kom jeg, naar Morgenrøden fremstraalte, til Vandfaldet; der biede jeg til Solen dalede, med Øjnene hæftede paa den Kant af Bjerget, hvorfra Skjoldmøen første Gang var kommen frem. Endelig den fjerde Dag seer jeg hende igjen. Væbnet ligesom før reed hun paa en guldfarvet Ganger: og Rødme bedækkede hendes Ansigt, da hun blev mig vaer paa Klippen.

Flux er jeg ved hendes Side. Hun svinger sig af sin Ganger, binder den til et Træ, sætter sig paa en Steen, beder mig og sidde, og taler saaledes til mig: Ædle Hyrde, jeg var næsten vis paa at treffe dig her; det er for din Skyld jeg kommer hid. Du har reddet mit Liv; jeg vil gjøre dit lykkeligt: det er Bevæggrunden, der førte mig

hid.

hid. Tal derfor frimodig med mig: Hvad fattes du for at leve lykkelig? Hvad fattes din Moder? Vid at min Erkjendtlighed er stor, og at min Magt er næsten lige med den.

Jeg slog Øjnene ned og svarede: O Du, hvis Navn jeg ikke veed, Du som indgyder mig hiin Ærefrygt, jeg for kun følte for Guderne, du har erindret dig en Hyrde! du er kommen her tilbage for at see ham! Ak! denne Godhed er langt større, end hiin Tjeneste jeg viiste dig; fra dette Øjeblik er jeg den, der skylder dig Taknemmelighed. Du spørger mig, hvad mig fattes til at blive lykkelig: før jeg saae dig fattedes mig intet. Vi ere rige, min Moder og jeg: vi have en Hytte, der beskytter os mod Vejrets Ubehageligheder, en Have, der nærer os, en Hjord, der klæder os: desuden gaaer jeg ofte til de nærmeste Landsbyer, hvor jeg bærer den Uld hen, vi ej behøve, og sælger nogle Lam, der kun vilde gjøre vor Hjord for stor; jeg bringer da tilbage til min Moder nogle Sølvstykker, der vel ikke gavne os noget, men som vi med Glæde give de fattige Gamle, der imellemstunder komme og bede os om Ly. Der er da kun et eneste Middel,

hvor-

hvorved du kan gjøre mit Liv mere lykkeligt: det du i Dag har betjent dig af: thi denne er den skjønneste blant alle mit Livs Dage.

Skjoldmøen smilede ved min Tale. Jh nu! svarede hun mig, siden min Nærværelse er det eneste der fattes dig, saa vil jeg engang imellem komme og see til dig; Taknemmelighed fordrer det af mig. Men jeg vil ikke sige dig, hvem jeg er: lad det være dig nok at vide mit Navn er Camilla; og min dulgte Herkomst være som den vil, saa vær overbeviist, at det er Camilla saa godt at skylde Leo sit Liv.

Efter at have sagt disse sidste Ord i en øm Tone staaer hun op, løser sin Hest, svinger sig paa dens Ryg, laaner mig et Øjekast og forsvinder.

Jeg var beruset af Glæde. Den samme Deeltagelse, hun havde yttret imod mig, det Øjekast hun havde sendt mig, da hun drog bort, hendes Løfte om at komme igjen, alt henrev mit Hjerte og satte det i Brand. Jeg gjentog Navnet Camilla; jeg vilde lære alle Bjergenes Echoer det; jeg vilde skjære det i Barken af alle Træer. Camilla

milla fyldte min hele Sjæl; kun Camilla saae jeg i hele Naturen.

Fra dette Øieblik, ingen Tungsindighed, ingen Kjedsomhed mere; disse Urfener forekom mig fortryllende, disse Træer, disse Klipper, dette Vandfald, alt fik ny Ynde for mig, min Kjærlighed forskjønnede alt. Jeg syntes, Naturen havde foreenet alle dens Skjønheder i denne indtagende Ensomhed; jeg frygtede, ikke at beholde den alene; jeg ønskede at kunne tilslutte den for alle Mennesker. Min Hytte blev mig behageligere, jeg kom hjem til min Moder, langt mere fornøjet end jeg nogensinde før havde været. Vore Omarmelser vare venskabeligere, vor Samtale mere behagelig og kjærlig.

Camilla holdt Ord; to Dage efter kom hun igjen. O! hvor snart svunde de Øieblikke, hun skjænkede mig! Hundrede gange svævede Tilstaaelsen af min Kjærlighed paa min Tunge, hvergang døde den paa Læberne. Naar jeg saae paa Camilla, var jeg i Begreb med at tale; saasnart Camilla saae paa mig, bandt Ærefrygt min Tunge.

Snart kom Camilla alle Dage til Vandfaldet. Uden at have fortalt hende min Kjærlighed, uden

at

at have hørt af hendes Mund, at jeg var elsket, vare vore Samtaler, som to Elskendes. For vi forlode hinanden, bestemte vi altid Øieblikket, da vi skulde sees igjen og vi vare begge paa Stedet før dette Øieblik. Hvor frydfulde saae vi hinanden igjen! med hvilken Glæde gjorde vi hinanden Regnskab for alle de Tanker vi havde havt! Camilla talede kun om mig, jeg kun om Camilla. Disse søde Samtaler vare bestandig de samme og forekom os dog altid nye.

Camilla havde kun een Hemmelighed for Leo, nemlig sin Herkomst. Hvad kommer dig min Stand ved, sagde hun, naar du kun grandt kjænder mit Hjerte? naar dette elskende Hjerte kun føler for dig.

Den elskværdige Camilla stræbte og at forfine og bilde min Forstand. Hun havde Kundskaber og meddeelte mig dem: Hun fortalte mig om Janus' Regjering, om Argonauternes Tog, om Thebens og Trojas Belejring; hun lærte mig Vers af Hesiodus og Homerus. Hvor husede jeg grandt hendes Underviisninger! Hvert hendes Ord prægede sig dybt i min Sjæl; hvad Camilla eengang havde sagt, glemte jeg aldrig. Hvor

trylle-

trylledes jeg ved at høre hende! hvor opluedes jeg ved Achilles' Daad, og naar Homer malede Venus, fandt jeg dog Camilla end skjønnere.

Saaledes henrandt mit Liv. Alle Dage vare helligede Kjærlighed, alle Aftener sønlig Ømhed; thi langt fra at svække mine Følelser for Myrtale syntes min Lidenskab for Camilla at forhøje dem. Mit Hjerte deelte sig ikke imellem min Moder og min Elskede, hver af dem havde det heelt; og det er tilvisse en Velgjerning af de evige Guder, at den hæftigste Kjærlighed, naar den er dydig, giver alle vor Sjæls Dyder endnu større Virksomhed.

Min Lykksalighed varede kun kort. En heel Dag hengleed uden at Camilla kom. Næste Dag ventede jeg hende, halvdød af Uroelighed og sukkende efter at see hende. Hun kom, men Blegghed var breedt over hendes Pande: Min Ven, brød hun ud i det hun nærmedes mig, vor Lykke er endet: vi skulle nu med vore Taarer betale de alt for korte Øieblikke, den varede. Indtil dette Øieblik har jeg dulgt dig, hvo jeg er, jeg frygtede, du, ved at faae min Stand at vide, vilde kade dig afskrække fra at elske mig; og det var mig

saa

saa sødt, at elskes af dig, uden at du kjændte min Herkomst. Det er Tid at underrette dig derom: jeg er saa ulykkelig at være en Kongedatter!

Ved dette Ord brød en kold Sved ud over mit hele Legeme, mine bævende Knæe bøjede sig, min iisnede Tunge kunde ikke frembringe et eneste Ord. Camilla tog mig ved Haanden, bød mig sidde ved sin Side, og efter at hun havde stræbt at adsprede min pludselige Skræk, foer hun saaledes fort:

Min Fader er Vestinernes Konge. Vejen herfra til hans Hovedstad Cingilia er kort; Lyst til Jagten bruger jeg som Paaskud for at see dig alle Dage. Jeg haabede længe at nyde denne Lykfalighed: men jeg er min Faders eneste Barn; hans Rige skal være min Medgift, og alle Italiens Fyrster have alt begjært min Haand. To Konger især true os med Krig, hvis jeg ikke snart gjør et Valg. Den ene er Marsiernes Konge; hans Stater støde til mine, hans Folk var altid en Fiende af vort. Min Formæling med hans Søn skal for evig gjøre en Ende paa disse Krige og danne en mægtig Stat. Statsklogskab, Fornuft, Menneskelighed tale for Marsernes Prins,

der

der, for at lære og danne sig i den store Kunst at herske, fra sin spædeste Ungdom, uden andet Følge end en viis Hofmester, har gjennemrejst Grækenlands Øer. Han er paa Tilbagerejsen til sin Fader.

Hans frygteligste Medbejler er Telemantus, Salentinernes Konge. Hans Magt, hans Rigdomme, hans Stammes Anseelse — han er af Telemakus' og Antiopes Æt — alt dette giver ham Fortrin for Maruciernes Fyrste: men vi frygte lidet Salentinerne; der ere saa mange Folkefærd imellem os og dem; og Telemantus' Gesandtere faae næppe Sejren over Maruciernes Konge, der i egen Person er kommen til min Faders Hof, at begjære mig for sin Søn.

Fra begge Sider er Ulykken lige stor for mig, siden jeg maa skilles ved en Frihed, jeg saa gjerne vilde beholde for evig at kunne elske dig. Men du veed bedre end nogen anden, Leo, hvad et Barn skylder sin Fader: Min er gammel, og ikke i Stand til at forsvare sig; han driver paa mig at gjøre et Valg, ved sine graae Haar besværger han mig, ikke at paadrage ham en Krig, som han ikke kunde udholde, og som vilde volde hans og

hans hele Folks Ulykke. Hvad skal jeg gjøre? Jeg beder dig om dit Raad.

Camilla, svarede jeg hende — thi din Stand og din Byrd kunne ikke indgyde mig mere Ærefrygt end Navnet Camilla — et Hjerte, der elsker, bør opoffre Kjærlighed alt; men den dydiges Hjerte bør opoffre Kjærlighed for sin Pligt. Mit Mod siger mig vel, at jeg skulde kunne forsvare dine Stater; at jeg væbnet med denne Kølle, i denne Nemæiske Løvehud, skulde kunne drive Marucierne, Salentinerne, og alle Italiens Folkefærd tilbage fra dine Mure. Men var jeg end den største blant Helte, var end min Daad stor, som Alcides', kunde jeg vel gjøre Fordring paa at vorde din Brudgom? Nej, aldrig kan jeg komme til at eje dig! udbrød jeg hensmeltende i Taarer; Du er Kongedatter, jeg kun en stakkels Hyrde. Daare som jeg var!..... O Camilla! Camilla! hvor dyrt maa jeg betale min Vildfarelse!

Er jeg mindre at beklage end du? faldt Camilla ind; troer du, at mit kummerfyldte Hjerte ikke lider nok saa meget, som dit? Men jeg har endnu et Glimt af Haab tilbage; jeg kjænder Maruciernes Konge, mine Stater er det, ikke Ca-

milla,

milla, han ønsker for sin Søn. Jeg vil aabenbare ham alt; jeg vil sværge ham med Haand i Haand, efter min Faders Død at afstaae ham mit Rige, saafremt han ikke vil trænge paa mit Valg, saafremt han vil forsvare os imod Telemantus. Det Haab at herske over to Folkeslage vil smigre hans æresyge Sjæl, og jeg vil prise mig meer end lykkelig ved at kunne kjøbe for en Krone den saa søde Rettighed at elske Leo.

Forgjæves satte jeg mig imod denne Beslutning: Camilla forlod mig, bestemt at vove alt. Med smertelig Utaalmodighed ventede jeg min elskede Camillas Gjenkomst.

Efter tre Dage kom hun igjen: Glæden tindrede i hendes Ansigt, et sødt Smiil hvilede paa hendes Læber. Vi blive lykkelige! brød hun ud, vi blive lykkelige! Jeg har sagt Maruciernes Konge alt: jeg har ikke frygtet for at aabenbare ham, at mit Hjerte hørte dig til. Min Fortrolighed gjorde Indtryk paa ham; Tilbudet af min Krone bestemte ham til at tjene os. Hør denne Monarks Forslag. Hans Søn, der var paa Hjemrejsen fra Grækenlands Øer blot i sin Hofmesters Følge, er død paa Creta; da han rejste ubekjendt, veed Ingen

gen at han er død. Den unge Prinses Hofmester har hemmelig givet den ulykkelige Fader Efterretning derom, men har ikke vovet at komme for hans Øine: han er bleven i Dalmatien. Maruciernes Konge begræder sin Søn; men desuden beklager han en Formæling, der vilde have betrygget hans Folks Ro og fordobblet hans Stater: hans Sorg vilde lindres, naar kun hans Veresyge blev tilfredsstillet, og for ej at see min Krone paa Telemantus Hoved, har han kun eet Middel tilbage. Hans Søn var ubekjændt ved hans Hof, han forlod det i sin Barndom; man troer, hans Søn lever, og man venter ham hver Dag: Maruciernes Konge antager dig i hans Sted.

Han rejse, saa talede han til mig, han gaae til Dalmatien til min Søns Hofmester, og forevise ham min kongelige Ring og mine skrevne Befalinger. Saa komme han tilbage med ham; jeg vil modtage ham som min virkelige Søn: mit bedragede Folk vil erkjænde ham; du vælger ham da til Gemal; du bliver lykkelig; og Fred imellem to Nationer, din Lykke, min Roligheds skulle vorde Lønnen for en Usandhed, der fortjener

Und-

Undskyldning, siden den ingen skader, men er til Gavn for mange.

See, det er den Glædskabstidende, jeg bringer dig! Vi skal forenes, Leo: du skal herske over to Riger; vi skal aldrig mere skilles ad; Lykken og Kjærlighed skal Haand i Haand forsøde vore Dage. Hvordan! du er ikke henrykt af Glæde! du falder ikke paa Knæ for at takke Guderne! hvor kold, hvor mørk du modtager Forsikkringen om vor Lykke! hvad Bekymring kan endnu forurolige dig . . . . . ? Hvad tænker du paa.

Paa min Moder, svarede jeg hende. Jeg maa miste dig, eller volde dens Død, der gav mig Livet. Jeg lader dig selv domme, dig, som jeg har seet rede at opoffre vor Kjærlighed for din Faders Ro. Skal jeg forlade Myrtale? skal jeg berøve hende den eneste Stotte, hun har tilbage. Vi ville overvælde hende med Velgjerninger, faldt Camilla mig i Talen. Men du vil tage hendes Søn fra hende! udbrød jeg; du vil tvinge denne Søn til at forskyde hende som Moder! Blot denne Tanke indjager mig Gysen. Nej, Camilla, der er intet Kongerige, ingen Herlighed i Verden, der opvejer imod denne Følelse, Naturens første

Vel-

Velgjerning, den ypperste Fornøjelse, vore Hjerter nyde. Jeg kan umuelig villige i at forvise den af mit, ja end ikke at lade, som den var forviist.

Men det var ikke den eneste Brøde, jeg gjorde mig skyldig i, naar jeg antog den Marucciske Prinses Navn. Hvordan! Folkene skulde ved List bringes til at lyde mig! Usandhed skulde sætte mig paa Thronen! Ak! havde de retmæssige Konger saa store Pligter at opfylde, staae de Guddommen til Ansvar for alt det Gode, de have forsømt, for alt det Onde, de have tilladt, hvor meget mere frygteligt maatte da det Regnskab blive, jeg skulde aflægge, jeg, der havde svunget mig paa Thronen, ukaldt af Guderne! jeg, der, saa at sige, havde tilranet mig min Krone! og som hver Hylding af den ringeste blant mine Undersaatter vilde være en Bebrejdelse for min Løgn.

Nej, Camilla, nej: du er mit højeste Gode; Himlen og mit Hjerte ere mine Vidner, at jeg vilde give mit hele Liv for een Dag at leve som din Brudgom. Men denne saa store Lykke, hvorom den blotte Tanke beruser min Fornuft, vilde ikke mere være Lykke for mig, naar min Samvit-

tighed

tighed ikke var rolig. Til Held for Dyden, kan man ikke nyde nogen Fornøjelse uden den Fred, Dyden allene skjænker: paa Thronen med dig vilde Bevidsthedsnag gjøre mig ulykkelig: hellere gjøre da Skjæbnen mig det. Forlad mig i denne Ørk: den er opfyldt med dig, der skal jeg kunne leve. Her vil jeg uophørlig begræde dig: Men kun dig skal jeg have at begræde: min Dyd beholder jeg tilbage. Lev vel, Camilla, vend tilbage til din Faders Palads; glem en Ulykkelig; og gid den Fornøjelse, en høj Sjæl føler ved at opfylde sin Pligt, maa virke, at du mindre føler af den Medynk en Ulykkelig opvækker hos dig.

Som jeg sagde dette, slog jeg Øjnene ned, og stræbte at skjule mine Taarer, Camilla hørte mig opmærksom, betragtede mig med stirrende Blik og dvælede længe uden at svare mig. Endelig greeb hun min Haand, trykkede den stærkt, og sagde: Jeg elsker dig, og din Dyd sætter Kronen paa den hæftige, den evige Kjærlighed, du har indskudt mig. Men jeg giver dig mit Bifald, Leo; og fraseger mig dig fra dette Øjeblik. Ja, jeg fraseger mig dig, men dette gjentager, dette sværger jeg dig, at jeg vil bære den Følelse, der for-

foreener os, med mig i Graven; at dit Billed skal leve i mit Hjerte, saalænge dette qvalfyldte Hjerte banker, og bukker jeg under for min Smerte, som jeg haaber, og hvorom jeg anraaber Guderne, da skal mit sidste Suk være dig helliget.

Ved disse Ord forlader hun mig, svinger sig paa sin Ganger, tilraaber mig med qvalt Stemme Farvel, gjentager det tre Gange med Armene udstrakte imod mig, rider fort, og vender sig om for endnu engang med taareblændte Øjne at betragte denne Klippe, dette Vandfald, denne Plads, hvor vi saa ofte sad sammen; der syntes som hun og sagde dem Farvel. Endelig sender hun mig endnu eet, det sidste! Øjekast, fuld af Ømhed og Bedrøvelse, og forsvinder .... Ven! siden denne gruelige Dag saae jeg aldrig Camilla mere.

Her afbryder Leo: to Strømme af Taarer nedrinde fra hans Øjne: en frygtelig Vægt nedbøjer ham. Numa trykker ham til sit Bryst: de to Helte holde hinanden længe i Favn uden at sige eet Ord. Endelig tvinger Leo sig, qvæler sine Suk, og farer saaledes fort:

Jeg

Jeg vilde dølge for min Moder det Offer, jeg havde bragt hende: det kunde ikke have forsget hendes Kjærlighed, hendes Bekymringer vilde det have forsget. Jeg stræbte af alle Kræfter at skjule hende min Smerte. Jeg tilbragte Dagene med at græde paa den samme Klippe, paa de samme Steder, hvor jeg havde seet Camilla: saasnart jeg kom tilbage til Hytten, tvang jeg mig til at paatage en fro Mine, satte mit Ansigt i Lave, og naar min Tungsindighed ikke kunde undgaae det grandtseende Moderøje, hittede jeg paa en Grund, der ikke kunde nedslaae Myrtale, jeg foregav en Modgang, hun læt kunde troste mig over.

Saa henglede to Maaneder, uden at jeg hørte noget om Camilla, og mine Qvaler vare ligesaa tunge som den forste Dag. Ak! nye Lidelser ventede paa mig. Min Moder faldt i en Sygdom; til hendes Helbredelse forsøgte jeg alle Urterne paa vore Bjerge. Men hendes Time var kommet: hun følte den sig nærmende Død; med svag Stemme kaldte hun ad mig, og sagde til mig følgende Ord, der endnu ligesom lyde for mine Øren: Jeg har bedraget dig, Leo, jeg er ikke din

Moder,

Moder. Paa Dødsengen beder jeg dig om Tilgivelse for en Usandhed, der forsødede mine Dage. Tvunget til at forlade min Hytte og flye for de grumme Pelignier, som den Gang bekrigede os, kom jeg ved Aternusfloden's Bredde til Landsbyen Avia, som disse Umennesker nys havde afbrændt: midt iblant Brandens og Blodbadets rædselfulde Levninger, imellem Stykker af døde Legemer, blev jeg dig vaer i din Vugge. Bleg var du, bedækket med Blod, og gjennemboret af en Dolk, der endnu sad i dit Bryst. Din Skjønhed gjorde Indtryk paa mig; jeg lagde min Haand paa dit Hjerte, og fornam at det endnu slog. Jeg bar dig bort i Vuggen, jeg lægede dit Saar; jeg opholdte dit svage Liv: du kaldte mig Moder; og jeg var aldrig stærk nok til at frasige mig dette søde Navn. Han forlader mig, sagde jeg til mig selv, saafremt han faaer at vide, han ikke er min Søn: det er mig ubekjændt, hvo der ere hans Forældre, de kunde ikke elske ham hæftigere; det er bedst at vedligeholde en Vildfarelse, der uden at gjøre ham ulykkelig, gjør mig Livet taaleligt. See det var min Bevæggrund. Tilgiv min Svaghed: du elskede mig saa høit, min kjære Søn, at du selv

gjorde

gjorde mig en Tilstaaelse umulig, der vilde have kostet mig din Kjærlighed.

Ved disse Ord trykkede jeg hende i mine Arme, vædede hende med mine Taarer. Mit kjære Barn, sagde hun til mig, vi maae skilles ad: aftør dine Taarer; de gjøre Skilsmissen grusommere. Viid til din Trøst, at du ene har gjort mig lykkelig; viid, at det er blot ved dig mine Dage ere forlængede. Ak! gid jeg var vis paa, at dine maatte henglide i Ro! Saa længe jeg levede, skjælvede jeg for, at din virkelige Moder maatte komme og berøve mig min Søn: døende ønskede jeg nu at kunne levere hende dig tilbage. Tag denne kostbare Steen, hvorpaa er udgravet et Navn med Bogstaver, der ere mig ubekjændte. Denne Steen hang om din Hals, den Dag jeg reddede dit Liv. Jeg har skjult den for dig indtil dette Øjeblik, maatte du ved den gjenkjende den lykkelige Moder, der bar dig under sit Hjerte! Ak! finder du hende nogensinde, saa sig hende, hvormeget jeg har misundt hende sin Lykke; sig hende, at min Kjærlighed maaskee gjorde mig værdig dertil; og tilgiver mig begge, at jeg har kaldt dig min Søn. Lev vel, min Søn, min elskede

Søn;

Søn; tillad mig det endnu, dette søde Navn. Kom nærmere hid, at din Haand maa lukke mine Øine, og jeg endnu eengang før min Henfart høre dig kalde mig Moder.

O min Moder! udbrød jeg, min kjærlige Moder! jeg er bestandig din Søn, vil mit hele Liv igjennem være det: forgjæves .... Hun var ikke mere; alt havde den ubarmhjertige Død bemægtiget sig sit Bytte.

Jeg vil ikke male dig min Sorg: vore Hjerter ligne hinanden, Numa, og du har ikke glemt, hvad du leed ved Tullus' Død. Mine Hænder opreiste et simpelt Baal, hvorpaa Myrtales Liig blev forvandlet til Aske. Jeg samlede denne Aske i en Urne, som jeg selv udhulede; jeg nedsatte den i et Gravsted af Grønsvær, som jeg opkastede i Nærheden af min Hytte; og jeg skrev paa en Steen, som jeg lagde over denne Grav: Her hviler Myrtale. Vandringsmand, elskede du din Moder, saa tænk paa hende, og græd her. Derpaa lukkede jeg min Hytte, som jeg overlod til Nymfernes Beskyttelse, forlod min Hjord, gik ud af Bjergene og styrede mine Skridt imod min Villie, til Vestinernes Hovedstad.

Da

Da jeg kom til Cingilia, erfoer jeg, at den dejlige Camilla efter lang Modstand endelig havde besluttet at tage Kongen af Salentum til Gemal og alt var gaaet om Bord med denne Fyrstes Gesanter. Forbauset ved denne Tidende, som om jeg ikke maatte have ventet den, gaaer jeg hurtig tilbage til de Apenninske Bjerge. Omirrende uden at holde nogen bestemt Vej kommer jeg til Marsernes Hær, just i samme Øieblik, da man vilde vælge en Anfører. Synet af denne Hær indgod mig Lyst til Ære; jeg besluttede at dee eller vorde Helt. Jeg fremstod og gjorde Paastand paa Kommandoen: et heldigt Træf gav mig den. Du veed hvordan jeg førte Krigen og du seer Belønningen derfor.

Her ender Leo sin Fortælling. Under hans hele Tale havde Numa staaet ubevægelig, stirrende paa ham. Alle den Marsiske Helts Følelser, gik over i den Sabinske Helts Sjæl: da Leo afmalede sine Barndomsaar og alle de smaae Omstændigheder ved sin Kjærlighed for sin Moder, opklarede et mildt Smiil Numas Ansigt; da Leo talede om Camilla og sin Kjærlighed, flode Numas Taarer.

Imid-

Imidlertid skjulede Solen sig i Thetis' Skjød; de to Venner besluttede at tilbringe Natten i denne Grotte. De gik hen, plukkede nogle Frugter i Dalen, og kom tilbage for at vente Søvnens Komme. Vor Rejse er endt, sagde Numa, da vi have fundet hinanden. I Morgen vil vi afgjøre, hvorhen vor Vandring skal gaae. Jeg kunde have Lyst at rejse til Grækenland, for at lære at kjænde forskjællige Folkefærds Sæder, og ved denne Kundskab stige i Viisdom og Dyd.

Ven, svarede Leo ham, dersom Menneskene elskede Dyden, saa vilde man sikkert vinde ved at kjende dem, og jeg vilde sige til dig; lad os gjennemrejse Verden; naar vi komme tilbage, ere vi blevne bedre. Men hvad faae vi at see i Grækenland? hvad finde vi overalt i Verden? Kongeriger, der bestaae af Slaver, beherskes af Tyranner; Fristater, der sønderslide sig selv, og hvis Borgere, for at bevise hvor frie de ere, myrde hinanden; enkelte store Mænd forfulgte, forjagede, forviiste, der beklage mindre det tabte Fædreland, end Æresposterne, dem de elskede mere end hiint; Philosopher, der kalde sig Viise og som uophørlig plage sig med tomme Fornuftslutninger, hvis

Rig-

Rigtighed de ikke selv ere overbeviiste om; overalt Folkene undertrykte, Dyder ringeagtede, og Ærestyge eller Forfængelighed herskende med Despotvælde over de meest beundrede Mennesker. Numa, hvad havde vi vundet paa vore Rejser? Maaskee kom vi tilbage med flere Laster. Han, der skabte Naturens Alt, har ikke villet, at Mennesket, for at vorde viis, skulde behøve at gjennemfare Verden og opoffre den faureste Halvdeel af sit Liv for med Møje at erhverve sig nogle Dyder for en uvis Alderdom. Han gav hver af os ved vor Fødsel en Bog og en Dommer: vor Samvittighed. Med den ville vi leve i Fred, og vi vide alt.

Vel an! sagde Numa, vi vil ikke forlade Italien, lad os gaae tilbage til dine Bjerge, beboe din Hytte, opsøge din Hjord igjen. Jeg vil dyrke dine Ørkener, vogte dine Faar, græde med dig paa Myrtales Grav, hver Dag tale med dig om Camilla ved det mig allerede bekjendte Vandfald; og har Moderkjærligheden skjænket dig lykkelige Dage i dette Fristed, saa kan det trøstende Venskab der lindre dine Sorger.

Saa taler han. Leo omfavner ham; begge begive sig paa Vejen. De gjennemvandre Æqviernes Land, saa langt det er; sætte over den rivende Tolonius, gaae ind i Albences Skove og naae endelig de Apenninske Bjerge.

De to Helte, der levede af deres Jagt, forvildede sig, da de forfulgte Skovens Indvaanere. De klaprede over de bratteste Klipper, trængte ind igjennem de tykkeste Vildnisser, og fik omsider Øje paa en yndig Dal, omringet af utilgængelige Bjerge, hvorfra udvældede nogle Kilder, der beduggede Dalen. Linde, Elletræer, Bøge, opvoxne ved Bredden af disse Bække, vare blandede med Oliventræer, med de af Vinranker omslyngede Alme, og andre frugtrige Træer. Det tætte med tusende Blomster bestrøede Grønne, dannede overalt et buntet Teppe. Alt aandede Fred, Overflod: Luften var reen, Bækkene klare; man hørte kun Bølgernes Raslen og Sangen af tusende Fugle, der hoppede om paa de løvfulde Grene og ligesom kappedes om at prise den Lykke, de nøde.

Indtagen af dette Syn, ile de to Venner ned i Dalen. De gaae, de beundre, de nyde den

den reneste Fornøjelse, Guderne have skiænket os, Synet af den skjønne Natur: de følge Hovedbækkens Løb, uden at treffe Spor af Mennesker. De komme til et Sted, hvor Bækken deler sig i to Arme: efterat have lovet hinanden at komme tilbage paa samme Sted, skilles de ad, for hver at følge en Arm af Bækken.

Leo vandrede længe; men han fandt kun Træer, Blomster og Frugter.

Numa, mere lykkelig, øjner en Hjord, der uden Hunde og uden Hyrde græssede tæt ved en lille Laurbærskov. Langsomt gaaer han ind i denne Skov, seer omkring sig, søger og opdager under en Buegang af vilde Jasminer, en ung hvidklædt Pige, siddende paa en Græsbænk. Hun lod til at være fordybet i Læsningen af en Bog, som hun havde paa Skjødet. De gule Lokker, der flagrede om hendes Pande og Skuldre, bevægedes ved Sefyrs milde Pust, saa man kunde see hendes Ansigt; aldrig saaes noget skjønnere. Men denne Skjønhed Naturen havde givet hende, laante sin herligste Glans af den Uskyld, den Oprigtighed, der stode malede i hendes Træk. Dette blide, klare Ansigt syntes at aande Lykkens Ro,

Dydens Fred; det havde noget guddommeligt ved sig, der bortfjernede hver Tanke om Vellyst, og fyldte Sjelen med en langt renere, langt saligere Følelse: det opvakte ingen Lyster; det indgød en hellig Ærefrygt, en ømmere, mere levende Tilbøjelighed end Lysten selv.

Numa seer hende og standser. Han er slet ikke bestyrtet, slet ikke urolig; hans Hjerte banker ikke hurtigere end før: han føler en stille Glæde, der ikke forvirrer hans Fornuft: han tænker langtfra ikke paa Kjærlighed. Han holder denne Hyrdinde ikke for en Gudinde; hans rolige og glade Sandser vise ham intet forstørret, han seer kun Sandheden, og seer i denne Ubekjendte den skjønneste blant de Dødelige og uden Tvivl tillige den dydigste.

Sagte sniger han sig igjennem Buskene, nærmer sig hende og vil see den Bog, hun holdt i Hænderne; men Bogstaverne vare ham ubekiendte. Numa drager sig forsigtig tilbage: bestandig skjult bag Løvværket, seer han en ærværdig Olding komme frem, støttende sig paa en Knortekjep: hvide Haar bedækkede hans Pande, hans lange Skjæg hang ned over hans Bryst, hans med

Rynker

Rynker furede Ansigt havde endnu en Mine af Storhed, dem Grædmelser og Alderdom ikke havde kunnet udslukke. Min Datter, siger han til Hyrdinden; see, Solen daler, kom og lad os opfylde vor guddommelige Lovs Forskrifter. Ved disse Ord staaer Hyrdinden op, og Numa seer hendes majestætfulde Skabning. Hendes blaae Øjne ere heftede paa Faderen; smilende rækker hun ham Haanden; lænende sig til hendes Arm gaaer den Gamle med sene Skridt tilbage til en Hytte, der er bygt i det Inderste af Skoven.

Numa, der ikke vover at følge dem, lægger Mærke til alle deres Bevægelser. Han seer dem vaske deres Hænder i en reen Kilde; derpaa gaae de ind i Hytten og den Gamle kommer et Øjeblik efter ud i en anden Klædning. Hans lange Kappe er ombyttet med en kort Kjole; et Bælte af Snore er vundet om hans Lender: hans Ansigt er halv tildækket. I Haanden har han en Kobbervase, hvori luer en brændende Ild, med Ærefrygt sætter han den paa en glat Steen. Hans Datter følger ham, og bærer Rogelser, Rødder og et lille Knippe tørre Grene. Begge knæle, kaste disse Offergaver i Ilden, rage om i

den med Guldredskaber og læse en Bøn i et ubekjendt Sprog.

Strax derpaa rejser Oldingen sig; og bortbærer med samme Ærefrygt Vasen. Den unge Hyrdinde driver den paa Engen adspredte Hjord sammen, indslutter den i en af flettede Gjærder dannet Faaresti, og gaaer tilbage til sin Fader, medens Numa, henrykt af Forundring og Glæde, iler at opsøge Leo.

Niende Bog.

Indhold af niende Bog.

Oldingen modtager Numa og Leo. De beundre hans Datter Anais og forlade nødig denne Hytte. Leo seer sin gamle Straahytte igjen. Han finder Camilla igjen. Disse to Elskendes Fryd. Camilla fortæller sine Tildragelser. Hun vorder Leos Brud. Med Numa tage de Vejen tilbage til den Gamle. Numa redder Anais og hendes Fader af Røveres Hænder. Han saares. Zoroasters Historie. Leo gjenkjænder sin Fader.

Niende Bog.

Numa finder snart sin Ven igjen, og fortæller ham hvad han har seet. Han gaaer hen ad mod Hytten: de komme der, banke paa Døren. Den unge Hyrdinde lukker op og seer urolig paa dem. Vær ikke bange, siger Leo til hende, vi ere fredelige Mennesker: vi bede kun om Ly; saasnart Morgenrøden igjen frembryder, takke vi Guderne for din Velgjerning og fortsætte saa vor Vandring.

Ved disse Ord gaaer den unge Pige foran dem, at melde dem for sin Fader. Han sad i det Inderste af Hytten paa et Straadække og holdt i Hænderne den Rok og den Teen, hans Datter nys havde forladt. Nogle Stole af plump Arbejde, et usikkert staaende Bord, Trækar, der hang ved deres Hanke ved Siden af en Jbenholtslire, disse vare alle denne lave Hyttes Rigdomme.

Næppe

Næppe bliver den Gamle de Rejsende vaer, før han staaer op, gaaer dem imode og indbyder dem til Hvile. Anais, siger han til sin Datter, lunk noget Vand, bered vore Gjæster det bedste, vi have. Den beskedne Anais adlyder: hun oppuster Ilden paa Arnestedet, tager et Kobberfad frem, fylder det med Vand, og løber til Frugthaven, imens Flammen luer om Fadet.

Anais kommer hurtig tilbage og bringer Vindruer, Oliver og andre Frugter, samt en Honningkage og Blomster: dem blander hun paa Bordet imellem Frugterne, henter nogle Skaale af Bøgetræ, fylder et Leerfad med en Viin, der ikke er gammel, øser det lunkne Vand i en stor Træskaal og bringer det saa til sin Fader. Uagtet alle de Rejsendes Vægringer, uagtet alle deres Indsigelser, vasker Oldingen selv deres Fødder, hvorpaa han sætter sig til Bords med dem.

Den Bevægelse, de to Helte ere satte i, tillod dem næppe at takke den Gamle. Med Øjnene bestandig fæstede paa Anais, beundrede Numa hendes Skjønhed, hendes ukunstlede Ynde, hendes blide og frimodige Høflighed; men især henrykte ham den datterlige Kjærlighed, den elsk-

elskværdige Oprigtighed, der, uden at jage efter at vise sig, dog viste sig imod Hyrdindens Villie, endog i hendes ubetydeligste Handlinger. O! hvor lykkeligt at være hendes Broder! sagde Numa ved sig selv. Hans Høiagtelse for Anais tillod ham intet andet Ønske.

Leo var mere beskjeftiget med den Gamle, end med hans Datter; han følte sig draget til ham ved et hemmeligt Tryllerie, hvortil han ikke selv vidste Rede: disse sølvgraae Haar, dette ærværdige Ansigt, hvor man paa engang saae Aftryk af Ulykke og Dyd, denne ædle Alvorlighed, der intet barsk havde ved sig, alt indgød Leo en kjærlig Ærefrygt. Paa sin Side fæstede den Gamle sine svage Øine paa ham: han betragtede ham opmærksom, kastede derpaa sine Blik til Anais og ligesom sammenlignede deres Træk. Midt i denne Undersøgelse drog han et Suk; Frugten gleed af hans Haand; hans Øine stode fulde af Taarer, dem den kjærlige Gamle skyndte sig at aftørre for atter at betragte den Marsiske Helt.

Anais, der anvendte hvert sit Livs Øieblik paa at bære Omhygelighed for sin Fader, blev hans Bevægelse vaer; da hun troede at finde

Grun-

Grunden i Erindringen af hans Ulykker, griber hun sin Lire for at adsprede ham. Hendes Silkehænder have snart stemt den; hun lader sin søde Trylleſtemme høre: henrykt lytte Numa, Leo, Oldingen selv.

Den bolde Anais besynger Verdens Skabelse ved Oromazes' Ord; Solen ved hans Aande antændt, for at frugtbargjøre Jorden, og frembringe Kornet, Træerne, Planterne, alle de nyttige Urter; Menneſket af Naturen ſkyldfrit, udødeligt, nedſjunket fra denne salige Tilſtand, og forført ved Arimanes, Ophavsmanden til alt det Onde, der er i Verden; denne Menneſkeſlægtens Fiende, der er ligesaa gammel som Oromazes, Arimanes, der forgifter Lykſaligheds Kilderne, og blander med talloſe Ulykker alle det høieſte Væſens Velgjerninger; endelig den Lovgiver Himlen selv udsendte for at bekæmpe og overvinde Arimanes, for at underſtytte det nedſlagne Menneſke, bringe det tilbage til sand Gudsdyrkelſe og oplive i dets Sjæl den Spire til Dyd, Laſterne havde qvalt.

Her kaſter den Gamle et Blik til Anais: Anais nævner ikke Lovgiveren.

Numa og Leo see paa hinanden, stødse ved de Undergjerninger, de høre besynge, erkjende nogle Læresætninger, dem deres Religion ogsaa har. Men deres Sjæl er især rørt ved den tryllende Simpelhed, den høje Moral, Anais forstod at blande i sin Fortælling: hendes kjælne Stemme, hendes Andagt, hendes ærefrygtsfulde Mine, gjorde den dobbelt indtagende. Numa troer sig overflyttet i Guderborgen selv: han synes at høre Minerva forkynde ham nye Hemmeligheder.

Imidlertid begive de to Vandringsmænd sig til Hvile, og berede sig Dagen efter ved Morgenrødens Anbrud til Rejsen. En skjult Deeltagelse og Venskab, gjøre at de med Veemod forlade denne Hytte: de ønskede at henleve deres Dage der; Anais og hendes Fader ønskede det og. Anais gaaer hen i Haven at plukke Frugter til Numa: den Gamle nøder Leo at tage Viin med i en Læderflaske. Begge underrette de Vandrende om de lætteste Fodstier, fremfor alt bede de dem at komme tilbage til denne Dal. Numa og Leo love det; endelig begive de sig paa Rejsen med sukbeklemte Hjerter.

Uden

Uden at tale et Ord til hinanden, see de to Helte ofte tilbage til den savnede Hytte. Begge gjenkalde tause i deres Erindring, alt hvad de der saae, alt hvad de horte: hiin ubekjendte Religion, hvoraf Anais har besjunget nogle Hemmeligheder, hiin Bøn forved Ilden i et helligt Sprog, alt bringer Forvirring i deres Tanker, Forrykkelse i deres Gisninger. Leo undrer over sin lønlige Deeltagelse, for en Ubekjændt, der synes ej at være fød i Italien: Numa foler for Anais et Venskab, der er endnu ømmere, end Kjærlighed selv.

Endelig bryder Numa Tausheden, og foreslaaer sin Ven at gaae tilbage og fæste Bopæl hos Anais. Leo ønsker det lige saa meget som han; men han vil see sin gamle Hytte igjen og græde endnu engang paa Myrtales Grav. Numa bærer Høiagtelse for dette Ønske. Den Bevægelse, de begge føle, opvækker sørgelige Erindringer hos dem: Leo taler om Camilla; Numa sammenligner Hersilia med den beskedne Anais. En sød Melankoli henriver dem; de græde begge og trøste hinanden. O fortryllende Venskab, der blan-

der

der de Sorger, man meddeler hinanden, med Fryd og af Lidelser selv kan skabe Glæde!

Omsider øjner Leo efter tre Dages Vandring sin Hytte. Ved dette Syn standser han; Kræfterne forlade ham. Numa holder ham under Armen og han gaaer nærmere; hvert Træ, hver Plads, hver Gjenstand, han erkjænder, bringer ham Mindet tilbage af nydte Glæder. Hist plejede han at spøge med Myrtale; der hørte han hendes Underviisninger; her plantede han Blomster, for engang at kunne bringe hende dem: alt gjenkalder ham hine Kjærligheds og Lykkens Aar. Hans vaade Øjne kunne ikke see sig mætte paa hvad de dog saa tit have seet. Den Luft, han aander, falder ham tung, den Følelse, han fornemmer, nedslaaer ham, hans Hjerte er beklemt, og dog har hans Veemod hemmelig noget Behageligt for ham.

Saasnart han er kommen til Døren, knæler han, omfavner Jorden, opløfter derpaa sine Hænder og anraaber saaledes de landlige Guder: Modtager min Hilsen, Nymfer, Naiader, der beskyttede min Barndom, og som jeg saa frydfuld seer igjen; modtager min Hilsen. Værdiger i

dette

dette Øieblik at finde Behag i de om min Hengivenhed vidnende Løfter jeg gjør eder: inden føje Tid skal I faae Deel i de Drikoffere af Mælk, jeg vil udgyde paa min Moders Grav.

Han rejser sig og gaaer ind i Hytten. Hvor overraskes han, ved at finde den i samme Stand, hvori han havde forladt den! Alt er i Orden, alt paa sin Plads, Leo seer igjen sine gamle Kastespyd, sine Haveredskaber og den første Fløjte, hvorpaa han besang Camilla. Han seer denne Fløjte igjen, kysser den henrykt. Men forlader alt for at ile til Myrtales Grav, og han finder den prydet med friske Blomster; endeel andre allerede henvisnede Blomster vidne om, at en from Haand hver Dag fornyer dem. Leo kaster sig paa Knæe, væder med sine Taarer det tykke grønne Græs, der er opvoxet paa denne Grav, velsigner den ubekjændte Haand, der bærer Omhu for at smykke den. Numa tier, beder ved sin Vens Side, tager Deel i alle hans Følelser.

Leo rækker ham Haanden, nævner Camilla og fører ham hen til den Klippe, det Vandfald, der vare hans Erindring saa kjære. Han iler,

alt

alt er han der: det første han seer, er Camilla paa Klippen.

Ved dette Syn udbryder Leo i et Skrig og farer hen imod Camilla. Hun vender sig om: begge ere de ude af sig selv, før de have naaet hinanden.

Numa kommer dem til Hjelp, Numa bringer dem til Live igjen. Næppe aabne de Øjnene før de søge hinanden, finde hinanden igjen. Er det dig, sagde Leo, dig jeg saalænge har begrædt? Evige Guder; er det en Drøm, saa lad mig døe saasnart jeg vaagner.

Camilla, den ømme Camilla, trykker ham i sine Arme, og beroliger ham med disse Ord: ja, det er mig; det er din trofaste Elskerinde, som intet mere kan rive fra dig. Evig lever jeg nu med dig, med mit Hjertes Behersker, med ham, der reddede mit Liv, den eneste, for hvis Skyld jeg har stræbt at beholde det.

Hun omfavner ham, gjentager, det er mig; byder ham ingen Taarer fælde, smiler kjælent ad ham, og græder selv i det hun smiler; skjønt hendes Ansigt er oversvømmet af Taarer, staae dog Fryd og Lykke malede deri; liigt hine gyldne Skyer,

der

der nedgyde en mild Regn over Blomsterne, medens Solen, som de svagt formørke, trænger igjennem dem med sine Straaler og skinner endnu igjennem de vaade Perler, som de udsprede.

Efterat have helliget Kjærlighed og Glæde de første Øjeblikke, fører Leo sin elskede Camilla til det samme Sted, den samme Plads, hvor de i hine Dage plejede at tale sammen om deres Kjærlighed. Det er her, her er det, sagde han til hende, at du maa fortælle mig hvad der er hændet dig. Tal i denne Vens Nærværelse: han veed alle vore Hemmeligheder, han læser i mit Hjerte, som jeg selv; og du vil snart skjænke haun dit, naar du lærer at kjænde hans Dyder.

Camilla laaner Numa et mildt Øjekast; tager Sæde imellem de to Helte og tilfredsstiller saaledes deres Utaalmodighed:

Guderne have været mig naadige: de have bevaret mig for en Formæling, jeg frygtede meer end Døden. Dog havde jeg været min Fader lydig, jeg havde befriet ham for en Krig, som han ikke havde kunnet udholde. Maruciernes Konge havde trukket sig tilbage i sine Stater; jeg var afrejst med Telemantus' Gesanter paa et Sa-

lentinsk

lentinsk Skib, som denne Fyrste havde sendt efter mig. Jeg kan ikke sige dig, elskede Leo, hvilke Tanker, der da sysselsatte mig: vore Hjerter forstaae hinanden alt for got til at de skulde behøve Underretning om alle hinandes Lidelser.

Vi styrede for fulde Seil mod Breddene af Salent, da paa Højden af Metina tykke Skyer trak sammen over vort Hoved og skjulte Himmel og Dag for os. Løsladte af Lænkerne oprøre alle Æolus' Børn de skummende Bølger; en fæl Nat bedækker Havet; idelige Lyn adsplitte Skyerne; Tordenen, Stormvindene, Vandvaagerne, alt viiser os en uundgaaelig Død.

Jeg tænkte kun paa dig, Leo; jeg velsignede de Udødelige, jeg takkede Stormen, jeg priste mig lykkelig at kunne undgaae Telemantes; og jeg ventede kun paa det Øjeblik, da vort Skib skulde briste. Det kom, Befalingsmænd, Soldater, Matroser, alle bleve opslugte. Jeg selv drak den bittre Bølge; men jeg tabte hverken Modet eller Kræfterne. Jeg kom atter op over Bølgen, fik fat i en Planke af Skibet og haabede at redde mit Liv for dig. Jeg holdt fast ved dette svømmende Træ, der var en Bolt for Vindene og Bølgerne,

et

et bestandigt Mørke indhyllede mig, bestandig svævede jeg i Dødens Arme, jeg sagde mig selv; her er intet at frygte; jeg er jo vis paa enten at dø, eller at leve for min dyrebare Leo.

Uden Tvivl vaagede Kjærlighedsguden over mig. Havet lagde sig lidt efter lidt; dets Bølger væltede sig tilbage over hinanden og dreve derved bestandig Træet, som jeg ikke slap, nærmere hen mod Havbredden. Omsider øjnede jeg Strandkanten, steeg i Land uden Møje; og takkede paa Knæe Guderne, mere fordi de havde befriet mig for Telemant, end fordi de havde befriet mig for Døden. Jeg kastede mine Øjne omkring mig, saae de høje Bjerge. En Bonde sagde mig, at jeg var i Apulien ved Foden af det berømte Garganiske Bjerg. Denne Bonde førte mig i sin Hytte; tre Dages Hvile gav mig mine Kræfter igjen: nogle Guldpenge, jeg havde hos mig, skaffede mig Bue, Pile, og belønnede Bonden.

Ene, uden anden Hjelp end min Bue, besluttede jeg at tage Vejen til Apenninen for at opsøge din Hytte. Rejsen maatte være lang, Vejene kjændte jeg ikke; men du var Maalet for min Rejse, intet kunde da skrække mig. Jeg begyndte

min Vandring uden Vejleder, uden Selskab, jeg gik endog om Natten for at komme deshurtigere did, satte over Floderne, klavrede op ad Klipperne, og var ikke bange for at vække de vilde Dyr. Tvertimod søgte jeg de skumleste Skove, de vildeste Ørkener, af Frygt for at kjændes eller træffe paa en Salentiner, der, som jeg, kunde været reddet fra Skibbruddet.

Min Frygt var alt for grundet. Da jeg ved de Samnitiske Grændser i Frentaniernes Land ved Dagens Anbrud vilde gaae ud af en Hule, hvor jeg havde tilbragt Natten, hørte jeg adskillige Mandsstemmer, og skjælnede tydelig Navnet Camilla. En Gysen gjennemfoer mig: skjult i Hulen lyttede jeg opmærksom; jeg gjenkjændte snart nogle af mit Skibs Soldater, de talede med hinanden om min Død, og, da de uden Overhoved befandt dem i et Land langt fra deres, ponsede de paa Stratenrpoverie.

Jeg kunde ikke drage min Aande, da jeg hørte dem: jeg var som den ræde Raabuk, der forstukket i Løvværket seer en Sværm af hungrige Hunde fare forbi. Jeg lod Soldaterne drage bort, kastede mig paa Knæe i det jeg gik ud af

Hulen

Hulen, og udbrød: o Venus! elskende Hjerters Skytsgudinde, du er den, der reddede mig af Bølgerne: men hvortil hjælper mig din Velgjerning, al den Stund jeg er langt fra min Sjæls Elskede? O du skjønneste blant de Udødelige, erindre dig de Taarer Kjærlighed har kostet dig: dit Hjerte maa røres ved en Kummer, det selv har følt. Leed mine Trin til min Elskede, oplys den Vej for mig, som jeg skal følge. Guders og Menneskers Beherskerinde, hører du mine Ønsker, da lover, ja sværger jeg dig at oprejse dig et Alter paa det Sted, hvor jeg faaer Leo at see igjen, og yde dig et Offer af den smukkeste blant hans Vædere.

Som jeg havde udtalet, stak to Duer igiennem Luften og satte sig for ved mig. Jeg antog det som et lykkeligt Varsel; holdt Øjne med Venus' Fugle, og fulgte dem tillidsfuld. Snart flyve de to Duer, uden at forlade hinanden, med hurtige Vingeslag tæt ved Jorden, snart blive de staaende paa Græsset for at søge Føde: men de komme mig ikke et Øjeblik af Syne. Endelig efter ni Dages Vandring øjner jeg langt fra din Hytte; jeg seer Duerne sætte sig paa Taget. Der

synes de at beklage sig, de kurre sørgmodigen, stikke strax derpaa igjennem Luften og forsvinde for mine Øjne.

Forestil dig, Leo, forestil dig min Glæde: jeg takkede Venus, jeg takkede Duerne, jeg takkede alle Guder. Jeg kommer til din Hytte, jeg finder den forladt; mine Øjne søge dig, min Stemme kalder dig forgjæves. Urolig gjennemløber jeg Egnen om din Hytte: overalt finder jeg kun Ensomhed. Snart opdager jeg et Gravsted, Paaskriften lærer mig at Myrtale hviler der. Ak! min Ven, jeg var nær ved at synke ved dette sidste Stød. Det er ude! raabte jeg og smeltede i Taarer: han følger uden Tvivl mine Skridt, han iler nu vist at opsøge mig i Salent, hvor han vil erfare mit Skibbrud; hans Sorg vil koste ham Livet.

Jeg troede det, jeg gjentog mig det alle Dage; og hver Dag gjennemløb jeg Bjerget i det Haab at finde dig. Lever han endnu, saa kommer han her tilbage, det er jeg vis paa; han kommer tilbage til sin Moders Grav, til vor Kjærligheds første Fristed. Han være Konge eller Slave, saasnart han faaer sin Frihed, vil han styre sine

Skridt

Skridt hid. Jeg kjænder Leo, det er paa Steder, der ere hans ædle Hjerte dyrebare, man sikkert kan vente ham.

I dette Haab tog jeg min Bopæl i din Hytte, samlede din Hjord, bar Omhu for alt hvad der havde tilhørt dig. Disse behagelige Syssler forsødede min Kjedsomhed: jeg fandt saa inderlig en Fornøjelse i ej at have andre Rigdomme end dine! jeg følte mig saa glad ved den Tanke, ved din Gjenkomst at aflægge dig Regnskab for al din Ejendom! Hver Dag førte jeg dine Faar paa Græsgangen, hver Dag prydede jeg din Moders Grav med Blomster; jeg anraabte hendes elskede Skygge, og bad hende at lede dig til mig. Mine Ønsker ere hørte; jeg seer dig igjen, Leo: alt hvad jeg har lidt er Intet.

Saa taler Camilla: Leo trykker hende i sine Arme. Imidlertid oprejser den vennehulde Numa et Alter af Grønsvær og løber hen at udsøge den Væder, Camilla havde lovet Venus. Han lægger den paa Alteret: alle tre fuldføre knælende Offringen. Derpaa vende de tilbage til Hytten, og næste Morgen efter denne skjønne Dag gaae de to Elskende, kransede med Blomster, til Myr-

tales

tales Grav. Numa følger med: Numa, der som Barn havde lært Offerpræstens Forretninger, offrer den henfarne Aand to sorte Faar; og sin Skytsgudinde Ceres fire Lam. Han paakalder hende, beder hende fra den høje Himmel at velsigne Camillas og Leos Forbindelse; han lægger deres Hænder i hinanden, forener dem i Ceres' og Myrtales Navn; derpaa lader han Offrene til deres Ære heelt fortæres og vender tilbage med det nygifte Par istemmende Hymeneus' Lovsang. Hvor yndefuld og simpel en Ceremonie, saa uliig Fyrsternes stojende glædetomme Formælinger! indtagende Foreening, der ingen Vidner har uden Guderne, ingen Borgen uden Dyden, ingen Præst uden Venskabet!

De to Ægtefolks Lykksalighed bragte den skjønne Dal tilbage i Numas Minde: han talede kun om Anais; han tænkte kun paa denne Hyrdinde og hengav sig uden Urolighed til en Følelse, som han ikke ansaae for Kjærlighed. Hvad han følede for Anais var saa forskjelligt fra det, han havde følet for Hersilia, denne første Lidenskab havde gjort ham saa ulykkelig, at han endnu skjælvende ved Kjærligheds blotte Navn, søgte at kalde

kalde den uimodstaaelige Tilbøjelighed, der drog ham til Anais, blot Venskab.

Nogle Dage vare helligede det nye Pars Kjærlighedsruus. Numa foreslaaer derpaa Rejsen til den skjønne Dal. Leo smiler; rødmende erindrer Numa ham hurtig om, at han selv lovede den Gamle det. Den Marsiske Helt samtykker med Glæde, Camilla kan ikke forlade ham: væbnede give alle tre sig paa Vejen, og forsøde ved deres Samtale det kjedsomme i den besværlige Rejse.

Den utaalmodige Numa gaaer altid foran: jo mere han nærmes Dalen, des mere skynder han sig; og næppe øjner han Hytten, før han iler hen imod den.

Uden Tvivl ledede en Gud ham. Næppe kommer han i Dalen, saa hører han Skrig, han flyver; han seer Oldingen under endeel Røveres Hænder, der slæbe ham om i Støvet og holde Sværdet udstrakt over ham. Længere borte kæmper hans Datter Anais midt i en anden Bande, der bortfører hende uden at ændse hendes Taarer. Hvad var her at gjøre for Numa? Anais og hendes Fader svæve i lige Fare: hvem skulde han

redde

redde først? hvem ile til Hjelp? den Svageste. Han farer løs paa de af Forbryderne, der ere Oldingen nærmest: han fælder tre af dem, angriber de andre, jager dem rasende tilbage og giver et Skrig fra sig, for at drage dem til, der ere i Færd med at bortslæbe Anais. Disse Røvere komme til ved hans Skrig, og forene sig alle mod Numa. Nu kan Numa først trække Vejret: Faren truer kun ham ene, den har intet, der kan skrække ham. Anais er ved sin Faders Side, Numa tjener dem begge til Værn; ene byder han alle Røverne Spidsen: deres Blod rinder ved hans Hug; men hans eget farver hans Panser. Fem Fiender ere alt kastede i Støvet; men de, der ere tilbage, ere nær ved at overvælde Helten. Numa, den kjække Numa vakler; næsten ligger han under, da Leos Kolle falder liig en Torden midt ned iblandt disse Forbrydere. Camilla, der i dem gjenkjænder de fra Skibbrudet undslupne Salentinske Soldater, Camilla gjennemborer med sine Pile alle dem, hun kan naae. Selv Anais' Fader er kommen paa Benene, har faaet fat paa en Fiendes Sværd, og bruger det til at forsvare sine Forsvarere. Snart ere alle

Rø-

Roverne nedlagde: Anais omfavner sin Fader; Numa og Leo svømme i Erkjændtligheds og Glædes Taarer.

Numa er saaret. Den langvarige besværlige Kamp, det Blod han har mistet, den pludselige Overgang fra Frygt for at tabe Anais til Glæde over at have reddet hende, alt har udtømt de Kræfter, han havde tilbage. Man bærer ham hen i Hytten, man trænger sig sammen omkring ham. Den Gamle og Leo undersøge hans Saar og forbinde dem. Den følsomme Anais nærmer sig, trykker sagte Numas Haand, og taler til ham: du har reddet mit Liv, og du reddede min Fader først: jeg har dig to Gange at takke for Livet. Disse Ord ere en himmelsk Balsom for Helten: han har ikke Kraft til at besvare dem; men hans frydfulde Øjne vende sig til Anais og udtrykke omt alt hvad hans Tunge ikke formaaer at udtale.

Numas Saar vare dybe, men ikke farlige; der behøvedes kun Tid til at læge dem. Anais og hendes Fader, Camilla og hendes Mand omringede bestandig hans Seng. Det omme Venskab, der allerede var begyndt imellem Oldingen

og

og den Marsiske Helt, tiltog daglig. Leo brændte af Utaalmodighed efter at kjænde den Mand, han allerede elskede saa heftig; Numa ligeledes efter at erfare Anais' Faders Tildragelser. En Dag, som de alle vare forsamlede omkring den Syges Seng, forenede de to Venner deres Bønner for at udvirke denne Fortælling; Oldingen hævede Øjnene til Himlen og begyndte saaledes:

Jeg er født i Bactria; det Blod, der rinder i mine Aarer, er de gamle Persiske Kongers, og mit Navn, bersmt i Asien, har maaskee trængt sig til eder: jeg hedder Zoroaster.

Ved dette store Navn, see Numa, Leo, Camilla forundrede paa hinanden og saa igjen med ærefrygtsfulde Blik paa den Gamle. Den samme Anais, der i deres Hjerter læser den Højagtelse, de bære for hendes Fader, takker dem med et ynderligt Smiil.

Zoroaster bliver ved: Min Fader blev stødt fra Thronen af den Assyriske Konge; for at bede om Hjelp, flakkede han om fra et Hof i Asien til et andet, og den eneste Arv han efterlod mig var Underretning om hans Uheld, og hans Rettigheder til Persiens Throne. Jeg vilde forsøge at

gjøre

gjøre dem gjeldende: jeg samlede nogle Tropper og kom tilbage i det Kongerige, mine Forfædre havde besiddet. Jeg fandt Persien lykkeligt under Kongen af Ninive, den viise Phuls Regjering: denne store Mand herskede med Retfærdighed. Jeg indsaae, at mine Undersaatter intet vandt ved at skifte Herre. Strax lod jeg mine Planer fare; jeg betragtede det som en Forbrydelse at forstyrre et heelt Folks Lykksalighed, for at haandhæve forfængelige Rettigheder, der vare mig ene til Fordeel og jeg kunde ikke overtale mig til at lade Mennesker i tusindtal myrde for at komme i en Monarks Sted, som jeg ikke kunde overgaae i Dyder. Jeg gav mine Tropper Afskeed; dulgte omhyggelig min Herkomst; undertrykkede de Anfægtninger af Stolthed, som selv den reneste Sjel ikke er fri for; opoffrede mig ganske til at efterforske Naturen og ønskede hellere at være en Viis end en Konge.

Jeg gjennemrejste hele Asien: hos Braminerne, hos Chineserne, hos Philosopherne ved Ganges søgte jeg denne Viisdom, der var Maalet for mine Ønsker: overalt fandt jeg, at Overtroen formaaede mere hos Mennesket end Sandheden,

heden. Sandheden, hvis hele Ynde bestaaer i dens Pragtløshed, blænder ikke, som Vildfarelse: jeg mistvivlede om at finde den her paa Jorden, og ønskede mig Døden.

Den store Oromaz saae ned til mig fra sin høje Throne: han nedsendte en af sit Lyses rene Straaler i mit Bryst. I hele tyve Aar anstillede jeg Betragtninger i en Ørk, og min Fornuft overbeviste mig om, at der ikke kunde være flere end een Gud; at denne Gud havde givet mig en Sjel, der sikkert skal overleve mit Legeme, for at modtage Straf eller Belønning. Mit Hjerte sagde mig, at Gud er god: at det Onde jeg saae paa Jorden ikke kunde være hans Værk, at det var blevet frembragt ved et ondt Væsen, der var en Fiende af Gud og Menneskene. Jeg afskyede dette Væsen. Jeg tilbad min Skaber; jeg tilbad ham i det skjønneste af hans Værker, i Solen, dette glimrende Billede paa hans Magt, paa hans Herlighed, og frem for alt paa hans Godgjørenhed. Jeg saae, at denne Sol bød Kornet opvoxe for Scythen, for Perseren, for Syreren, for alle Jordens Folkefærd, skjønt afvigende fra hinanden i Maaden at dyrke Gud paa: jeg slut-

tede

tede at denne Gud, hvis Langmodighed ingen Grændser kjender, elsker alle Mennesker, bærer over med dem, der dadle ham, tilgiver de svage, og straffer Forfølgelse.

Overbeviist om disse evige Sandheder ansaae jeg dem for alt for stort et Gode til at nydes af mig eene. Jeg holdt det for min Pligt at udbrede dem; jeg forlod min Ork, jeg sagde til Jordens Slægter: Elsker Gud, elsker hinanden. Tilbeder Skaberen i Solen, der er Verdens Fakkel, og i Ilden, det Heles Sjel. Rene være eders Tanker, eders Ord, eders Handlinger. Gjører vel imod alle Mennesker, ligemeget hvad Religion de have; i Liv og Død værer eders Konge troe; yder eders Skatter uden Murren; dyrker Jorden; thi deri bestaaer den sande Gudstjeneste; og naar I tvivle om en Handling er god eller ond, saa foretager den ikke.

See denne var min Lære: jeg udbredte den fra Euphrat til Indus. Folkene hørte mig og troede; Tallet paa mine Lærlinge blev hver Dag større; havde jeg villet give dem Vaaben i Hænderne, saa havde jeg kunnet undertvunget hele Asien. Men Menneskekjærlighed var stærkere i

mit

mit Hjerte, end Kjærlighed til min Lov; jeg havde opgivet alt Haab om at see denne Lov herske, ifald den skulde have kostet een Draabe Blod. Jeg selv adspredte mine Lærlinge, jeg nødede dem til at forlade mig, jeg sagde til dem: Elsker Freden, bliver hos eders Slægt, den Gud, som jeg forkynder, forbyder eder at udsætte eders Liv for min Skyld.

Iblandt disse Lærlinge var en ung Pige, som, uagtet de indstændigste Begjeringer, aldrig vilde forlade mig. Hendes Navn var Oxane: mine Taarer rinde naar jeg udsiger dette dyrebare Navn. Oxane elskede mere Zoroaster selv, end Propheten. Oxane fulgte mig overalt: naar jeg talede, hørte hun henrykt derpaa, hendes Sjel straalede igjennem hendes Øjne, Glæden stod malet paa hendes Ansigt: naar jeg taug, eller den mindste Skye syntes at formørke min Pande, var Oxane mere bekymret end jeg; hun dristede sig ikke til at spørge mig, men hendes ømme og sorgfulde Blik robede hendes Kummer. Jeg besvoer hende hver Dag ikke at følge mig. O min Fader, var hendes Svar, jeg vilde døe for din Lov, lad mig leve for Zoroaster. Jo mere jeg

seer

seer dig, jo tiere jeg hører dig, des tydeligere føler jeg, at jeg elsker din Gud. Jeg frygter, du maatte blive forfulgt, denne Tanke binder mig til din Skjebne. Nej, Oxane forlader dig ikke, før du har fundet den Hustrue, Oromaz har bestemt dig. Jeg vil see, jeg vil tjene det lykkelige Fruentimmer, der ved sin Kjærlighed, sin Omhu, ved den Lykke, hun vil skjenke dig, skal betale de Velgjerninger, Verden skylder dig.

Saa megen Kjærlighed, saa megen Bestandighed opvakte i min Sjel en Følelse, som jeg havde troet ikke at burde kjende til; jeg ægtede Oxane. Fra sin Throne i det Høje velsignede Oromaz vort kjærlige Baand; ved at give mig en dydig og omtelskende Kone, belønnede Oromaz mig for alt det, jeg havde gjort for ham.

O salige Dage, I vare saa faa! Oxane og jeg, vi levede i Persien; mine Lærlinge, der havde antaget det Navn: Mager, levede adspredte i deres Fristeder, tilbade Ilden, dyrkede Jorden og udøvede Dyden.

Kongen af Ninive, Phul, der, som alle store Konger, gjerne tilstod Samvittighedsfrihed, saae igjennem Fingre med en Gudsdyrkelse, der

hverken

hverken forledede hans Undersaatter til Oprør, ej heller fordærvede deres Sæder. Men da den vise Phul havde opnaaet en saare høj Alder, betalte han Naturen sin Gjeld og efterlod sin Søn Sardanapal Thronen.

Denne ulykkelige Fyrste, der alt for tidlig fik Sceptret, blev omringet og fordærvet af Smigrere; dem overlod han Regjeringens Bestyrelse, glemte sin Faders Underviisninger, sit Folk, sine Pligter, for at overgive sig til de hæsligste Udsvævelser, De Laster, der befmittede hans Palads, udbredede sig snart over Ninive, og derfra over hele Riget. Næppe havde han herſket i to Aar, før Hovedstaden, Provinserne, alt var lige fordærvet. Kongen, en Bolt for sine Ministre, en Slave af sine Gildinger, sit Folks Tyran, Kongen glemte at han var Konge, uden naar han skulde undertegne grusomme Befalinger, paabyde Udpresninger, kjøbe vanærende Fornøjelser eller foragtelige Smigrere med sine Undersaatters reneste Blod

Alt var tilfals i Ninive: Æresposter, Embeder, Retfærdighed, alt hørte den højstbydende til. Friller bestyrede Riget, anordnede leende

Pro-

Provindsers Ruin, satte Ære i at fortære hundrede Familiers Formue i et Maaltid. Nedrige, blodtørstige Statholdere, Statens og Folkets Fiender, der foragtede som sig selv saa deres Herre, dreve offentlig Handel med deres Indflydelse, fulgte, uden at blues, den Faderløses Arvedeel, den Uskyldiges Frihed. Krigerne roste sig af deres Sæders Blødhed; Øvrighederne rødmede ikke ved deres Uretfærdigheder: i alle Stænder var Ran, den eneste Vej til Hæder; og Folket, der var ødelagt ved Afgifter, et Offer for de Store, Ministrene, Dommerne, ja selv for Kongens Slaver, det undertrykte, nedtraadte Folk, strakte anraabende Hænder mod Himlen.

Afmagt og Grusomhed gaae næsten altid Haand i Haand. Fra Skiødet af sine fæle Vellyster gav Sardanapal Befaling at forfølge Magerne. Han havde nylig ført en vanærende Krig; i den Tanke at hans Guder vare vrede, forekom det ham lettere at hævne dem ved Mord, end formilde dem ved Dyder. Han befoel at udrydde indtil den sidste af mine Lærlinge, udsatte en Priis af ti Talenter i Guld for den, som kun-

de levere mig levende, og fordømte mig allerede forud til for ukjendte Pinsler.

Strax fortære Ild og Sværd Magernes Boliger; deres Huse ere Luernes Bytte; deres Tilflugtssteder oversvømmes med Blod. Sardanapals umenneskelige Soldater, der havde viist sig saa fejge i Kampen mod deres Fiender, lade nu deres Iver see i at forfølge Medborgere. Med Sværdet i Haanden sætte de efter de faa Mager, der ere undvegne: myrde alle dem, de naae, krænke Moder og Datter og nedsable dem saa, og anse alle de Afskyeligheder for tilladte, siden de begaae dem i deres Guders Navn.

Jeg tog Flugten med min Kone: hundredgange var jeg i Begreb med at fremstille mig for Tyrannen, for at standse hans Forfølgelse. Men den grusomme Sardanapal havde fordømt alle Mager, min Død havde ikke kunnet redde nogen: desuden bar Oxane under sit Hjerte et Pant paa vor rene Kjærlighed; Fadernavnet gjorde mig Livet behageligt. Min Hustru gav mig Trøst, hendes Mod mig Kræfter, vi omflakkede fra Ørk til Ørk, uden Venner, uden Hjelp, ja ofte uden Levnetsmidler, og saaledes droge vi gjennem Per-

sien,

sten, Sogdiana, Bactria, bestandig nær ved at falde i vore Forfølgeres Hænder, bestandig forskudte eller forraadte af dem vi bade om Tilflugt hos. Men midt i vore Farer, uagtet de Ulykker der nedbøjede os, forsødede Tanken om at vi leed for Sandheden alle vore Gjenvordigheder. Ved hver ny Lidelse saae vi en tilkommende Belønning imøde; Haabet gav os Styrke og Kjærlighed Trøst.

Vi kom endelig ind i Arabiens Ørker; stege ned i en Hule, i hvis Midte stod et Gravmæle. Stenen var omvæltet, Kisten tom. En Guldplade faldt mig i Øjnene: jeg tog fat paa den, ved det svage Skin, der trængte ind i Hulen, læste jeg paa denne Plade disse Ord, skrevne med hellige Bogstaver: Zoroaster, nedlæg her den hellige Lovbog, Zendavest, som du skrev efter Oromaz' Indskydelse. Endnu er den Dag ikke kommen, da denne Bog, der er udflydt fra Gud, skal vorde bekjendt for de Dødelige: din Religion skal endnu længe være Gjenstanden for Folkenes Had. Men en anden Lovgiver, af samme Navn som du, skal i Tidens Fylde fødes: han skal føres til denne Hule, og der finde din hellige Bog; han skal vise

den for Asien og lægge den paa Thronen, hvor den skal vorde Regel for Nationerne. Hvad dig angaaer, dine Arbejder ere endte: tag Vejen til Phænicien; byd det stormende Hav trods, opsøg i Vesten et roligt Fædreland, hvor dit mere ubekjendte Navn ikke vil omringe dig med Forfølgere. Saa er Oromaz' Villie: lyd uden Murren.

To Gange læste jeg disse Ord, jeg tvivlede ikke paa at en Engel havde skrevet dem. Med Ærefrygt lagde jeg Guldpladen igjen i Kisten; jeg nedlagde der den hellige Bog, der indeholdt den guddommelige Lov; jeg tildækkede Graven med den omvæltede Steen, kastede mig til Jorden og ydmygede mig for Oromaz.

Efterat have ydet hans Navn Tilbedelse, gik jeg ud af Hulen, og styrede mine Skridt imod det rige Tyrus. Der steeg jeg og min elskede Oxane om Bord for at søge et Fristed hos Grækenlands eller Iberiens gjæstmilde Folkeslage. Forslaget af Stormen til det Adriatiske Hav, strandede vort Skib paa de Frentaniske Kyster. Oromaz, som jeg anraabte, reddede min Kone: jeg bar hende i mine Arme hen til en Marsisk Landsby, hvor man viste os Gjæstfrihed. Ak! min elskede

Oxane,

Oxane, svag, mat, nedbøjet ved Havets Besværligheder blev overrumplet af Fødselssmerter; hun gjorde mig paa engang til Fader af en Søn og en Datter. Vi besluttede at fæste vor Boepæl hos Marserne; nogle kostbare Stene, det eneste der var mig levnet af min forrige Eiendom, satte mig i Besiddelse af en Hytte.

Vi vare ej langt fra at blive lykkelige, og nyde Rolighed, vor Lykke skulde bestaae i at tilbede vor Gud og opdrage vore Børn, da de grusomme Pelignier, som den Gang bekrigede Marserne, overrumple vor Landsby, forvandle den til en Askehob og trænge ind i den Hytte, hvor jeg sov ved Oxanes Side imellem mine to Børn. De Umenneſker! jeg saae dem myrde min Kone og min Søn: mine Taarer, mine Skrig, mine Kampe kunde ikke forsvare dem. Jeg reddede kun min Datter, jeg værnede for hende med mit Legeme; jeg fik alle de Saar, disse Tigre bestemte hende: jeg flygtede med hende midt igjennem Branden og Ligene, min Vej var betegnet med Blod. Omsider kom jeg til denne Dal, hvor jeg selv opbygte denne Hytte, opdrog min Anais, min elskede Anais, den eneste og sidste Trost i mine

firsindstyve Aars Ulykker. Hun er den, for hvis Skyld ene Livet er mig kjert, hendes Træk, hendes Dyder minde mig hver Dag om Ørane.

Ved disse Ord kaster Oldingen sig i Anais' Arme.

Men Leo, Leo der næsten faldt i Afmagt ved Enden af Zoroasters Fortælling, Leo griber hans Haand, trykker den med sin, seer paa ham med levende og taarefyldte Øjne, og tiltaler ham: Ak! sig mig, sig mig dog, hvor, i hvad Landsby mistede du din Søn? I Avia, er Oldingens Svar, ved Aternussfloden's Bredde. Og dette Barn, bliver Leo ved, den Søn, du begræder, bar han ikke paa sin Hals en udstukken Smaragd? Jo, svarer sindsende den Gamle: hans Moder havde smykket ham dermed; Navnet Oromaz var skrevet derpaa med persiske Bogstaver.....

Omfavn din Søn! udbrød Leo, og faldt ham i Armene; jeg er det, jeg er saa lykkelig. See her er den udslukne Smaragd: jeg blev døende fundet i Avia; i mit Bryst har jeg Arret af den Dolk, hvormed Pelignierne saarede mig. Fra den første Dag, jeg saae dig, følte mit Hjerte

Fryd:

Fryd: en Henrykkelse, en uvilkaarlig Følelse sagde mig, at jeg skyldte dig Livet.

Saa lyde hans Ord, den Gamle kan ikke svare. Han gjenkjender den udslukne Steen; han læser derpaa sin Guds Navn, trykker Leo til sit Hjerte, overvælder ham med Kys, og den inderlige Glæde er nærved at gjøre Ende paa hans Dage.

Tiende Bog.

Indhold af tiende Bog.

Uroligheder i Rom. Den Lykke, Numa nyder. Leo beder sin Fader om Anais' Haand for Numa. Zoroasters Afslag. Numas Tale. Han erholder Anais. Han bereder sig til at ægte hende. De Römerske Gesanters Ankomst. De berette ham Elendigheden i Rom, den Pest der har raset der, Romulus' Død og Numas Valg. Numa afslaaer Kronen. Anais' Tale for at bringe ham til at modtage den. Numa er ubøjelig.

Tiende Bog.

Imidlertid var i Rom alt i Bestyrtelse og Forvirring. Fortvivlede over at have mistet Tatius, over at have seet Numa jages i Landflygtighed, adlede Sabinerne med Afsky deres Kongers Morder. Tatias gresselige Død, som de tilskrive Herstilia, havde gjort denne Fyrstinde til en Gjenstand for deres Forbandelse. Mere adskilte fra Romerne end nogensinde før, med indbyrdes Mistro, uden at dølge deres gjensidige Had, vare de hvert Øieblik rede at myrde hinanden. Mistanke, Fiendskab herskede i alle Familier; og uden den kloge Metius vilde Borgerkrigen allerede have antændt Rom.

Romulus, et Rov for hiint mørke Raserie, der, hos de store Forbrydere er i Stedet for Samvittighedsnag, Romulus trykkede sit Folk med nye Paalæg, for at holde det i Tomme, lod de Stores Blod flyde og herskede kun ved Skræk.

Hersilia, sin Faders alt for værdige Datter, Hersilia nærede sig kun med Iversygens og Naseriets Gift. Da hun ikke tvivlede paa at en Medbejlerinde besad Numas Hjerte, udsendte hun hver Dag hemmelige Spejdere til alle Italiens Folkefærd for at opdage denne Medbejlerinde, skaffe sig Underretning om sin Elskede, for med sin Faders Vaaben at true de Konger, der maatte give dem Fristed, og for at kjøbe deres Hoved af dem, der vilde levere det.

Den rolige Numa skjult midt inde i de Apenninske Bjerge, omgivet af trofaste Venner, fældte imidlertid Glædestaarer, da Zoroaster og Leo gjenkjendte hinanden: han tog Deel i deres Henrykkelse; han saae den lykkelige Zoroaster trykke sin Søn i sine Arme. Den kjærlige Olding kan ikke blive mæt af at see, at høre, at omarme Leo. O elskede Søn, sagde han til ham, jeg har da faaet dig igjen! jeg seer dig igjen! Ak! jeg bedrog mig ikke! den første Dag, da du kom i min Hytte, drog en uimodstaaelig Kraft mit Hjerte til dig: dette Hjerte gjenkjendte dig strax. Hvor jeg frydes ved at betragte dig! hvor du er skjøn! hvor du er stor! Kom da og tryk dig til min Barm;

kald

kald mig din Fader; du skylder mig alle de Kjærtegn, du skulde have viist mig fra din Barndom.

Leos Taarer vare hans Svar; Camilla hørte taus til. Leo tager hende ved Haanden, og forestiller Zoroaster hende med disse Ord: Min Fader, det er min Veninde, mit Hjertes eneste Beherskerinde. Vi vare længe adskilte: endelig ere vi blevne Mand og Kone. Men hvor hæftig end vor Kjærlighed er, o, saa vær vis paa, at, ifald vi havde kunnet forudseet, jeg skulde funden min Fader igjen, da havde vi sikkert oppebiet dette Øieblik, for at være blevne forenede ved din Haand. Undskyld vor Lykke, og forsøg den ved at samtykke den.

Saa taler han: Camilla falder paa Knæe; hendes Hjerte banker, Øjnene ere nedslagne, Hovedet bøjet over hendes Bryst, Rødme bedækker hendes Pande: neppe vover hun at kaste et frygtsomt Blik paa Zoroaster. Utaalmodig venter hun paa at høre Datternavnet af hans Mund. Aldrig har hun saa inderlig ønsket at ansees for skjøn, selv i hendes elskede Leos Øjne; og hendes Taushed synes at sige den Gamle: Mine Yndigheder ere af liden Værd, men mit Hjerte er dig værdigt.

Min

Min Datter, svarer Zoroaster og løfter hende op, min Lykke overgaaer mine Lidelser: jeg havde kun tabt eet Barn, denne hældige Dag lod mig finde to.

Som han udtaler disse Ord omarmer han den skjønne Camilla. Dette rørende Optrin ender sig med Fortællingen om Leos Tildragelser; den levende Deeltagelse, som denne opvækker hos Zoroaster og hans Datter, forøger end mere den Følelse, Naturen har nedlagt i deres Hjerter.

Numa tager Deel i den almindelige Glæde. Fra det Øieblik Anais er bleven Leos Syster, forekommer Anais ham skjønnere: hver Dag finder han nye Fuldkommenheder hos hende, uophørlig taler han med sin Ven om hende: det Navn Ven, der før var ham saa dyrebart, klinger ham nu ikke mere sødt nok.

Snart bedrer Numa sig, han gaaer ud at nyde Morgenluften og vælger sig altid de Steder, hvor Anais fører sin Hjord hen; han bliver Hyrde for at være hos hende. Medens Camilla og hendes Mand gaae paa Jagt for Zoroaster, fortæller Numa deres Syster Historien om sit Liv. Med Fornøjelse hører han Anais' Betragtninger

og Raad; han undres over at træffe saa megen Viisdom i saa ung en Alder, og hver Dag tager han ved hendes Side til i Klogskab eller Dyd. Undertiden samler han Rør, som han sammenføjer med Vox, han frembringer dermed melodiske Toner, paa denne Rørfløjte ledsager han Hyrdindens tryllende Stemme; oftere gjentager han med hende de Sange, de Hymner, hun lærer ham. Kjærlighed tænker han ikke paa; den Følelse, der herskер hos ham, er mere blid, mere rolig. Saasnart Morgenrøden fremstraaler, tyer Numa hen til Anais. Synet af hende opvækker ingen hæftige Følelser hos ham; dog føler han Trang til at see hende; hendes Nærværelse forvirrer ham ikke; dog udgjør den allene hans Lykke. Borte fra Anais er han uden Tanker, uden Liv. Saa bøjer sig mat og henvisnende Clytia *) ved Lysgudens Fraværelse: men neppe lader Apollo sig see igjen, før Clytia opløfter sit Hoved, vender det mod Dagens Stjerne, følger den i dens Bane ved at dreje sig om paa sin Stilk og holder ikke op at betragte den før den igjen skjuler sig i Thetis' Skjød.

Den

*) En Nymfe der forvandledes til et Solblomst. Hvorlunde det gik til, læses i Ovid Met. 4, 206 f. H.

Den beskedne Anais, der hverken i sit eller Numas Hjerte finder noget, der kunde forurolige hende, overgiver sig til den Følelse, der henriver hende. Hun har sin Befrier kjær, ham, som reddede hendes Faders Liv: Erkjendtlighed gjør hende det til Pligt; Numas Fuldkommenheder gjøre hende det til en Fornøjelse. Anais underholder sig saa gjerne med Tullus' Lærling om Naturens Undergjerninger, om Stjernernes Løb, om de forskjellige Folkeslage, om Statsbestyrelserne, om Religionerne, der ingensteds ere eens, og Sædelæren, der overalt er det. Hver af dem sine Læresætninger tro, udvikler eller forsvarer dem. Deelte i Hensyn til den udvortes Gudsdyrkelse, ere de enige i Læren om Pligterne: deres Sjele stemme overeens, naar deres Fornuft undersøger; og Numa, der ikke kan blive træt af at beundre Anais' dybe Viisdom, føler hvert Øjeblik sin Høiagtelse og Ømhed imod hende tage til.

Leo blev først denne gjensidige Tilbøjelighed vaer: han ønskede inderlig at hans Ven maatte blive hans Broder Elsker du min Syster? sagde han en Dag til ham: svar mig den rene Sandhed. Numa rødmede og blev forvirret. Hvi rød-

mer

mer du? spurgte Leo: Guderne have givet os Kjærlighed til en Trøst i vore Lidelser, en Belønning for vore Dyder. Er dit Hjerte ganske løst fra Herfilias uværdige Baand, elsker du Anais, som Leo dig, saa vil jeg erholde hende for dig af min Fader. Tal, sig mig blot disse Ord: Jeg vil gjøre din Syster lykkelig; og jeg vil troe dette Ord, som et Guddersvar. Ven, svarer Numa ham, Navnet Herfilia bringer mig endnu til at skjelve, Navnet Anais beroliger mig. Den Følelse, din Syster opvækker hos mig, ligner slet ikke hiin, der gjorde mig saa ulykkelig. Jeg seer Anais hver Dag, jeg forlader hende intet Øieblik; aldrig er den Tanke faldet mig ind at tale til hende om Kjærlighed og Ægteskab. Men det føler jeg, min Ven, at om Lykksalighed kan boe paa denne Jord, da er den forbeholdt din Systers Brudgom. Disse ere hans Ord. Leo omarmer ham, tager ham ved Haanden, og fører ham til Zoroaster. Han tvivler ikke paa hans Samtykke, han beder ham om Anais for sin Ven, for sin Befrier, for den blant alle Dødelige, han elsker, han agter højest.

Hvor

Hvor stor er hans Forundring, hvor stor hans Kummer, da Zoroaster, efter med en mørk Mine at have hørt ham, svarer ham med disse sørgelige Ord:

Min Søn, jeg elsker Numa, jeg skylder ham Livet; jeg vilde velsigne den Dag, da jeg kunde betale ham min Gjeld: men min Datter er en Mager; jeg er Overhovedet for hendes Religion og den Lov jeg har forkyndt, forbyder os al Forbindelse med Afgudsdyrkerne. Du veed at jeg har opoffret denne hellige Lov alt: Hæder, Formue, Rolighed, alt har den kostet mig. Vilde du, at jeg, ved mine Dages Ende, i det Øieblik, da jeg skulde modtage Belønningen for saa mange Gjenvordigheder, skulde tabe denne Løn ved Ulydighed imod de Bud, jeg selv forkyndte?

Du har da lært Utaknemmelighed? afbrød Leo ham i en ivrig Tone.

Nej min Søn, svarede Zoroaster; men jeg har budet Klogskab. Jeg vilde ikke, at en Mager skulde staae i Fare for at frafalde sin Troe, ved at tage en Mand af en anden Sect: jeg forudsaae Kjærligheds Magt, det følende Hjertes naturlige Hang til at tænke ligesom den elskede Gjenstand.

Min

Min Datter vilde elske Numa, hun vilde antage hans Tro; hun vilde forlade sin Faders Gudsdyrkelse: jeg skulde staae den store Oromaz til Ansvar derfor. Det er mig tungt nok, at min Søn, Zoroasters Søn, af Billeddyrkerne opdragen langt fra mig, følger en anden Religion, end min: jeg vil i det mindste lade den Gud, for hvis Skyld jeg har lidt saa meget, beholde min Datter: jeg vil bevare min Datter for den Fare at forlade ham. Jo agtværdigere Numa er, des større vilde Faren blive. Ak! ikke Forfølgere, ikke Bødler kunde faae hendes Tro til at vakle, kun Mønster paa Dyder hos en fremmed Sekt formaaer det.

Desuden er min Religion endnu en Afsky for alle Jordens Folkefærd; hele Italien vilde foragte Numa, om han ægtede en Mager; min Datter blev maaskee derved mindre elsket..... Tilgiv, Numa, jeg fortørner, jeg bedrøver dig; jeg er maaskee i dine Øjne en Sværmer og en Utaknemmelig; men jeg er min Religion tro, jeg har min Datter kjær, jeg kan ikke udsætte hende for den Fare at vorde en Frafalden, eller at bringe dig til Medgift dit Folks Had.

Zoroaſter tier. Leo ſtaaer ubevægelig, med Øjnene fæſtede paa Jorden: han harmer ſig over, at han ikke kan ſætte kraftigere Grunde imod Oldingens. Numa, der opmærkſom har hørt ham, ſeer paa ham med blid Mine, og ſvarer ſaaledes:

Zoroaſter! ſiden min Fødſel, have de Guder, jeg tilbeder, viiſt mig Prøver paa deres Vælde: jeg elſker, jeg frygter dem; før døe, end forlade dem. Men vee mig, om jeg var i Stand til at hade nogen Religion paa Jorden! Guderne taale dem, hvi ſkulde jeg være mindre overbærende end Guderne? Døden være de Blodgjerriges Løn, der paa Sardanapals Viis med Sværdet i Haanden forfølge hver den, ſom tænker anderledes end de, lade dem vælge imellem Døden og deres Tro, og forøge Antallet ſom paa Martyrerne, ſaa paa Forbrydelſerne, da de derimod ved Velgjerninger maaſkee ſkulde have ſkaffet ſig Tilhængere! det tilkommer ikke os, vi usle Mennesker, at hævne Himlens Sag, at paatage os at forſvare dens Fordele. Myrerne paa en Mark myrde ikke hinanden for Jorddrottens Øres Skyld; i Fred nyde de det Gode, de ſkylde

ham.

ham. Gudernes første Fuldkommenhed er Godhed. Blandt alle Sekter er ingen dem forhadt uden Forfølgernes. De ere de Eviges sande Fiender; de berøve dem den ædeste blant alle Fornøjelser, den, at tilgive Svaghed.

Denne er min Gudsfrygt, Zoroaster; du maa nu selv domme, om din Datters Tro vilde staae i Fare hos mig. Jeg vilde bære Agtelse for hendes Læresætninger, som hun for mine; hun vilde tilbede Oromaz, jeg Jupiter. Men Oromaz' og Jupiters Bud gaae ud paa eet! have dig kjær, hædre din Alderdom, elske hinanden, hjelpe de Ulykkelige, see, det befaler din Gud, det byder min. Ved at lyde dem vilde vore Hjerter end mere foreenes og slynges i hinanden, som to lige rene Bække, der udrinde af forskjellige Kilder, men hvis Vande ere blandede med hinanden.

Du siger, at mit Ægteskab med en Mager vilde tildrage mig mit Folkefærds Had? Jeg har intet Folkefærd, intet Fødeland meer; jeg har mistet Tullus og Tatius; Verden er for mig indsluttet i Zoroasters Hytte: mit Hjerte siger, at man der ikke vil hade mig. O min Fader! aabne

mig din Barm; antag mig til Søn: giv mig i eet Øieblik tilbage alt det, Guderne i saa mange Aar have berøvet mig; giv mig din Anais: Maalet for hver vor Bestræbelse skal være at forlænge dine Dage. Fredelige ville vi leve i denne Dal, hvor din Søns og mine Børn skal danne en Kolonie, der fra Slægt til Slægt vil velsigne Zoroasters elskede Navn. Du skal ældes midt iblant denne fremspirende Æt; du skal være deres Kjærligheds Gjenstand, deres Lykksaligheds Stifter. Den Datter, jeg faaer, skal hedde Oxane; dette saa dyrebare Navn skal gjøre dig hendes Kjærtegn endnu mere behagelige. Fædre, Børn, Mænd, Koner, alle skulle vi omfavne dine Knæe; hver Morgen skulle begge dine foreenede Familier vente paa din Vaagnen med samme Fryd, med samme Ærefrygt som dine Lærlinge vente paa Dagstjernens Opgang.

Saa talende falder Numa for hans Fødder. Skjønt bevæget vil Zoroaster endnu sætte sig derimod; men Leo udbryder: han har reddet dit, han har reddet Anais' Liv; Vel an da! svarer Oldingen, Anais være hans Belønning, Numa vorde min Søn.

Ved

Ved disse Ord oplofter Numa et Skrig og falder Zoroaster om Halsen: han kan ikke tvinge sin Glæde, ikke udtrykke sin Erkjendtlighed. Han vil og omfavne Leo; men Leo er alt løbet hen at opsøge sin Søster. Han kommer tilbage med hende. See det er din Brudgom, siger Zoroaster til hende, jeg giver dig til din Befrier. Inden otte Dage skal I være forenede: o! at den store Oromaz, ifald han misbilliger denne Forbindelse, vil straffe mig ene derfor! Som han siger disse Ord trykker han Anais' og Numas Haand til sit Hjerte.

Rødmende slaaer Anais Øinene ned; snart bekræfter hun ved et indtagende Smiil den Gave, hendes Fader har gjort af hendes Haand: fra nu af tænke den lykkelige Numa, hans værdige Ven og den faure Camilla kun paa Tilberedelserne til denne Foreening.

Allerede have Camilla og Leo fældet Træer paa Bjerget, paa det Numa selv kan bygge den Hytte, han skal beboe: den kommer til at staae ved Siden af Oldingens. Numa vender den imod Østen, paa det hans gudfrygtige Kone hver

Mor-

Morgen, naar hun vaagner, kan henvende sine Bønner til Solen.

Han beklæder den med Dyrehuder, fletter Grene derimellem og danner saaledes en uigjennemtrængelig Skandse imod Sol, Regn og Kulde. Alt hvad bequemt og behageligt han kan udtænke faaer sin Plads inden i den: Numa forskjønner den med den Smildhed, den Smag, Kjærlighed ene formaaer at give. En Have støder til Hytten; Numa anlægger den saaledes, at den Buegang af vildt Jasmin, hvorunder han første Gang saae Anais, staaer i Midten af denne Have. Han afleder en Arm af Bækken og lader den fremslynge sig imellem Blomster. Frugttræer, dem Naturen selv frembringer, gjøre denne Have nyttig; og et levende Gjerde betrygger de unge Planter for Raabukkens Tand.

Anais forestaaer Arbejdet: hendes Nærværelse giver Numa Liv. Han ønskede at fuldende Værket alene; men Camilla og Leo komme og hjelpe ham imod hans Villie. Alle vente utaalmodig paa den følgende Dag, der er den sidste af de otte, Zoroaster har foreskrevet. Alting er færdigt, Camilla har allerede plukket Blomster

af

af de nærliggende Enge; Krandsene ere flettede, den nye Hytte prydet med Blomster; Solen har skjult sig i Bølgen, dens Gjenkomst skal oplyse de to Elskendes Lyksalighed; mod Aftenen som alle, forsamlede i Zoroasters Hytte, ville sætte sig om et tarveligt Bord, hører man banke paa Døren: en mørk Anelse bringer den følsomme Numa til at gyse.

Studsende rejser Leo sig først, tager sin Kolle og iler til Døren. Det var ingen Fiender: det var en ærværdig Olding fulgt af to Krigere: de bade om Gjestfrihed. Leo tager imod dem og ledsager dem.

Men næppe kaster den Lampe, der oplyste Hytten, sit Skin paa deres Ansigt, før Numa udbryder i et Forundringsskrig og løber til den Gamle for at omfavne ham. Er det dig, Metius, Tatius' og min Faders Ven! Du vore Sabiners eneste Støtte, deres sidste Haab!

Forundret gjenkjender Metius ligeledes Numa; han kan ikke troe sit svage Syn: o min Herre, bryder han ud, o min Ven, endelig sin der jeg dig, dig som jeg har søgt igjennem hele Italien! Ak! tillad, at før jeg yder dig de skyldige

Ær

Ærbødighedstegn, min bævende Arm endnu omfavner dig, og at mit Hjerte benytter sig af de sidste Øieblikke, hvori det er mig tilladt at kalde dig min Ven. Medens han siger dette, omfavner den redelige Metius Numa tusende Gange. Derpaa vender han sig til de to Krigere, der følge ham, med disse Ord: Volesus og Proculus, vor Søgen er endt, vi have fundet vor Konge. Nu bøje de to Romere og Metius selv Knæ for Numa og tiltale ham med Ærefrygt: vi hilse dig, Konge af Rom.

Hvad siger I? falder Numa ind og nøder Metius at staae op: jeg er ikke eders Konge; jeg fortjener ikke, ønsker ikke denne Ære. Du er det, svarer Metius, du er det med den skjønneste, lovligste Ret; Folket har eenstemmig valgt dig. Romerne og Sabinerne, færdige at myrde hinanden, for at give Romulus en Efterfølger, have kun fundet Numa, der anstod begge Folk; dit Navn alene har dæmpet Hadet, bragt Enighed tilbage. Du er Konge, Numa; dit Folk bier paa dig.

Forundret og nedslaget, lader Numa Gesanterne sætte sig ved Zoroasters Bord; han beder;

Metius give sig Underretning om disse vigtige Tildragelser. Den gamle Feltherre opfylder hans Ønske ved denne Fortælling:

Vor Elendighed var paa den høieste Spidse. Romulus, Sabinernes Assky, hadet af sit eget Folk, Romulus lod Rom sukke under Vægten af et Jernscepter. Det var ikke mere hin Erobrer, som Sejeren bestandig fulgte, og som dog kun opoffrede Statens Fiender: det var en vild Tyran, hvis grusomme Statsklogskab undertrykte Folket for at holde det i Tømme, og under det allermindste Paaskud lod Patriciernes Blod rinde. Slige Følger har den første Forbrydelse: næppe besmitter den Sjelen, før alle Dyder flye, alle Laster indtage deres Plads.

Imidlertid lode de fortørnede Guder deres Retfærdighed see ved de grueligste Plager: Pesten raste i Rom. Aldrig yttrede Smitten sig i frygteligere Tilfælde: en fortærende Ild brænder baade i Brystet og Indvoldene; de betændte blodrøde Øine bevæge sig med Møje i deres Hule; Munden er fuld af Bylder og dens Uddunstning giftig; den urene, tykke Tunge klæber ved Ganen og hindrer Aandedraget; Senerne stivne, Lem-

merne

merne skjelve; og Dødskulden, der efterhaanden udbreder sig, formaaer ikke at udslukke den brændende Hede, der har angrebet Benene selv.

Snart kunne Husene ikke længer rumme de ynkværdige Offre: de fylde Gaderne, de offentlige Pladser, Gudernes Templer. Man seer en Vrimmel af Døende halvnøgne at irre omkring; deres Senge, deres Huusguder have de forladt, for at søge og bede om Vand. De styrte sig i Tiberen, i Brøndene, kaste sig i Moradserne. De høre intet, de drikke: uden at slukke deres Tørst, døe de midt iblandt Bølgerne. Venskabs søde Baand; Naturens Følelser, alt glemmes, alt miskjendes: forrykt af Smerten vægrer Sønnen sig at omarme sin Fader; den ene Broder flyer den anden, af Frygt for at anstikkes, den døende Moder, langt borte fra sin Mand, et Bytte for dødvoldende Trækninger, med fordrejede Øine og sammenbidte Tænder, bortstøder med sine stive Arme det svage Barn, der grædende strækker sine Hænder imod hende og endnu vil die hendes udtørrede Bryster. Smerten, Smerten er den ene herskende Følelse. Hvorhen man vender Øiet, møder det Lidelser og Død. Barn-

dom-

dommen, Manddommen, Alderdommen, alt omkommer, alt falder. Luen slukkes ej paa Baalene; man fornyer den uden Ophør. Hvor stort end deres Tal er, strække de dog ikke til; der opkomme endog Stridigheder om dem; og de, der have oprejst dem, sees nødsagede at slaaes for at skaffe deres Slægtning en Plads derpaa.

Romulus, der beklagede sine Soldater, bestemte, for at forsone Guderne, en Offerhøjtid ved de Caprinske Sumper. Hans hele Folk, eller rettere, de svage Levninger af hans Folk indfandt sig der. Med langsomme Skridt nærme Offertjenerne, Præsterne, Borgerne sig plege og henrærede til Alteret. Sagte gaaer Soldaten frem uden Pandser, støttende sig paa sit Spyd; med Nød kan han oploste sit Hoved imod sin Legions Banner. Qvinderne, Oldingene, lænende sig paa deres Stokke, holde deres Børn ved Haanden; Barnet falder og trækker sin svage Støtte med sig. Unge, Gamle, syge, friske, alle ligne hinanden, alle slæbe de sig mere frem, end de gaae: ingen formaaer at oploste sin Stemme; og hint saa vældige Romerfolk, det Folk, der havde været en Rædsel for Italien, ligner nu en Hob

Aan-

Aander, dem en Thessalisk Troldqvinde har opmanet af Dødriget.

Man yder Drikoffre, man slagter Offerdyr. Ypperstepræsten undersøger deres Indvolde og skjelver ved at betragte dem. Han bestiger den hellige Trefod: en guddommelig Indskydelse henriver ham; et helligt Raserie overfalder ham, hans Øine funkle, hans Mund fraader; han udstrækker Armene, bortvender sit Hoved, hans Haar rejse sig og hæve i Vejret den Laurbærkrands, der kroner hans Tinding. Men forgjeves er hans Kamp mod en Gud: denne Gud nedslaaer ham, betvinger ham, noder ham at give efter for sin Indskydelse. Stønnende udsiger nu Pontifexen disse Ord, Landsmænd, en gruelig Forbrydelse, der er blevet ustraffet, har nedkaldt de Udødeliges Vrede over eders Hoveder. Saalænge denne Vrede ej er forsonet, saalænge de Skyldige see Dagens Lys, maae I ingenlunde haabe, at Guderne lade sig formilde. Pesten skal rase inden vore Mure, saalænge Blodet af..... Han vilde fare fort, Romulus laaner ham et frygteligt Øjekast og Skrækken qvæler hans Stemme. Men i samme Øjeblik fordunkles Himlen, Solen

taber

taber sin Glands, tykt Mørke indhyller Jorden, idelige Tordenknald afløse hinanden; det synes som de sammenblandede Elementer krige, og som hele Naturen vilde synke tilbage i Chaos.

Skjelvende knæler Folket, anraaber Guderne og venter Døden. Men efter faa Øjeblikke lægge Vindene sig, Natten forsvinder, ingen Sky bedækker den straalende Sol; man seer den safirne Himmel igjen; Luften bliver rolig, snart blive deres Hjerter det og. Alle Romere see paa hinanden, finde hinanden igjen; kun Romulus er forsvunden. Forgjeves søge hans Vagt og Hoffolk ham. Celeres *), der ene vare en Herre hengivne, som aldrig straffede dem, disse Celeres true allerede Patricierne, som de beskylde for at have myrdet Kongen. Folket bereder sig til at forsvare Adelen, snart skal Blodet rinde, da Proculus, som I her see, en Mand, hvis Rang, Alder og især strænge Dyd gjøre ham til en af de ærværdigste Romere, da Proculus fremtræder, og ved Hjelp af en snild Usandhed, bringer Roligheden tilbage

*) Romulus' Livvagt, der bestod af 300 unge Mænd. Navnet udlede nogle af deres første Anfører Fabius Celer. H.

tilbage i alle Gemytterne: Romere, saa taler han, søger ikke mere Romulus. Jeg har, med disse mine Øine har jeg seet hans Fader Mars nedstige paa Jorden, og bortføre ham i sin blodige Vogn. Proculus, sagde vor Konge til mig, min Ære har naaet sin høieste Spidse; jeg har sejret, jeg har triumferet. Jeg har anlagt en Stad, der skal blive Verdens Herskerinde, alle mine Pligter ere opfyldte, Krigsguden byder mig tage Deel i sin uforvisnelige Herlighed. Gaae og forkynd Romerne det; sig dem, at Mars og Romulus bestandig skal føre deres Hære, og at de herefter skal anraabe mig under Navnet Quirinus.

Saa taler Proculus og Larmen ophører. Celeres tør ikke kalde en Fortælling i Tvivl, der sætter deres elskede Konge blant Guderne; tilfreds over at have mistet sin Tyran, vil Folket hellere give ham Sæde i Himlen, end opsøge og straffe dem, der har befriet Jorden fra ham.

Men en Efterfølger skulde der vælges i Romulus' Sted. Forgjeves gjorde Hersilia Fordring paa Kronen. De mod hende opbragte Sabiner erklærede, at de vilde vende tilbage til Cures, saafremt Romulus' Datter besteeg Thronen: Romerne

merne selv ansaae det for en Skam at beherskes af en Qvinde. Forskudt af begge Partier gik Hersilia ud af Rom med den Trusel snart at bringe Krigen derind; og Folket samlede sig paa ny, for at vælge en Hersker.

Dette ulykkelige Folk var atter nær ved at myrde hinanden. Romerne vilde have en Romer, Sabinerne fordrede en Sabiner. Efter Tatius' Død, sagde de sidste, have vi ladet eders Romulus roligen herske; det er Tid at en af vore Borgere faaer Regjeringen over eder. Vi ere ikke overvundne Folk: vi ere eders Venner, eders Brødre; men aldrig vare vi eders Slaver. Vort Folk tør i det mindste maale sig med eders i Anseelse, i Tapperhed, i Dyd: vi forkaste forud alt hvad der kan gjøre mindste Indgreb i denne Ligheds Rettigheder.

Saa talede Sabinerne: og man foer allerede til Vaaben. I dette Øieblik føler jeg Gudernes Indskydelse: I to Folkeslage, hører min Stemme. Begge ville I udnævne eders Konge, og vælge ham blant eder selv: hver af eder afstaae den anden Halvdelen af de Rettigheder, han fordrer; den Nation, der udnævner Regenten,

være

være forbunden at tage ham hos den, der ej udnævner ham. Romere, vælger eder en Herſker, men denne Herſker være en Sabiner; eller lader Sabinerne give Kronen bort, kun at de give en Romer den.

Mit Forſlag blev antaget. Freden kom igjen tilbage, man blev enig; og Romerne blev det overdraget at vælge en Sabinſk Monark. Alle valgte de eenſtemmig den retſkafne Numa.

Næppe hørte man dette Navn, før begge Folk glemme det indbyrdes Had og ønſke hinanden til Lykke; alle Borgere omfavne hinanden, alle udbryde de under Glædestaarer: saa kommer den da, den gyldne Tid, Aſtræas Regjering, tilbage! Numa bliver vor Herſker.

Røgelſen damper paa Altrene, Offerdyrenes Blod rinder, alle Templer gjenlyde af Lovſange; man takker de Udødelige for alle de Velgjerninger, man har i Vente. Guderne ſkjenke dem allerede forud: Peſten ophører; en gavnlig Vind bringer Sundhed med; velgjørende Dugregne love Bonden en dobbelt Høſt: Guder, Mennesker, Himmel, Jord, alt ſynes at fryde ſig ved Dydens Regjering.

Flux

Flux. affærdiger man Gesanter til dig; jeg forlanger at være iblant deres Tal. Vi flyve til Cures, hvor vi haabede at træffe dig; men man kunde der end ikke give os Efterretning om dig. Vi vende nu vore Skridt imod Marsernes Land, hvor jeg havde tænkt, at dit Venskab for Leo kunde have ført dig hen: vor Gang var her ej mere heldig. Endelig vilde vi søge dig paa Rheaternes Bjerge, bekiendte ved dit Mod og din Menneskekjerlighed, da de Udødelige førte os hid. Kom, Du Konge af Rom; to Folkeslage vente paa dig: du er deres eneste Haab, hvert Øieblik, du dvæler, er et Ran mod vor Kjerlighed og det Almindeliges Lykfalighed.

Metius tier. Med et sødt og roligt Smiil seer Numa paa ham, og svarer: Ven, mine Vildfarelsers Tid er forsvundet; den Tid da forfængelig Æresyge, falsk Hæder, daarlig Kjerlighed, forurolige mit Liv. Tronens Glands kunde have blændet mig, da jeg brændende for Hersilia ilede med Sværdet i Haanden at fortjene hende i Kampene; da jeg blindet af min Lidenskab stræbte at gjøre Fremgang i den afskyelige Kunst at myrde Mennesker, og beundrede Romulus, jo mere

jeg saae ham gjøre Ondt. Sløret er borte, mine Øine ere aabnede; og, Tak være Guderne, der ikke have forladt mig, Tak være mine Ulykker, der have givet mig Underviisning, Tak være det ømme Venskab, den rene Kjerlighed, der bessele mig, min oplyste Aand, mit forbedrede Hjerte sætte nu kun Priis paa, hvad der fortjener det, elske nu kun, hvad der er elskværdigt: Dyd og Rolighed.

Jeg vilde kun slet beklæde Romulus' Trone. Hans det stolte og krigerske Folk kunde næppe holdes i Tømme af en Konge, der var Guders Søn og en stor Anfører. Jeg er kun Søn af et Menneske, og jeg afskyer Krig. Jeg afskyer hiin troløse Kunst at opvække Tvedragt imellem sine Nabver for at kunne overvinde dem, at række den Svage Vaaben imod den Stærke for at undertrykke dem begge, at ansee som sit alt, hvad man kan rive til sig. Nej, Metius, en Erobrer maae I have til Herre. Forgjeves vilde jeg opoffre mit Liv for at fremme Romernes Vel, de vilde foragte en fredelig Konge, hvis eneste Syssel var Guderne, Lovene og Agerdyrkningen.

Metius, min Beslutning er fattet; jeg har betalt Fødelandet min Gjeld; mit Blod har run-

det for det; jeg har reddet Sabinerne ved min Landflygtighed: min Pligt er opfyldt; den eneste Gunst jeg udbeder mig, er at jeg maa blive ved at være landflygtig. Jeg vil ikke mere vende tilbage til Rom; i denne Dal, der langt overgaaer Kapitolet i Skjønhed, vil jeg leve, imellem min Fader, min Ven, min Syster og min elskværdige Brud. Her vil jeg være mere lykkelig, mere tryg, end Romulus midt iblandt sin Celeres. I denne Hytte vil jeg boe, den er langt mere indtagende, mere bequem, end eders Kongers Palads: rene, fredelige skulle mine Dage her henglide, med at tilbede Guderne, befordre min Faders, min Mages Lykfalighed, og finde min ved hendes Side: og naar da Døden kommer for at hente mig, skal jeg ikke staae Guddommen til Ansvar for saa mange Tusende Menneskers Lykke, da det hartad er umueligt for en dødelig Skabning, at gjøre dem alle lykkelige.

Du skal staae til Ansvar derfor, Numa, afbrød Anais ham med en fast Stemme; du skal staae til Ansvar derfor, ifald to Nationer ere et Offer for din Kjerlighed til mig, din Lyst til Ensomhed. Tænker du da, at Himlen har givet

dig saa mange ypperlige Egenskaber for din egen Skyld alene? tænker du at behage Gud ved at leve dig selv alene? Alvæsnet sætter ingen Priis paa tomme Grublerier; det fordrer virksom Dyd. Den Veltænkende skal gjøre ham Regnskab for hver Dag, der svandt uden at han gjorde godt; og han, der skabte Verden, kan ikke elske uden dem, som arbejde paa Verdens Lykksalighed.

Du siger, at Romerne behøve mere en stridbar Helt end en fredegod Konge. Men jo mere krigersk dette Folk er, desmere trænger det til en viis Monark, der kan styre, tæmme dets Heftighed, og ved Retfærdighed formilde hiin stridbare Aand, der vilde udarte til Vildhed. Ingen uden du, Numa, kan være denne Monark: din Ærefrygt for Guderne, din Lyst til Fred, gjøre dig det til en Pligt, at paatage dig Bestyrelsen over et Folk, som disse Dyder ere de nødvendigste.

Du troer ikke at skylde dit Folk mere, siden du har fægtet for det? Ih! hvad har du gjort mere, end den ringeste Soldat? dit eget Hjerte afsige Dommen; var det for Roms, eller for Hersilias Skyld, at du vovede dit Liv? Havde

endog

endog dit Blod flydt for Fødelandet indtil den sidste Draabe, saa hører endog denne sidste Draabe Fødelandet til: man er altid i dets Gjeld, det aldrig i vor.

Jeg har kun endnu eet Ord at sige dig: dersom Attraa efter ubemærket at henleve din Tid ved Anais' Side, dersom min ubilligviis forfulgte Religion, er Grunden til dit Afslag, da afstaaer jeg fra dette Øjeblik al Fordring paa dig. Alle mine Dage maatte jeg bebrejde mig at have været en Hinder for to Nationers Lykfalighed, at have berøvet dem den herligste Gave, Himlen kan skjenke Jorden, en god Konge. Denne Tanke vilde forgifte mit Liv og maaskee svække den samme Kjerlighed, du har indskudt mig. Numa, jeg behøver ikke at sige dig mere: jeg kjender mine og dine Pligter, vægrer du dig ved at gavne Menneskeslægten, saa vil Straffen hvile paa mig.

Saa lød Anais' Tale. Zoroaster og Leo vare enige med hende, Camilla ene blev paa Numas Side. Metius og de Romerske Gesanter kastede sig paa Knæe, de anbragte, gjentoge alt, hvad der havde kunnet overtale hans Forstand, eller røre hans følende Hjerte, — forgjeves.

Numa

Numa blev urokkelig som Klippen, den Vandvaagerne bryde paa. Med Mildhed sætter han sin faste Beslutning imod deres Bønner og Grunde, og ender med at omfavne den gamle Metius og tale saaledes til ham: Min Fader, elsker du mig, saa tal ikke mere til mig om en Trone, den jeg frygter meer end Graven. I denne Dal vil jeg døe, i denne Hytte leve. Jeg er fød fri, jeg vil nyde den Ret, hvert Menneske fik af Naturen, at vælge sig det Opholdssted, hvor han blideligst kan see sine Dage henglide. Jeg haaber ikke, at Guderne fortørnes derved; men, var jeg end saa ulykkelig, saa vil jeg dog hellere anvende den Tid, jeg har tilbage, paa at bøje, at afvæbne dem, end krones med et Diadem, som jeg frygter og hader. Efter denne Tilstaaelse, Metius, kan du selv dømme, om dine Forestillinger ere uden Nytte: de krænke mig kun; skaan mig for dem. Udhviil i min Hytte, ikke ved din Konges; men ved din Vens Side; ved Morgenrødens Anbrud kan du vende tilbage til Romerne, og sige dem, at, ifald de endnu have nogen Kjærlighed for Numa, de da bevise den, ved at lade ham leve i sin lykkelige Dunkelhed.

Som

Som han siger disse Ord, gaaer han ud af Zoroasters Hytte. Anais kalder ham forgjeves tilbage: for første Gang svarer Numa ikke hendes Raab. Trøstløse gik Gesanterne hen at tilbringe Natten i den nye Hytte; efter længe at have forsvaret Numas Beslutning imod Anais, gik Camilla hen at nyde Søvnen ved sin elskede Leos Side; Zoroaster og hans Datter bleve sammen for at overtænke Udførelsen af et vigtigt Anlæg.

Ellevte

Ellevte Bog.

Indhold af ellevte Bog.

Tatius' Skygge lader sig see for Numa. Anais' og hendes Faders Flugt. Numas Fortvivlelse. Han adlyder Guderne og beslutter at modtage Kronen. Leo iler at opsøge sin Søster. Numas Ankomst til Rom. Hans Folks Glæde. Numas første Handlinger. Han begiver sig til Egerias Lund. Samtale med denne Nymfe om Ministres Valg, om Krig, Statskunst, den selskabelige Indretning, Lovene og Religionen. Numas Regjering.

Ellevte Bog.

Numa havde gjemt sig i det Inderste af sin Hytte, men kunde ikke faae Blunn i sine Øjne. Alt hvad Anais havde sagt ham, randt ham igjen i Tanker. Hun har truet mig, sagde han, at frasige sig mig, saafremt jeg for hendes Skyld glemmer hvad jeg er mit Folk skyldig, saafremt jeg imodsætter mig Gudernes Befalinger. Hvilken gruelig Ulykke at mishage paa eengang baade de Udødelige og min elskede Anais! Men, modtager jeg Kronen, kan jeg da udmærke min Regjerings første Dage ved Formæling med en Mager? Min Plan skulde være at regjere ved Religionen; og Begyndelsen skulde jeg gjøre med at sætte min Gudsdyrkelses Fiende paa Tronen! kun med Afsky vilde mit Folk see hende der: trods Anais' Dyder blev dog det almindelige Had hendes Lod. Nej, jeg kan ikke udsætte hende derfor; jeg kan ikke opoffre min Kjærlighed for det tomme Haab at herske vel over Rom. Hidtil har jeg kun levet for

at

at opoffre mig for andre, det er Tid at leve for mig selv.

Midt under disse Betragtninger krænkede det ham at bedrøve sit Folk; han frygtede at forstørne Guderne, og dette bragte Numas Beslutninger til at vakle. Tumlet af disse stridende Følelser, henrevet af sin Kjærlighed, bragt tilbage af sin Ærefrygt for Guderne, er han uvis, hvad Beslutning han skal tage: liig Træet, Øxen har omhugget, der vil falde ved det ringeste Stød og som truer med Omstyrtning paa alle Sider.

Allerede aabnede Aurora paa sin opalfarvede Vogn Dagens Porte, da Numa, udmattet, falder i Søvn. Næppe har han kastet sig i denne søde Trøsters Arme, før Skyggen af en Olding, ifort en blodig Kappe, fremstiller sig for ham. Numa forfærdes, Haarene rejse sig paa hans Hoved; men han gjenkjender Tatius: hans Skræk forsvinder. O min Fader! o min Konge! sagde han til ham, hvorfor har du forladt Elysium? hvortil denne blodige Klædning, der alt for meget minder om Romulus' Ugjerning? hvad er din Befaling? tal, frygtelige, elskede Skygge; Numa sværger dig Lydighed.

Gaae

Gaae da til Rom, siger Skyggen med alvorlig Stemme; Guderne befale dig at regjere: for at bebude dig deres Beslutninger har jeg forladt mit skumle Opholdssted. Jeg beboer endnu ikke de Elysæiske Marke: for Minos vil belønne mig for det lidet Gode, jeg har gjort, straffer han mig for det Onde, jeg har tilladt. Jeg maae blive i Tartarus indtil det Øieblik, da det Romerske Folk vorder det lykkeligste blant alle: Numa, vær min Befrier.

Ved disse Ord svinder Skyggen. Numa strækker Armene imod den for at holde den tilbage; men han omfavner kun en let Dunst, der strax taber sig i Nattens Mørke.

Numa vaagner, en kold Sveed bedækker hans hele Legeme: han kaster sig paa Knæe, tilbeder de Udødelige, udgyder Drikoffre paa en Hob gloende Kul; saasnart Solen fremstraaler, iler han hen til Anais for at adsprede den Uro, der ængster ham.

Men forgjeves søger han Anais, forgjeves kalder han paa Anais: Anais svarer ikke. Urolig over denne Taushed gaaer Numa ind i det Værelse, hvor Zoroaster plejede at hvile; han finder

finder Sengen tom. Kun et Blad ligger der tilbage: Numa tager fat derpaa og læser disse Ord:

Anais til Numa.

Jeg drager bort; du faaer mig aldrig meer at see. Saalænge jeg blev hos dig, vilde du enten afslaae en Krone, som Gud skjenker dig til to Nationers Held, og dette Offer kan jeg ikke modtage; eller du vilde bestige denne Trone og give mig Plads ved din Side, og da vilde du mishage dit Folk. For dit eget Vel, for din Æres Skyld, maa jeg flye dig, Numa, flye dig i Dag, den Dag..... Mine Taarer væde dette Blad. Lev vel, Numa; modtag Sceptret, vær lykkelig, ifald det er dig mueligt; men glem ikke Anais. Vid, at i mit ubekjendte Opholdssted skal du være min eneste Tanke: dit Navn, haaber jeg, skal jeg høre velsignes; da skal jeg fryde mig ved, med min Ulykke at have kjøbt den Roes du nyder, dit Folks Lykkalighed, og den Vished at leve evig i dit Hjerte.

To Gange læste Numa dette Brev uden at kunne fælde en Taare: Forundring og Sorg nedbøje ham. Han græder ikke, klager ikke; med

et

et tort og vildt Øje betragter han Brevet. Saa bliver Fuglen, der kommer tilbage til sine Unger med Føde, og finder sin Rede borttaget, ubevægelig paa Grenen, slipper Føden af sit Næb, og stirrer paa det Sted, hvor dens kjere Unger havde været.

Endelig skaffe to Taarestrømme Numa Lindring; dybe Suk hæve sig i Mængde fra hans Bryst. Anais! Anais! raaber han med en veemodig Stemme: Anais! du har forladt mig! troer du at jeg kan overleve det? troer du, at jeg ikke vil gjennemløbe hele Jorden for at finde min Anais igjen? Hvordan! Forlade mig vor Brylupsdag! du er gaaet forbi denne Hytte, der var udpyntet for at modtage dig, og dine Skridt standsede ikke! og du kunde . . . . . ! Jeg fortvivler . . . . Ja, bort med Viisdom, med Ære, med Dyd, med alt, hvad der ikke formaaede at holde Anais tilbage. Jeg afskyer Livet, siden jeg ikke mere lever for hende; herefter er jeg kun en Afsindig, Anais berøver mig min Fornuft.

Ved disse Ord nedsegner han og vælter sig i Støvet. Hans Skrig bringer Camilla og Leo til: Ak! ingen af dem vidste Zoroasters og hans

Datters

Datters Bortgang. Hun er borte! raaber Numa til dem, saasnart han sjner dem! hun er borte! vi faae hende aldrig meer at see! Camilla vil spørge ham; Numa gjentager: hun er borte; Leo seer paa Bladet, paa den anden Side bliver han dette Zoroasters samme Farvel til ham vaer: Du havde ikke kunnet bestemme dig, sagde han til ham, imellem din Fader og din Ven; min Kjærlighed har villet skaane dig for denne tunge Kamp. Det var min Pligt at forlade dig, elskede Søn; men aldrig havde det været mig mueligt, saafremt jeg ikke var vis paa at see dig snart igjen.

Numa, der hører disse sidste Ord, farer hen over Brevet: læser disse Ord, og læser dem atter: de adsprede hans Fortvivlelse. Leo græder med ham, Camilla trøster dem; og den gamle Metius, der i samme Øjeblik kommer til, trykker til sin Barm de to Helte og tilbyder at ville opoffre alt for at søge efter Zoroaster.

Numa vil i Øjeblikket reise. Han tænker ikke mere paa Kronen, at indhente Anais, for hun kommer for langt bort, er hans eneste Tanke. Men næppe er han paa Vejen, for Tordenen ruller over hans Hoved og Lynet nedslaaer for hans

Fød-

Fodder: en Stemme, stærk som Tordenskraldet, udsiger af en luende Sky disse Ord: Numa, tænk paa Tatius!

Forfærdet bliver Numa staaende; han rødmer af Blusel over at have villet opoffre sin Pligt for sin Kjærlighed: han kaster sig paa Knæe, ligger længe henstrakt paa Jorden, beder Tatius' Aand om Tilgivelse; rejser sig derpaa med en roligere Mine, og siger til Gesanterne: Jeg er eders Konge; fører mig til mit Folk.

Metius og hans to Medfølgere vove ikke at yttre deres Glæde ved denne Tiltale; de see meget got, hvor meget det koster Numa at opoffre en Følelse, der er ham kjærere end Livet, de ønske sig tause til Lykke og berede sig at føre til Rom ham, man der venter som en frelsende Gud.

Leo bifalder sin Vens Beslutning, han beklager sig over ikke at kunne følge ham; han vil ile efter sin Fader, han vil opsøge Anais; Camilla gjør sig færdig til at ledsage ham. Leo omfavner Numa mangfoldige Gange, lover ham, sværger ham, at komme tilbage til ham, naar han i tre Maaneder har søgt efter Zoroaster. Numa, der paa een Dag taber sin Elskede, og skilles

fra

fra sin Ven, vandrer med kummerfyldt Hjerte ad Rom, for at bestige en Trone der ikke vil kunne trøste ham.

Gesanterne ledsage ham. Han stiger over de Apenninske Bjerge og finder en Vogn der ventede ham paa Grændsen; hurtig gjennemfarer han Roms Gebeet, og øjner dets prægtige Volde: de vare besatte med det hele Folk, der her hver Dag ventede dets Konges Ankomst.

Næppe bliver man Vognen vaer, før tusende Frydeskrig hæve sig til Himlen: der er han! der er han! vor Helt, vor Fader, Gudernes Yndling, Romernes Redder! Qvinder, Børn, Oldinge, Soldater, alle fare til Portene, alle fylde Sletten og ile Numa i Mode. Een bærer i Hænderne Blomster, en anden Oliegrene: de række ham dem langt fra; de strøe dem paa hans Vej; de trænge sig sammen om hans Vogn, og standse dens Fart. Romerne, Sabinerne yttre lige megen Glæde: deres Utaalmodighed er lige stor: begge Folkefærd have eet Hjerte.

Numa nedstiger af sin Vogn for at vandre iblandt dem. Nu velsigne alle Munde ham, Kys i tusindtal bedække hans Hænder, hans Klæder:

Ak!

Ak! forlad os aldrig meer, udbrøde de, bliv altid iblant os; Guderne give os en Fader, han blive bestandig hos sine Børn! Numa græder og udstrækker Armene imod dem: han er alt for bevæget til at kunne svare, men hans Taushed, hans Mine, hans Taarer love hans Folk alt hvad det begjærer. Numa gaaer langsomt frem, bestandig tilbageholdt ved nye Glædesudbrud, nye Frydeskrig: saaledes drager den bedste blant Konger, omringet, trængt af sine Undersaatter, midt iblant dem, ind i sin Hovedstad, og synes tusende Gange større end en af Slaver omgivet, paa en Triumfvogn staaende Erobrer.

Da han kommer paa den offentlige Plads, iklæder man ham de kongelige Smykker. Man iklæder ham, man bærer ham til Kapitolet, hvor han vil takke Guderne: Viraken damper, Offerdyrenes Blod rinder, man undersøger deres Indvolde og de spaae idel Lykke.

Numa lægger sit Scepter og sin Krone paa Jupiters Alter: Søn af Saturnus, udbryder han, dersom iblant denne Mængde Romere, der med mig opsende Bønner til dig, findes en eneste, der er mere opluet end jeg af Lyst til at gjøre dette

Folk lykkeligt, saa lær mig at kjende ham; hans være dette Diadem. Men vil du, at jeg skal beholde det, o Jupiter, da erindre min Bøn: Den første Dag, da jeg fornærmer Retfærdighed, da jeg ikke bøjer Øre til den Fattige, da jeg træder den Ulykkelige under Fødder, kaste din Tordenstraale mig fra den Throne, jeg nu bestiger! kun paa dette Vilkaar modtager jeg den. Guders og Menneskers Fader, denne Gunst skatter jeg højere end en Sejer over mine Fiender.

Han taler: Tilraabene fordobble sig; Offringen fuldføres under Jubelskrig. Numa forlader Templet, og tolv Høge, der flyve ved hans højre Side, ledsage ham til hans Palads.

Den nye Konge lader Romulus' Skatkammer aabne; han uddeler det halve imellem Folket, og gjemmer den anden Halvdeel til Landboerne. Han afskediger, ophæver for bestandig det frygtelige Corps Celeres. Jeg vil ingen anden Vagt have, ere hans Ord, end mine Undersaatters Højagtelse og Kjærlighed. Min Værdighed forsikrer mig hiin, Dyder maae skaffe mig denne. Celeres ere mig til ingen Nytte; de vorde Borgere igjen. To af dem have myrdet Tatius; i eders Vold, I

Sa-

Sabiner, giver jeg dem. Gid disse Forbryderes Blod være det eneste, der under min Regjering maa flyde for Retfærdighedens Sværd! gid alle mine Undersaatter ved at være dydige ville spare mig for den tungeste blant alle mine Forretninger!

Efter saaledes i sin Regjerings første Øieblikke at have opfyldt de to største Kongepligter, den at hjelpe den Arme, og den at straffe Misdæderen, lukker han sig inde i sit Palads adskillige Dage i Rad for at lade sig gjøre nøjagtig Regnskab om sin Krigsmagt, sine Rigdomme, og især om hvad Paalæg, han kan ophæve. Længe overvejer han de Forandringer, han anseer nødvendige: men før han foretager noget, vil han gaae til Egerias Lund at anraabe Minervas Bistand, og, useet, uhindret, begræde sin elskede Anais.

Han gaaer ud af Rom, lader sit Følge tilbage, vandrer ene ind i den hellige Lund. Snart kommer han til den grønne Buegang, hvorunder han første Gang saae Romulus' Datter slumrende. Næppe gjenkjænder han det Sted, hvor Skjoldmøen laae, før en Skjelven paakommer ham, hans Hjerte banker hæftig, hans Kræfter tage af.

Han skynder sig at flye dette Sted, som han dog sukkende forlader: saa sandt er det, at den første Kjærlighed efterlader sig udslettelige Spor!

Næppe har han forladt den grønne Buegang, før han sætter sig ved et Træ, for at komme sig igjen af den Bevægelse, han har været i. Fordybet i sig selv, hengiver han sig der til hiin søde Tungsindighed, der fremlokker Taarer uden at smerte, han tænker tilbage paa sine første Aar: en Erindring, skjønt undertiden fyldt med Kummer, dog altid kjær for et følende Hjerte. Numa gjenkalder i sin Erindring sin første Rejse til Rom; den Drøm han havde ved Pans Kilde; hiin Nymfe Egeria, som han ikke kunde see og som lærte ham Viisdom; sin Lidenskab for Herstlia, den første Aarsag til hans Gjenvordigheder; sin Kjærlighed til Anais, hvis blotte Navn beroliger ham, til Anais, som han har tabt, men hvis Billede følger ham overalt, værner om hans Hjerte mod de Farer, der endnu kunde true det, og efterlader i hans Sjels Inderste en sød, haabblandet Erindring, der trøster ham i hans Lidelser og opmuntrer ham til Dyd.

Numa staaer mere rolig op: han vil tage Vejen til Minervas Tempel; men han tager Fejl af den, fordyber sig i det tykkeste af Skoven, og kommer snart til en Kilde, der fremsprudlede af en liden af høje Popler beskygget Bakke. Ingen Hjord eller Hyrde havde nogensinde opreist denne eensomme Kildes klare Vand; aldrig havde nogen Fugl der vildet slukke sin Tørst, end ikke nogen falden Green gjort dens Overflade ujævn. Træerne, der, tæt ved hinanden, omgave den, dannede rundt om Højen et ugjennemtrængeligt Krat; tusinde Buske, tusinde vilde Rosenstokke, opvoxne paa Kildens Bred, udfyldte Træstammernes Mellemrum. Dette stille, rolige Sted syntes indviet til Mysterier. Saaledes var uden Tvivl hiint Sted i Gargaphiens Skov, hvor den dristige Acteon overraskede Latonas Datter; eller endnu vissere saaledes hiint Sted, hvor Phæbe nedsteeg fra Himmelen for med en sødsel Haand at tildele den elskværdige Endymion sine Yndigheder.

Numa lægger Mærke til denne afsides Vraa; han sætter sig for, ofte at vandre did. Da han kommer til Kilden, bukker han sig for at

tage

tage Vand i sin Haand. Men just som han bringer det til Munden, tilraaber ham en alvorlig Stemme: Hvo tillod dig, forvovne Dødelige, at øse Vand af denne Kilde? Forbauset lader Numa Vandet falde, og svarer i en bange Tone: O Najade, tilgiv min Uvidenhed; jeg vidste ikke, at denne Kilde var dig helliget, jeg burde have gjettet det af dens Vands Skjønhed.

Du kan lædske din Tørst deri, svarede Stemmen, der var bleven mildere: Numa! jeg har bestandig elsket dig og længe ventet dig her. Erindre dig Nymfen Egeria, hvis Raad Ceres har lovet dig: her er hendes hellige Opholdssted. Du skal faae mig at høre, Numa, men ikke at see. Aldrig trænge du igjennem Hegnet af dette tætte Krat, denne er Ceres' Villie. Kom til denne Kilde, saa ofte du har mine Samtaler nødig; betroe mig dine Love, før du giver dem; aabenbar mig dine Anlæg, dine Sorger, dine Forhaabninger: jeg vil give dig mine Raad, uden at foreskrive dig at følge dem. Befale vil jeg ikke, at raade er mig nok; du vil tilspørge mig som Gudinde, jeg svare dig som Veninde. Lev vel, Numa, om tre Dage venter jeg dig.

Stem-

Stemmen tier; ubevægelig lytter Numa endnu længe. Gjennemtrængt af Erkjændtlighed og Glæde, falder han paa Knæe, tilbeder Ceres, takker hundrede Gange Egeria, henvender sig til hende med de ømmeste Ønsker, vover endnu at spørge hende: men Stemmen svarer ikke mere. Forgjeves lytter Numa opmærksom til; han hører i Krattet kun en let og sagte Raslen af Bladene, som Sefyr bevæger. Han skuer nøje rundt om sig og seer ikkun isvrige Træer. Alt for gjennemtrængt af Ærefrygt for Guderne til at fatte det blotte Ønske at gaae ind i den tilsluttede Helligdom, forlader han ugjerne Kilden. I den visse Tanke at Guderne understøtte ham i Rigets Bestyrelse vender han haabfyldt tilbage til Rom.

Fra dette Øjeblik samler han Lovgivningens vigtigste Punkter, dem han vil forelægge Nymfen: dette lange og møisomme Arbejd bringer ham til at glemme de Lidelser, Kjærlighed volder ham. Numa smigrer sig undertiden med det Haab at Anais' Gjenkomst skal maaskee være den Belønning Guderne ville skjenke ham for hans Iver: denne

Tanke

Tanke lægger ham sine Undersaatters Lykksalighed end mere paa Hjertet.

De af Nymfen bestemte tre Dage svunde; Numa forføjer sig igjen til Kilden. Han anraaber Egeria. Stemmen lader sig høre: Er du tilfreds med dig selv, Numa? har du allerede gjort nogle lykkelige? Ak! svarer Monarken, det lader let; men er man først paa Tronen, har alting Vanskeligheder undtagen det Onde. Jeg har fundet det Regnskab, man aflagde mig om Rigets Forvaltning forskjelligt fra hvad jeg selv har seet. Naar jeg talede om at afskaffe Misbrug, sagde man mig, at de vare nødvendige; man lod mig befrygte større Onder: de, der kunde understøtte mig i at gjøre det Gode, have Fordeel af, at det Onde vedbliver. Sandhed flyer for mig; jeg er omringet af Bedragere: den billige Mistillid, de have indskudt mig, tvinger mig til selv at lægge Haand paa alting, og gjør derved Udførelsen af de bedste Planer langvarig og vanskelig. Maaskee bliver Byrden endnu for tung for mine svage Kræfter, og det eneste Fortrin, jeg skal have for en slet Konge, bliver det at sukke først over det Onde, jeg ikke kan afværge.

O Numa! svarer Nymfen ham, hvor mange Vildfarelser i disse faa Ord. Jeg seer i dig et af hine lidenskabsfulde Mennesker, der ere rede at begynde paa alt for at opnaae deres Ønske, men som ved første Hindring tabe Modet. Var det let at regjere vel, hvad var da store Kongers Roes? Uden Tvivl vil man stræbe at bedrage dig, uden Tvivl vil man omringe dig med Snarer. Smiger, falsk Ære, Snedighed, Vellyst, have deres Bopæl ved Tronen: skjulte under en bedragelig Maske, hæfte de Øjet paa Kongens Hjerte, og vente, for at kunne bemestre sig det, paa det første svage Øjeblik. Egennytten holder dem bestandig vaagne: blunder Monarken et Øjeblik, da har han tabt. Men kjender man først disse farlige Fiender, da ere de fast ikke mere at frygte for; og din første Syssel, din vigtigste Bestræbelse, bør være den, at lære at kjende dem. De der holde sig nærmest om dig, de der finde alting let, de der smigre dine Tilbøjeligheder, de der altid ere af din Mening, see det er dine Fiender, Numa. Forjag dem, ikke fra dit Hof, det blev da øde, men af dit Hjerte, fra din Fortrolighed: foragt dem, og frygt ikke for at lade dem

mærke

mærke din Foragt; maaskee du kan derved afskrække den bestandig fremvoxende Slægt af dem, der vilde være dem lige.

Men denne Foragt udbrede sig ikke til alle Mennesker: denne Mistro, denne slette Mening om den hele Menneskhed vilde være ligesaa uretfærdig som skadelig: den vilde frembringe Ligegyldighed i Valget af dem, man ophøjer; dette er Kilden til allehaande Ondt. Skjønt Konge, er du dog kun et Menneske: den Kjærlighed til Dyd, der besjeler dig, kan og besjele andre Væsner af din Art. Agt derfor Menneskene, agt selv nogle Hoffolk: blant deres Tal findes og de, der have Kjærlighed til Dyden, der elske Staten og deres Herre. De sige det aldrig selv; men Folket siger det for dem: de jage ikke efter Æresposter; men Folket giver dem samme. Frygt ikke for at lyde Folkets Stemme; anse det ikke for en Skam at opsøge dem, der ikke frembyde sig selv. Din Høihed vil intet tabe derved; du ophøjer dem uden at fornedre dig selv; og ved et eneste Ord, ved et Venskabstegn, der ikke koster det følende Hjerte noget, fordobler du deres Evner, deres Dyder, og frem for alt den Kjærlighed, de

bære

bære til dig. Hvor det er skjønt at see en Monark glemme sin stolte Rang blant dem, der understytte dens Glands! Han være frygtelig for de Lastefulde, stræng mod Smigrerne; men de Gode være hans Venner, og hans Mildhed synes sige til dem: jeg behandler som Lige hver den, hvis Hjerte ligner mit.

Min sødeste Fryd, svarede Numa hende, skal være den, at hædre slige Mennesker; min første Omhu at opsøge dem. Men kan jeg, understøttet endog af dem, længe gjøre got? Mit Folk er vant at søge Underholdning i Krigens Plyndring: det er ulykkeligt ved Lediggang; den gjør dem urolige, oprørske og vilde. Dette Folk bestaaer af to Nationer, der ofte ere hinanden imod, og som jeg ikke kan forene uden ved at give dem vise Love. Dette store Arbejde kræver lang Eftertanke: Fred, Kolighed, ere mig nødvendige; og fra alle Kanter trues jeg. Den stolte Herstlia oprejser hele Italien imod mig, snart er hun her og belejrer mig inden mine Mure; de betvungne Folk tale om at afkaste Aaget; Befolkningen er næsten tilintetgjort; mine Undersaatter, som Romulus overvældede med Paalæg, kunne ikke længer

ger betale dem. Krigen vil bringe min Ulykke paa det høieste; og for at undgaae denne Krig, for at gjøre mine Fiender ueenige, udfordres der en Kunst, der er mig fremmed. Denne Kunst, som man kalder Statsklogskab, er min Forstand for høi, mit Hierte imod. Hvad skal jeg gjøre? hvad Midler skal jeg bruge mod det nærværende Onde ved at forebygge det tilkommende?

Numa, svarede Egeria ham, en bestandig og vis Sandhed, som især Kongerne aldrig burde tabe af Syne, er det, at Dyd, Mod og Forstand overvinde alle Hindringer. Du besidder disse tre Egenskaber, de behøve kun at sættes i Brug. Lad os nu tænke paa den meest trængende Fare.

Fremfor alt har du Freden nødig; bereed dig derfor til Krig: dette er en Regel saa gammel som Verden. Romulus maa have efterladt dig en god Hær, tappre og forsøgte Anførere: viis dem Agtelse; ær Fødelandets Forsvarer som den første blant alle Stænder. Jo mindre Lyst man har til Krigen, Numa, desmeer maa man elske Soldaterne. Kald dig deres Krigsbroder; vær gavmild mod dem med Titler, Udmærkelser, aldrig

med

med Penge: Æren forhøjer deres Mod, Rigdomme afkræfte dem kun. Mindes hiin Campaniske Hær, den Leo saa let ødelagde; Yppighed ene havde været dens Bane. For at forjage den fra dine Tropper, maa du begynde med at forjage den fra dit Hof: Herrens Exempel formaaer alt. Ved Handlinger underdiser man: din Dragt være simpel, dine Maaltider tarvelige, yttre offentlig Foragt for Blødhed; og du skal see, hvor den hele Romerske Ungdom vil efterligne deres Konges Dyder.

Men disse Dyder ere ikke nok uden nøjagtig Krigstugt. Høvedsmanden være af nok saa høj Adel, han bør dog lyde sin Oberst, som den ringeste Soldat; og Obersten paa sin Side bære ligesaamegen Lydighed mod Feldtherren. Indprent især dine Legioner, at hver den, der bærer Sværd, bør vise Agtelse mod den, der intet bærer; at Krigeren bør være for Fienden en Løve, for Borgeren et Lam; at denne Borger og hans ere to Brødre, hvoraf den ene vaager til Forsvar for Faderens Huus, medens den anden er syssel-sat med de huuslige Forretninger, og bereder sin og sin Forsvarers Næring.

Saa-

Saadan bør din Hær være; betroer du den da til en duelig Anforer, ere dine Volde i god Stand, dine Tøjhuse vel forsynede, da vil du let faae Fred; du vil beholde den uden at behøve at anvende Statskunst, som altid kun tjener den Svage som Tilflugt, eller den Nedrige som Skingrund. Det er altid usikkert at bedrage Menneskene ved Ord; ved Handlinger er man altid vis paa at sejre over dem. Er en Konge retfærdig, uden Svig, vanskelig at angribe, bestandig rede at forsvare sig, saa behøver han ikke at frygte sine meest troløse Naboers Efterstræbelser. Oprigtighed bringer Listen af sin Forfatning; det er som Kampen imellem Slangen og Ørnen; forgjæves snoer det lumske Kryb sig, Jupiters Fugl stikker ned paa den fra Skyen i det Høje, gjennemstøder den med sit frygtelige Næb, og, uden at være stolt af sin Sejer, opsvinger sig igjen til Guderkongen.

Vær da bestandig retfærdig imod dine Naboer, bestandig rede at tilbagedrive deres Uretfærdigheder; langt fra at forstyrre din Rolighed, ville de søge at komme i Forbund med dig. Rom skal vorde agtet; og du skal da kunne nytte en

hæder-

hæderfuld Freds Rolighed, til at give dit Folk Love. For du gjør dem gjeldende, maa du udkaste dig selv et Skilderi af den selskabelige Orden; du maa forelægge dine Undersaatter det: fra det Øieblik vil de bedste Love frembyde sig for dig, og ligesaa let vorde antagne af dit Folk.

Du maa erindre, at Menneskene frivillig have samlet sig i et Selskab, for at erholde den til deres Sikkerhed, til Livets Nødvendigheder og Bequemheder fornødne Hjelp. Af denne Sandheds Udvikling skal du see alle Lovgivningens Grundsætninger have deres Udspring.

En let og sikker Underholdning bør være dine Loves første Virkning: den maa Agerdyrkningen skaffe. Du maa derfor ansee Bondestanden som den nyttigste; du maa holde den i Ære: du maa værne om Landmandens Ejendomme, befordre Ægteskaber iblant dem, give den Kunst, der nærer Menneskene, den tilbørlige Anseelse.

Agerdyrkningen kan ikke blomstre uden de øvrige Kunster; den er deres Moder, den belønner dem. Du maa beskytte dem, du maa kalde dem ind i dit Rige; og du skal see, hvor disse

Kun-

Kunster vil lette Landmandens Arbejder, ved at sysselsætte og ernære en stor Mængde Borgere.

Naar Markene og Højene have givet, hvad de kunne frembringe, vil der findes rige Jorddrotter, som have Overflod af Produkter, hvorpaa et andet Jordstrøg har Mangel. Dette vil give Anledning til Handel; den maa du ynde, du maa altid lade den blive fri; men aldrig maa du glemme, at Handelen, der faaer Kunsterne til at blomstre, kun kan tiltage i Forhold til Agerdyrkningens Fremvæxt.

Naar du har oprejst disse trende Grundpillere for Staternes Lykkalighed, Agerdyrkning, Kunster og Handel, saa maa du henvende din Opmærksomhed til andre Love, som alle Borgernes Stænder maae være ligeledes underkastede. Saa maae de være, paa det hver af dine Undersaatter maa kunne kjende dem: de maae være bygte paa Menneskekjærlighed, den første, den helligste blant alle Love, den eneste, Naturen har forfattet.

Lader du dig lede af denne sikkre Forskrift, da vil du sætte den Svage i Tryghed mod Menneskevælde; du vil skaffe ham Understøttelse saalænge han lever, Hævnere naar han er død. Du vil

bestem-

bestemme Ægtefolks Rettigheder; du vil byde dem være eenige, troe, sagtmodige, og du vil tillade Skilsmisse. Du vil give Fædrene den meest indskrænkede Magt over deres Børn: frygt ikke at de misbruge den; der gives des værre alt for mange utaknemmelige Sønner, de slette Fædres Tal er kun lidet. Du vil tilstaae Patricierne den saa søde Rettighed, at beskytte, forsvare, berige Plebejerne. Løgn og Utaknemmelighed vil du straffe; du vil afskrække alle Laster. Kort, hver Borger vil du betrygge sin Ære og Rolighed, hver Riigmand sin Formue, den Fattige sin Tilflugt, den Faderløse sine Forsvarere.

O Nymfe! faldt Numa ind, du taler ikke et Ord om Religionen: den skylder jeg min første Hylding. Ceres værdigede at beskytte min Barndom, Ceres lovede mig Egerias Underviisninger, dem selv, om jeg kan yde hende for megen Ære. Desuden er det ved Religionen jeg maa gjøre mit Folk sædeligt, ved den jeg maa formilde deres Vildhed. Gudsfrygt blødgiør Sjelen; og for at lære Menneskene at elske hinanden, maa man først bringe dem til at elske Guderne. Jeg vil indsætte nye Præster; jeg vil give Offerhøjtiderne den meest

blændende Anseelse; jeg vil indstifte Fester, hvis stolte Pragt skal drage Menneskene til Religionen, skal knytte et endnu fastere Baand imellem dem, og i Templerne gjøre dem til Brødre, der ellers kun ere Medborgere.

Endnu een Plan har jeg, o Nymfe, som jeg skjælver ved at tilstaae dig; men da du læser i min Sjel, saa vil du sikkert tilgive den rene Bevæggrund, der besjeler mig, den smertelige og ømme Følelse, der indgiver mig dette Forsæt.

Egeria, jeg er gjennemtrængt af hellig Ærefrygt for Guderne; jeg vilde hellere døe, end forlade deres Dyrkelse, end fortørne dem et eneste Øjeblik. Men der er et Væsen til, det fuldkomneste, det elskværdigste, det dydigste paa Jorden, og dette Væsen tilbeder ikke mine Guder. Dette Væsen, som jeg har tabt, som jeg uophørlig begræder, hvis Fraværelse berøver mig al Ro, al Lykke, dette Væsen hedder Anais. Anais, elskede Navn, der, saa ofte jeg udsiger det, fremlokker Kjærligheds og Veemods Taarer! Anais hører til Magernes Religion; hun tilbeder en eneste Gud, hvis Billed hun ærer i Solen og Ilden. Solen og Ilden ere to af vore Guddomme; Apollo

og

og Vulcanus have Fordring paa min Tilbedelse, jeg vil opreise hver af dem et Tempel. Jeg vil endnu gjøre mere; det er en Høiagtelses og Kjærligheds Skat, jeg med saa sød en Fornøielse vil yde min Anais; jeg vil indsætte fire Præstinder, hvis eneste Forretning skal være at vedligeholde den hellige Ild paa Vestas Alter. Denne Ild, der bestandig fornyes, denne rene og uslukkelige Ild, skal være for mit Folk Naturens Sindbillede; for mig min Kjærligheds Sindbillede. De fire Vestaler skulle være Jomfruer: før de blive antagne, maae de bevise, at deres Levnet er reent og skyldfrit, som Anais' var. Efter Anais' Exempel skulle de yde denne Ild, som de vaage over, deres Dyrkelse, og til Anais' Minde — hende skulle de forestille i mine Øine — vil jeg, at man skal bære den høieste Ærbødighed og Agtelse for dem: jeg vil lade dem nyde kongelig Ære. Jeg haaber, o Nymfe, du tillader mig dette kjærlige Offer til min Tilbedte, hende, som jeg skylder de faa Dyder, jeg besidder, hende, som jeg maaskee aldrig mere faaer at see, men hvis dyrebare Minde aldrig skal uddøe af mit Hjerte.

Nymfen dvælede lidet inden hun svarte: denne Taushed gjorde Numa urolig; men snart forsvandt hans Uro. Konge af Rom, sagde Stemmen til ham, jeg bærer Agt for din Bestandighed, jeg haaber den vorder belønnet. Jeg har intet imod at du ærer Anais; men jeg frygter, at du gjør alt for meget for hende, og at du sætter alt for stor en Priis paa Religionens Udvortes. Du blev opdraget i et Tempel, Numa; tag dig i Agt for at regjere som Præst. Saa meget som Gudsfrygt oplofter den, der veed at holde den inden de rette Grændser, saa liden gjør den derimod den, som driver den for vidt. Forelende Hjerter ere udsatte derfor; og en ulykkelig Kjærlighed gjør denne Fare end større. Din Fornuft maa forebygge det. Vid, at en gudfrygtig Konge kan være en stor Mand, men at en overtroisk Konge er det aldrig.

Det er langt fra, at jeg vil lære dig at være uerkjændtlig og glemme Guderne. Ær dem, Numa, det er din Pligt; men ær dem ved at gavne Menneskene. Lad den uoplyste Andægtighed beholde de barnagtige Skikke, den ene har opfundet; iagttag din Religions vigtige Forskrifter.

Ceres

Ceres især vil du yde din Erkjændtlighed? Gjennemlob Markene i Bondedragt; indlad dig i Landboernes Selskab, de skulle anse dig som Broder; tal med dem om Numas Love: underret dig om deres Misbrug og de sørgelige Følger, de muligt have; dadle dem for at faae andre til det samme, og læg mere Mærke til det lidet Onde, man kan sige derom, end de mangfoldige Lovtaler, man vil holde derover.

Besøg den Fattiges Hytte; dom med egne Øjne om hans Trang; smigre for det halvnøgne Barn, der græder ved sin syge Moders Side; trøst dets nedslagne Fader; byd dem haabe Himlens eller Kongens Hjælp; og saasnart du kommer tilbage i dit Palads, saa send dem Brød, Klæder, Korn at besaae deres Jord med.

See saaledes bør man ære Ceres; sligt vil behage hende mere, end Blodet af tusinde Qvier. Din Gudsfrygt skal snart see sig belønnet: Kornet skal bedække Jorden; Landsbyerne vorde befolkede; Overflod herske paa Landet; talrige bøgende Hjorde fylde de grønne Enge; Sletten gjenlyde af Frydesange; og aldrig skal Hyrderne, Agerdyrkerne ved din Forsorg rige, rolige, lyk-

kelige,

kelige, lægge sig til Hvile, uden først at bede Guderne bevare deres gode Konge.

Saa taler Nymfen. Henrykt af Glæde udbryder Numa: o Du min Skytsgudinde! du, som jeg vil skylde min Lykke og mit hele Folks Lykke! hvad uheldig Skjebne, hvad grusomt Bud berøver mig din Nærværelse? du, som overvælder mig med Velgjerninger, som bærer mig med saa om en Deeltagelse, vil du da aldrig tilstaae mig den søde Fryd at skue min Velgjørerinde? vil du evig lade dette uigjennemtrængelige Slør skjule dig for mine Øjne?

Numa, svarer Stemmen strax, søg ikke at borttage dette Slør; du vilde da tabe mig, for evig tabe mig. Men følg mine Raad; anvend alt for at befæste dit Folks Lyksalighed; og jeg lover dig, ja, jeg sværger dig ved Himlenes Herster, at den Dag, paa hvilken du vorder den største blant Konger, skal du lære at kjende Egeria, skal du faae hende at see.

Efter at have sagt disse Ord, svarer Stemmen ikke mere til Numas Spørsmaale og Takkelser.

Utaalmodig efter at benytte Nymfens Underviisninger vender Romerkongen tilbage til sit Palads for der at begrunde dem; og næste Dag beskjæftiger han sig med at oprette et Raad.

Han lader det bestaae af de meest oplyste, meest dydige Patricier; lægger dertil et lige Tal Plebejer; og da Adelen yttrer ham sin Forundring over at see sig saaledes blandet med Almuen, svarer Numa dem: Raadsherrer, denne Blanding falder eder ikke besværlig i Slagene, mig er den nyttig i mit Raad. Her tænker jeg at sysselsætte mig mere med Folket, end med Adelen: det er mig derfor nødvendigt at de fornemste blant Folket her kan forsvare deres Rettigheder. Der er mig nødvendigt at disse vise Raadgivere, der ikke have levet ved mit Hof, tale med mig med Frihed, ja selv med Plumphed, som den hofvante Raadsherre ikke har for Skik; jeg vil, at dersom min Stolthed eller mine Smigrere bedrage mig i Henseende til mit Folks Vel, disse Plebejer da skulle sige mig: Konge af Rom, tro dem ikke, vi kjende Ulykkelige.

Understøttet af dette Raad, hvori Metius er den øverste, tager Numa strax sine Forholds-

regler

regler for at udslukke hiint Had imellem Romerne og Sabinerne, der endog alene formaaede at tilintetgjøre den offentlige Lykfalighed. For at sammensmelte begge Folkefærd, inddeler han alle Roms Indvaanere i Roder. Fra dette Øieblik aflægger hver af disse Afdelinger, der bestaaer af lige mange Romere og Sabiner, Partieaanden for blot at føle Fædrelandskjærlighed. Den vise Numa, der saaledes sætter den fælles Fordeel imod Nationalstolthedeu, seer snart Partierne ophøre og de to Folk blive til et.

Derpaa opreiser han et Tempel for Enighed, et andet for Troskab, for Raaden, for Retfærdighed: han tillægger Guden Terminus, som Ejendomsrettens Sindbillede, guddommelig Dyrkelse, han opretter et Alter til den almindelige Velvillighed, denne høje Dyd, Kilden til alle øvrige.

Gjennemtrængt af Kjærlighed til sit Folk, bestandig oppe med Morgenrøden, for at udfinde Kilden til et Onde eller overveje en gavnlig Indretning, arbejdede han eene indtil den Time, hans Raad skulde samles. Her underkastede han sine Venners Indsigt de Planer, hans Aand og især hans Hjerte havde dannet: han drøftede dem som

en

en anden Raadsherre. Men naar hans indvortes Overbeviisning ikke blev rystet ved Modgrunde, saa afgjorde han som Monark.

Uden at bramme af at besidde Hærskeæsner, havde han en Grundsætning, der sjelden misledte ham: den bestod i, at han altid satte sig i deres Sted, som han beskjæftigede sig med. Gjorde han en Lov, der angik Bonden, saa tænkte han sig som Bonde: hvad vilde jeg forlange af min Konge? sagde han til sig selv: at betrygge min Ejendom, at beskytte mit Arbejd, at forsvare mig imod Fienden og den mægtige Borger. For at nyde disse Fordele er det billigt, at jeg giver en Deel af den Høst, der er Frugten af min Sveed; men jeg bør beholde saa meget tilbage, at jeg har nok til at føde Kone og Børn, og paa ny besaae min Jord. Saaledes talede Numa med sig selv, og begyndte saa at skrive Forordningen. Bonden var tilfreds med den.

Foreslog hans Raad ham Krigen, saa lod han sig forelægge et nøjagtigt Overslag paa de Omkostninger, den vilde fordre, de Fordele, den kunde frembringe. Endelig beregnede han alt, hvad han kunde foretage med den samme Sum;

de

de aabne Kanaler, de udtørrede Sumpe, de til Agerland forvandlede Heder: han sammenlignede dette visse Gode med en Sejer, der altid er tvivlsom; og ved denne simple Sammenligning bragte han dem til at rødme, der havde kunnet vakle. Uden at bebrejde dem deres Vildfarelser, lagde Numa blot til: Jeg taler ikke om Menneskeblodet; dets Værd er langt over Guldets.

Efter at have anvendt den halve Dag paa at bestemme Regler for disse vigtige Gjenstande, deelte Kongen sit karvelige Maaltid med de viseste, de ældste blant Raadsherrerne: derpaa udøvede han Retfærdighed, eller rakte i Londom den Ulykkelige en hjelpende Haand. Disse Gaver tog han aldrig af det offentlige Skatkammer; dermed var den ædelmodige Numa karrig, endog til at lindre de Ulykkelige: det er mine Fornøjelser, sagde han; dem bør Staten ej betale. Men til ædle Handlinger anvendte han de Penge, der vare bestemte til at underholde den Livvagt, han ikke havde, til sit Taffels Udgivter, det han havde indskrænket, til Klæder, hvoraf han ikke for ofte lod sig gjøre nye.

Saa-

Saaledes vare den følende Mands Syssler, hans Forfriskelse efter de svære Kongepligter; og hver Aften, naar han havde opfyldt hvad han skyldte sit Folk og sig selv, gik han at aflægge Egeria Regnskab for hver sin Handling, og søgte i hendes Samtale Underviisning for den følgende Dag.

Tolvte

Tolvte Bog.

Indhold af tolvte Bog.

Følgt af adskillige Konger belejrer Herstlia Numa i Rom. Camillas og Leos Ankomst. De bringe en Fange med. Leos natlige Daad. Marserne komme Romerne til Hjælp. De to Hære ere rede til Slag. Numas Tale. Han afvæbner sine Fiender. Herstlias Død. Almindelig Fred. Numa lukker Janus' Tempel. Han finder Anais igjen, og ægter hende.

Tolvte Bog.

Saa megen Omhyggelighed, saa megen Møje for at lykſaliggjøre Romerne, kunde ikke lindre deres Konges Lidelſer. Langt fra ſin Elſkede, var Numa den eneſte i ſine Stater, der fortjente at beklages. Han havde ſendt til alle Italiens Folkeſlage for at faae Underretning om Zoroaſter og Anais; ingenſteds vidſte man af dem at ſige: den kjække Leo kom ej tilbage; Tiden ſvandt hen. Den ſørgmodige Numa, eene midt iblant et Folk, der tilbad ham, begræd ſin Herſkerinde, ſavnede ſin Ven og frygtede for Herſilia.

Denne vilde Amazone dvælede ikke at lægge ſin Harme for Dagen. Med eet hæve ſig Hvirvelvinde af Støv fra Latiums Kant. Diſſe Skyer adſpredes, og man ſeer hele Skove af Lanſer fremſtraale. En dump Lyd af Menneſkeſtemmer, Heſtenes Brinſk, Skjoldenes Klang i hinanden bliver ſtærkere, jo meer den nærmer ſig: liig hine vilde Nordſtorme, der hæve ſig fra deres dybe

Huler;

Huler; en langvarig Susen bebuder deres Komme, Orkaner og Ødelæggelse ere i deres Følge, i det de bryde løs oprykke de Træer og løsrive Klipper.

Strax seer man fra Roms de høje Mure Krigsmænd i tusendetal. De forreste ere Rutulerne, gandske beklædte med Jern, væbnede med lange Spyd, hvis staalsatte Spidser stode til hinanden i første Geled. De staae tæt til hinanden, Skjold ved Skjold, Hjelm ved Hjelm; deres vajende Fjederbuske ligne Markens Ax. Den stolte Turnus er i Spidsen for dem. Turnus, den Helts værdige Sønneson, hvis Navn han bærer, fryder sig ved at gaae i Kamp mod Trojanernes Ætt. Indtaget af Herfilias Yndigheder, har han ved Eed forbundet sig at levere hende Numa som Fange.

Efter dem komme Campanierne, en svag men talrig Hær, anført af den samme Konge, Leo tog fangen i Auxencium. Derpaa seer man Volscerne, der ingen anden Vaaben have end deres Buer; deres Overhoved er den djærve Arisbeus; Arisbeus, hvis Morskab er at binde to Duer sammen, saa lade dem flyve i Luften, og

uden

uden at saare Fuglene, med sin Piil overskyde den Snor, der holder dem sammen.

Væbnede med Koller, klædte i Dyrehuder, rykke Hirpinerne frem, uden sluttede Geleder. Engang overvundne af Romulus, erholdte de kun Freden af ham, imod, midt i deres Land, at lade anlægge en uindtagelig Fæstning, som Romerne havde inde. Brændende efter at hævne denne Skjændsel, have de, skjønt forgjeves, stræbt at bemægtige sig Fæstningen: paa Rom selv ville de nu hævne sig. Dette vilde Folk anføres af en endnu vildere Marser: den drabelige Aulon, af Cacus' Æt, er i Spidsen af dem. Aulon brænder for Hersilia: avindsyg paa Leos Ære, da han troer ham i Rom ved Numas Side, har han forbudt sine Krigere at angribe disse to Fiender, som han forbeholder sig alene.

Vestinerne slutte Toget. Disse med hvide Skjolde bedækkede Folk stride kun med Slyngen. Deres sorte Kyradser, deres børstede Skjæg, indjage Skræk. Camillas Fader, Oldingen Messapus, er endnu deres Konge. Efterat han har mistet sin Datter, hænger han ganske af sine Bundsforvandte, Hirpinerne; og uden at bekymre

kymre sig om Hersilia, tjener han hende i en Krig, hun ene har opvakt.

Midt i denne Hær udmærker sig Romulus' Datter, som et Palmetræ blant unge Ymper. Hendes Hoved er bedækket med en glimrende Hjelm, omvundet med et gyldent Diadem, i den høire Haand haver hun to Kastespyd, og bærer paa sin venstre Arm hiint Skjold, Ceres' Gave, det sikkre Sejers Pant, som Numa overlod hende. Denne stolte Heltinde, der sidder paa en Vogn, som to sorte Heste trække, gjennemflyver som et Lyn alle Gelederne, smiler ad een, irettesætter en anden, indgiver den mindst Behjertede Mod, opflammer end mere den dristigste; og peger paa Roms Volde med disse Ord: Venner, see det er min Ejendom, min Arv; skaffer mig den igjen tilbage, og jeg gjengiver eder alle min Faders Erobringer. Mit Hjerte og min Haand, det lover jeg med Eed, skal være Betalingen for Numas Hoved.

Saa taler hun: den vilde Aulon beklager sig over, at saa stor en Erobring skal være alt for let. Turnus smiler af Barbarens Stolthed, laaner ham et foragteligt Øjekast, og sender

Fyrst-

Fyrstinden et kjærligt Blik, medens Volsceern, Arisbeus, der ligegyldig skuer den stolte Herstilias Yndigheder, fryder sig ved at være den eneste, der strider for den blotte Ære.

Denne talrige Hær udbreder sig paa Sletten, rykker for Rom, og lejrer sig nær ved Murene. Hele Staden er forfærdet: Landboerne, som deres Familier grædende følge, komme til fra alle Kanter, beladte med det, de have kunnet redde: Oldinge, Qvinder fylde Templerne; Børnene udstøde ynkelige Skrig; Borgerne søge efter Vaaben; Soldaterne frygte, at der vil være Mangel paa dem; hele Folket, skrækket ved Synet af saa mange Fiender, har intet andet Haab tilbage end i sin Konge.

Numa, der har forud seet alt, vorder roligere ved at skue Faren: han har Levnetsmidler, Vaaben, kjække og talrige Tropper. Omhyggelig for ikke at udmatte dem, sparer han dem for unyttige Vagter, skaaner deres Kræfter, vaager over deres Fornødenheder, forjager den almindelige Skræk: Tryg ved de Forholdsregler, han har taget, beklager han kun Leos Fraværelse, og det, at Fienderne tilsluttе ham Egerias Lund.

Da han overladt til sine egne Betragtninger i Nattens Mørke grundede paa Midlerne at gjøre sine talrige Modstandere indbyrdes uenige, mælder man ham, at tre Krigere, anholdte ved Roms Porte, begjære at indlades: Numa byder: man føre dem ind. Næppe seer han dem, før han kjender Leo igjen, kaster sig i hans Arme og udstøder et Glædesskrig: O min Broder! jeg seer dig igjen! Hvor er hun? Hvor finder jeg hende? skal jeg evig begræde hendes Tab?

Al min Søgen har været forgjeves, svarede Leo og omfavnede ham kjærligt; jeg har gjennemfaret det hele sydlige Italien; jeg har ikke kunnet finde Spor af Zoroaster eller Anais. Men jeg hørte om den Fare, der truer dig; jeg saae Folkene forene sig for at bekrige dig i Rom, og jeg skyndte dig til Hjælp. Haabet om at skaffe dig Bundsforvandte gav mig Mod at fremstille mig for det Marsiske Folk: jeg vovede at sammenkalde det.

Medborgere, sagde jeg til dem, I have forviist mig; men min Lyst at være eder til Gavn sejrer over den Fare her at lade mig see tvertimod eders Love. I ere enten Venner eller Fiender af Ro-

Romerne: det Øieblik er kommet, da I kan undertrykke dem, eller forbinde eder dem for evig. Romulus' Datter, hiin grusomme Erobrers Datter, der angreb os i vore Hytter, opreiser alle Folkeslage imod Rom og imod den ædle Numa, der var den første, som udbad eder en æreful Fred. Ved at tage Parti med Romulus' Datter, vil I bryde et høitideligt Forbund, overtræde Taknemmeligheds og Ærens Bud; men maaskee bliver Krigen eder til Fordeel. Men maaskee og I finde det endnu fordeelagtigere at handle ædelmodigt, at komme Numa til Hjelp. Reddet af eder vil denne Monark, give eder det Auruncíske Land tilbage, skjænke eder Romersk Borgerret, betragte eder som Brødre. Han, som I fandt retfærdig og god, da I vare hans Fiender, hvad vil han ikke blive mod sine Befriere? Marser, ved denne Lejlighed, som næsten altid, er Ærens Parti det nyttigste. Dog Valget staaer til eder; slaaer eder til en Sværm Barbarer, anførte af eders grusomste Fiendes Datter, allerede besmittet med mange Forbrydelser, og som støder Dolken i sit Fædrelands Bryst: eller iler at hjelpe den retfærdigste, den bedste blant Konger, en Helt,

der var min Overvinder og som forsvarede eders Rettigheder i det Fredsforbund, der endnu gjelder.

Næppe havde jeg sagt disse Ord, for hele Forsamlingen udbrød: vi ville ile Numa til Hjælp, og Leo være vor Anfører.

Nej, nej, sagde jeg til dem, ædle men ustadige Folk, der elsker mig og har forviist mig, jeg kan ikke være eders Anfører. Denne Ære bør vorde en Marser til Deel: fra det Øieblik Numa blev Roms Konge, er jeg Romer. Men da jeg ved Gudernes Bistand brød hiin Poppel, hvortil I havde fæstet Anførerposten, var Træet alt rystet af fire Medbejlere, der uden Tvivl vare værdigere end jeg. To af dem, Liger og Pentheus, ere faldne i Kampene; Aulon byder over Hirpinerne; Oldingen Sophanor er ikke meer: men I har endnu den djærve Astor, Apollos elskværdige Lærling. Astor har udmærket sig fra sin Barndom. Hans Ungdom ene bringer eder til at vakle; men saafremt hans Ære overstiger hans Alder, saa er hans Ungdom en Fortjeneste mere. Marser, den kjække Astor vorde eders Feltherre: Apollo, hvis Ven han er, vil selv anføre eders Hær.

Mig

Mig tillader min Utaalmodighed ikke at oppebie eders Krigeres Aftog; jeg iler til Rom at forkynde Numa, at Marserne altid ere det ædelmodigste blant Jordens Folk.

Tusende Skrig afbrøde mig. Den unge Astor kastede sig i mine Arme: jeg fremstillede ham for Marserne; jeg holdt det Skjold, hvorover man udraabte ham til Anforer. Overbevitst om, at denne Feltherre vil ile dig til Undsætning, foer jeg afsted for at komme forend han, og at gjøre selv Sabinerne den Fornøjelse stridig at vove sit Liv for dig.

Ved disse Ord kaster Numa sig atter i sin Broders Barm; han kan ikke rive sig los derfra. Men den bolde Camilla tager sin Hjelm af, og nærmer sig Romerkongen. Hun beklager sig over, at han ikke kjændte hende. Numa udstøder et Skrig, griber hendes Haand, bedækker den med Kys og Taarer: hans Øjne, der tindre af himmelsk Fryd, vanke om baade paa Camilla og Leo; da denne lader en ung Kriger fremtræde, som er kommen med dem, han forer ham til Numas Fødder, og den Fremmede rækker Numa sit Sværd.

Forun-

Forundret betragter Kongen ham: Træk-kene ere ham ej ubekjændte; men han kan ikke gjenkalde sig, hvor han har seet denne unge Mand. Du har da glemt, siger Leo ham, den Campaniske Konges Søn, den unge Capis, som nedlagde Kommandoen over sin Faders Hær for at vorde Høvedsmand i Romulus', og som siden blev ud-leveret til Marserne som Gidsel paa Freden. Cam-paniens Konge har ikke holdt Freden; Marserne sende dig hans Søn: jeg bringer dig ham som Fange.

Som Ven, udbrød Numa og rakte Prinsen af Capua Haanden, og en Ven, der skal være mig dyrebar, skjønt hans Fader har foreenet sig med de andre Konger, der belejre mig i min Ho-vedstad.

Leo begjærer derpaa omstændelig Underret-ning om denne foreenede Hær; han brænder af Længsel efter den følgende Dag for at udføre no-gen drabelig Daad. Men Numa sukker, slaaer Øjnene ned, og erindrer ham om, at Hersilia er i Besiddelse af det hellige Skjold, der forsikrer sin Ejer Sejren. Saalænge dette Skjold er i hendes Hænder, vil Numa ingenlunde vove et Slag-

Leo selv bifalder hans Forsigtighed, og gjør Ende paa denne Samtale, der bragte hans Ven til at rødme. Kongen fører Camilla og hendes Gemal i Paladsets skjønneste Værelse; overleverer Capis til sine Officerer; og begiver sig frydfuld til Hvile.

Paa samme Tid indskyder Venskabet Leo det meest dristige Anslag: men han dølger det for Camilla, af Frygt for hun saa vilde dele Farerne med ham. Saasnart hun er slumret ind, rejser Leo sig fra hende, tager i Stilhed sin Løvehud, væbner sig med sin Kølle, og gaaer med ilsomme Skridt til en af Roms Porte: den aabnes for ham. Ene paa Marken, seer han sig om, øjner Fiendernes Lejr og deres Forvagters allerede næsten slukte Blus. Han undersøger paa hvad Kant han kan blive mindst bemærket; men Maanen udbreder fra sin skinnende Vogn et alt for klart Lys. Leo kaster sig paa Knæe for denne Nætternes Herskerinde og siger:

O Phæbe, jeg anraaber dig, straal ej saa klart. Det er ikke et strafværdigt Foretagende, du skal understøtte; ikke en forvoven Elsker, der vil overraske Gjenstanden for sin brændende Kjær-

lig-

ligheb; ja end ikke en Kriger, ledet af Veresyge. Nej, kydske Gudinde, en ædlere Følelse beseler mig, det er helligt og reent Venskab. Jeg vil tage en Vens Ejendom tilbage; jeg vil oprette den Fejl, Amor forledte ham til; Amor, denne grusomme Gud, hvis Fiende du er stolt af at være. O Gudinde! min Sag er din: den er Dydens Sag.

Hans Bøn er næppe til Ende, før Maanen svøber sig i Skyer og skjuler sin Solvflade. Dette Varsel giver Helten Mod, han vandrer ad Lejren til. Han kommer til Forposterne, der, paa hans Skabning, hans Kolle, tage ham for en Hirpiner. Leo forstaaer deres Sprog; han gaaer uhindret igjennem. Han trænger midt ind i Lejren, hvor Soldaterne, overvældede af Søvn og Viin ligge hensrakte imellem hinanden ved Siden af deres Vaaben og Vogne. Det havde været let at myrde mangfoldige af dem; men de forsvarede sig ikke: sligt Nederlag var Leo umuligt.

Leo føler hverken Harme eller Frygt: han gjenkjendte Aulon, der laae udstrakt paa Jorden, med Hovedet lænet til sit Skjold; hans store Øxe laae ved Siden. En fæl Drøm forurolligede ham; hans Tunge udstammede Navnene Leo og Numa,

som

som han ledsagede med Forbandelser. Ved en uvilkaarlig Bevægelse løfter Helten sin Kolle; men han lader den flux igjen synke, nøjet med at borttage den vilde Aulons Øxe.

Endelig skjelner han Herfilias Telt, som hendes Forsvarere kun saare slet bevogtede: med modige Skridt gaaer han derind. Romulus' Datter var i den dybeste Søvn. Mere beskjeftiget med Skjoldet, end med at betragte Fyrstinden, søge Leos Øjne den Skat, Mørket skjuler for ham. Med et træder Maanen frem bag Skyerne, dens sittrende Straaler pralle midt paa det gyldne Skjold. Hurtig griber Leo det. Beladt med dette kostbare Bytte og med Aulons Øxe, gaaer han den samme Vej tilbage, som han var kommen ad, gjennemvandrer anden Gang Lejren og slipper forbi de sidste Poster uden at der lægges ham nogen Hindring i Vejen.

Allerede nu er han i Sikkerhed; allerede takker han frodig Phæbe, Natten, alle Guder, da han hører Skrig og Vaabenklirren bag sig. Det begyndte allerede at grye af Dagen. Forbauset lytter Leo, han skuer om sig: han seer et Fruentimmer væbnet med en Bue, flygtende for

en

en Hob Rutuler, dem hun fra Tid til anden ſtandſer ved at true dem med ſin Piil.

Leos Hjerte gjetter at det er Camilla, før hans Øjne kjende hende. Han løber til, han kalder hende, han er ved hendes Side. Han giver hende det hellige Skjold i Hænderne, ſtyrter henimod Rutulerne, gaaer løs paa dem baade med Øxehug og Kolleſlag, flyver tilbage til ſin Elſkede, ſætter Mod i hende, forſvarer hende, river hende med ſig hen ad mod Roms Mure, og vender atter tilbage for at opoffre dem, der komme for nær. Liig det af en Sværm modige Hunde forfulgte Vildſvin, der flygter og beſtandig farer tilbage paa den, der løber forud fra Kobblet.

De forfærdede Rutuler kalde paa deres Krigsbrødre. Lejren vaagner, man væbner ſig, man ſtrømmer til fra alle Kanter. En Hob Hirpiner nærmer ſig for at omringe Leo, medens en Volſciſk Eſkadron vil afſkære ham Vejen til Rom. Leo bliver ſtaaende: beſtandig ved Siden af Camilla, der imod hans Villie bedækker ham med det gyldne Skjold, beſtandig bydende baade Rutulerne og Hirpinerne Spidſen, forandrer han pludſelig ſit Løb, tager en Omvej og naaer Tiberen.

ren. Fienderne, der troe hans Undergang vis, udbryde i Jubelskrig. De slutte den Halvkreds, som de danne omkring ham, tættere, nærmes alt mere og mere, og vil indklemme de Flygtende imellem deres Lanser og Floden, da Leo, der er kommen paa Bredden, med kraftfuld Arm kaster sin Kølle og Aulons Øxe over paa den anden Bred; han tager Camilla i sine Arme, sender sine Fiender, der staae ubevægelige, et stolt Øjekast, styrter sig midt i Bølgerne, og til Trods for den stride Strøm, til Trods for Volscernes Pile, naaer han Flodbredden, tager sine Vaaben igjen, og fortsætter Vejen til Rom.

Næppe er han uden for Faren, for denne frygtelige Helt nu er den ømmeste Elsker. Tilgiv, dyrebare Camilla, udbrød han, tilgiv, at jeg har kunnet dølge noget for dig, din Kjærlighed har tilstrækkelig straffet mig derfor. Jeg vovede uden dit Samtykke et Liv, der hører dig ene til; du har bragt mig til at skjælve for dit: min Brøde er fuldommen udsonet. Utaknemmelige, svarer Camilla ham, du kunde tænke at jeg vilde oppebie din Gjenkomst? du kunde troe, at min Kjærlighed vilde nøjes med tomme Taarer! Soldater, der

vare

vare mindre grusomme end du, have betegnet mig Sporene af dine Skridt, have aabnet mig den samme Port, hvorigjennem du gik ud; og eene i Nattens Mørke, nær ved den fiendtlige Lejr, var min eneste Frygt den, ei at finde dig igjen.

Disse ere de Bebrejdelser, de ømme Elskende gjøre hinanden; de Farer, som de have været udsatte for, forøge, om det ellers er muligt, den Følelse der foreener dem. Erobringen af det gyldne Skjold gjør deres Lykksalighed end større; ved Dagens første Straaler gaae de ind i Rom og vente paa, at Kongen vil vaagne, for da at række ham det hellige Skjold.

Hvor stor var Numas Henrykkelse; han kan hverken holde den tilbage, eller udtrykke den. Han omfavner Leo mangfoldige Gange, han knæler for Camilla: hvad skylder jeg eder ikke? I redde min Trone og min Ære. Ak! som mit Hjerte, saa hører min Trone eder til: eder tilkommer det at herske over Rom, som I herske over Numa.

Han forsamler strax sit Folk for at vise dem det hellige Skjold, for at fortælle det Leos Handling. Han udnævner ham paa Stedet til Feltherre

herre over alle de Romerske Tropper. I det samme Øieblik tusende Fryderaab bekræfte dette værdige Valg, forkynde Skildvagterne paa Volden den Marsiske Hærs Ankomst.

Astor, Ynglingen Astor, har bedraget Fienden: han havde rykket langs hen med Tiberen og sat over den ved dens Udspring; ved en smild Marsch kommer han for Roms Mure paa Etruriens Side, den eneste, Belejrerne ikke vare blevne Mester af.

Numa lader sine Porte aabne og iler sine Bundsforvandte imøde. Astor drager ind i Staden i Spidsen for titusende Mand: han er næppe bleven Kongen vaer, før han nærmer sig til ham og sværger ham Lydighed og Venskab. Med Ømhed omfavner Kongen ham; Folket udstøder Frydeskrig. Medens Numa fører Astor ind i sit Palads, tager hver Borger en Marsisk Kriger i sit Huus og behandler ham som en Broder.

Hersilia og Aulon, rasende over at have seet denne Hær paa den anden Side af Tiberen roligen drage ind i Rom, uden at de have kunnet forstyrre deres Marsch, skamfulde, ydmygede ved at en eneste Kriger, havde borttaget den enes

Skjold

Skjold, den andens Øxe, Hersilia og Aulon, gjennemtrængte af lige Hævnelyst, vil imidlertid lobe Storm, og raabe paa eengang til Vaaben! Volscerne, Hirpinerne, Campanierne, Rutulerne, Vestinerne, lyde. Alle Tropperne rykke ud af Lejren, deele sig i Bataillioner, og nærme sig Murene med lange Stormstiger. For ved dem gaae Ballisterne og Catapulterne *).

Da Numa faaer Underretning om dette Angreb, ræddes han ikke for Faren. Ligesaa rolig i Kampens Øieblik, som naar han offrer til Guderne, byder han Leo i Spidsen for Romerne at rykke ud i Sletten: Astor faaer samme Befaling. Numa lader den Campaniske Prins tage Plads iblant de Marsiske Legioner; han beder den skjønne Camilla holde sig i Middelpunktet af de Romerske Legioner: fremfor alt forbyder han sine to Feltherrer at lade afskyde en eneste Piil. Derpaa iforer han sig sin kongelige Prydelse, sætter Diademet paa, tager i Haanden et Scepter, og en Oliegreen, og, med Lictorerne forved sig, fremtriner han midt imellem de to Hære.

For-

*) Krigsmaskiner, til at skyde Pile, Bjelker, Stene langt bort.

Forundrede ved dette Syn, blive Fienderne staaende i Slagtorden for at oppebie Romerne: da disse ere komne paa et Pileskud nær, danne de en Front, der er næsten lige med Fiendernes. Fra begge Sider ere alt Buerne spændte, Sværdene dragne; midt imellem begge Hære ryster Tisiphone *) sine Slanger og venter paa Tegnet til Kamp.

Men Romerkongen gaaer frem, han løfter Oliegrenen over sit Hoved. Hans Herolder raabe, og begjere, at man vil høre Numa. Tusende Munde gjentage disse Ord. Uagtet Hersilias og Aulons Bestræbelser, nærme Vestinernes og Campaniernes Konger, Volscernes og Rutulernes Anførere sig til den Romerske Monark. Aulon seer sig nødsaget at følge dem; Hersilia selv træder, fnysende af Harme, til, for at høre hvad Numa tør foreslaae.

Fyrster, Helte, der høre mig! taler Numa til dem med en mild men bestemt Tone, hvi paafore I mig Krig? har jeg ødelagt eders Stater? har jeg bortført eders Koner eller Døttre som

Fan-

*) En af Furierne, hvis Haar bestod af Slanger.

Fanger? har jeg været en Fredsbryder? hvad fordre I af mig? hvad forlange I?

At du nedstiger af en ranet Trone, raabte Aulon; at du giver Romulus' Datter Romulus' Ejendom tilbage. For hendes Skyld have vi grebet Vaabnene: hende ere vi komne at sætte paa Tronen igjen og skaffe Hævn.

Aulon, svarede Numa ham, den Krone, du vil fratage mig, begjerede, attraaede jeg ikke. Det koster mig nok at have modtaget den: men Guderne bøde; jeg adlød. Dette Folk gjorde mig til sin Behersker: Romulus selv havde ingen anden Adkomst dertil. I Rom tilhører Tronen den, Folket vælger; arvelig er den hos Sabinerne, der nu udgjøre Halvdelen af det Romerske Folk. En Rad af Forbrydelser, dem jeg ikke her vil gjenkalde, er Aarsag i, at jeg er den sidste blant de Sabinske Fyrster. Gudernes Befaling, Folkets Stemme, min Byrd, Lovene kalde mig altsaa til Tronen. I alene ansee disse Rettigheder for Intet; I komme at bekrige mig, uden endog at have erklæret mig Krig. Langt fra at beklage mig, takker jeg eder derfor; I have bragt

Ret-

Retfærdigheden paa min Side, I have forvisset mig Gudernes Bistand.

Italiens Konger, jeg høitagter eder: det staaer til eder om jeg skal elske eder; men frygte eder skal jeg aldrig. I see denne Romerske Hær der er ligesaa talrig, som alle eders tilsammen; I see disse drabelige Marsere, der ere komne mig til Hjælp og have skuffet eders Aarvaagenhed. Seer I, jeg kan sætte Magt imod Magt. Jeg kan tabe mange Slage, og endda holde eder hele Aar for mine Mure; ligge I eengang under, da har I ingen Tilflugt tilbage. Tænker ikke, at Marserne ere det eneste Folk, jeg skal kunne stille mod eder; inden faa Dage komme og Hetruscerne, Apulierne, Liguriens Folkefærd. Angrebne paa eengang af saa mange foreenede Nationer skal I ikke kunne gjøre dem Modstand; I maae alle omkomme: Vestinerne ene skal vorde sparede. Marserne og Vestinerne vare bestandig Brødre; jeg betragter dem som mine Bundsforvandte: jeg sværger dem her i eders Nærværelse aldrig at behandle dem som Fiender.

Ved disse Ord see Aulon, Turnus, Aris-
bens, paa Vestinernes gamle Konge: Mistro
staaer malet paa deres Ansigter. Numa, der
alt har været saa lykkelig, at sætte Splid imel-
lem dem, bliver saaledes ved:

Ak! jeg vilde være den første til at be-
græde en Sejer, der kostede saa mange Natio-
ners Undergang; jeg vilde med mine Taarer væde
de Laurbærkranse, der vare farvede med eders
Blod. Konger, Brødre, Fred er mit eneste
Ønske; og uden at være overvunden, ja selv vis
paa at overvinde, tilbyder jeg eder den paa for-
deelagtige Vilkaar. Eder, I Hirpiner, giver
jeg den Fæstning tilbage, Romulus lod opreise
midt i eders Land: det var en Uretfærdighed,
jeg sætter min Ære i at oprette den. Eder, I
Volscer og Rutuler, tilbyder jeg mit Venskab
og Romersk Borgerret. Dig, Konge af Cam-
panien, der saasnart glemte din sidste Krig med
Marserne, dig giver jeg din Søn igjen, som dine
Fiender have udleveret mig. Dig, Vestinernes
Konge, der i saa lang Tid har begrædt en Dat-
ter, som du troede begravet blant Volgerne,
dig giver jeg din Camilla tilbage. Kommer,

Ca-

Camilla og Capis, kommer og omfavner eders Fædre.

Ved disse Ord kaste Camilla og Capis sig Vestinernes Konge og Capuas Monark i Armene. Disse to Oldinge kunne ikke troe deres egne Øine; de fælde Glædestaarer, de trykke til deres Hjerter de Børn, de aldrig havde ventet mere at see.

Strider nu imod mig, sagde Numa til dem: min Sag var allerede retfærdig, jeg vilde den skulde vorde det end mere. I vare kun Angribere, jeg vil nu gjøre eder til Utaknemmelige. Til Kamp, om I saa have Lyst.

I Stedet for Svar kaste de to Konger sig for hans Fødder, og omfavne hans Knæe. Den kjække Turnus, den vise Aristeus række ham Haanden og raabe: Fred! alle Soldater gjentage: Fred!

Aulon ene, Aulon vil tale; men Leo farer hen imod ham: Er din Tørst efter Blod saa stor, siger han, saa er jeg her: jeg giver dig din Øxe igjen, som jeg tog medens du sov. Nedslaget ved disse Ord og ved den hojmodige Leos Overmagt, seer Aulon paa ham og tier. Skynd

dig, sagde Helten til ham: jeg gyser ved den Tanke at vaske mine Hænder i en Marsers Blod; frasig dig dit Fædreland, eller modtag mit Venskab. Mit Valg er gjort, svarede Aulon; og lagde sin Haand i hans.

Fra dette Øieblik ingen Hindring for Freden, fra alle Kanter høres Frydeskrig, de to Hære gaae ud af Gelederne og blande sig imellem hinanden, da den rasende Hersilia, der hidtil havde haabet paa Aulon, uden for sig selv, med funklende Øine, bleg af Harme, udbryder: Fejge, utaknemmelige, troløse Venner, der lade eder overvinde ved tomme Ord, der forraade Kongernes Sag, tænker ikke at jeg vil tage Deel i eders Skjendsel. Og du Numa, du, som jeg nu afskyer ligesaa meget, som jeg før elskede dig, — stærkere kan jeg ikke udtrykke mig: — modtag mit gruelige Farvel: Gid Kjærlighed lade dig føle alle de Martre, du har voldt mig! Gid du paa Tronen maa udgyde Taarer af Kummer over at du ikke kan give den uværdige Gjenstand, som du foretrækker mig, Plads ved din Side! Gid dette Romerske Folk, der har gjort dig til Konge, maa blive den frygteligste Fiende af Kongenavnet,

for-

forfølge det over hele Jorden, efterat have forviist dig eller dine uværdige Efterkommere fra sine Mure! Gid endelig de sorte Eumenider uophørlig maae forfølge dig, uophørlig vise dig den ved min Gift dræbte Tatia og frem for alt den døende Hersilia, som din umenneskelige Haand stak Dolken i Hjertet! Som hun udtaler disse sidste Ord støder hun Sværdet i sit Bryst indtil Hæftet. Man iler til, man er omhyggelig for at redde hende: det er for sildigt; hun aander ikke meer, Harmen staaer endnu malet i hendes iiskolde Ansigt.

Numa beklager hende: han udstæder Befalinger til, at man skal give hende den Ligbegængelse, man skylder hendes Stand. Medens man bereder Baalet, yder Romerkongen Guderne Offre af Dyr, sværger Freden paa de Vilkaar, han har tilbudet, og gaaer tilbage i sin Hovedstad, omringet af alle de Konger, han har besejret ved Retfærdighed.

Numa fører dem til Kapitolet, hvor de yde Jupiter et Offer. Der foreslaaer han at oprette en Forbindelse, som skal for evig befæste Italiens Fred og Frihed. Alle disse Konger, opfyldte af Højagtelse

telse for Numas Dyd, vil at han ene skal være deres Voldgiftsmand. Numa drøfter enhvers Rettigheder, erstatter de gjorte Opoffringer, gjør selv nogle, opsætter Fredsfordraget, og alle undertegne det med Glæde. Disse Romerkongens nye Bundsforvandte berede sig at drage bort, overvældede af ham med Foræringer, overbeviste om hans Oprigtighed og gjennemtrængte af den ømmeste Højagtelse for ham.

Capuas Monark vender tilbage til sine Stater med sin Søn, der hos Marserne er dannet til Helt. Vestinernes Konge kan ikke overtale sin Datter til at følge ham til Cingilia: Camilla har frasagt sig Tronen; hun vil blive i Rom hos Leo, hos Numa; og den Lykke hun nyder er nok til at gjøre hendes Fader lykkelig. Volscerne, Hirpinerne, Rutulerne, der have faaet Erstatning for de Forurettelser, de bebrejdede Romulus, tage Vejen tilbage til deres Land og velsigne Navnet Numa. Beladte med Gaver, igjen satte i Besiddelse af det Auroncíske Land, drage Marserne tilbage til Marrubien: Astor forlader ikke uden Smerte sin dydige Bundsforvandte. Det Romerske Folk, der seer denne

Krig

Krig endt, uden at have kosset en eneste Draabe Borgerblod, velsigner og tilbeder sin Konge.

Den vise Numa, der nu har befæstet Italiens Fred, iler højtidelig at lukke Janus' Tempel. Under Romulus stod det bestandig aabent. Kobberportene knarke paa deres forrustede Hængsler; men man kan ikke faae dem sammen.

Numa nedknæler for Guddommen, og taler saaledes: O Janus, du som herskede i Italien ved Retfærdighed og Fred, beskyt mine fredelige Hensigter. Tilluk dette frygtelige Tempel: vort Hjerte skal være den Helligdom, hvori vi evig vil tilbede dig. Jeg vil yde dig et andet Hyldingstegn: hidtil har vort Aar begyndt med den Maaned, der var Mars helliget; jeg vil forbedre denne i mere end een Hensende urigtige Tidsregning. Jeg lægger to Maaneder til; og den første blant dem alle skal Janus' Maaned være: det er billigt, at Krigsguden viger for Fredens Gud.

Saa taler han. Templets Porte dreje sig selv om deres Hængsler og lukke sig med en skrækkelig Bulder.

Numa indvier derpaa Guldskjoldet, der for evig forvisser Romerne om Sejer over alle Folkeslage: for at bevogte det indsætter han Præster, som han kalder Salier.

Efter disse hellige Forretninger gjør han sig færdig igjen at begive sig hen i Egerias Lund: han tager Camilla og Leo med sig. Men for ei at mishage Nymfen, lader han disse samme Venner holde sig i nogen Afstand fra Kilden.

Næppe er han kommen did, for han anraaber Egeria; han beklager sig over den lange Tid, der er henrundet, siden han hørte hendes Stemme og aflægger hende Regnskab for alle sine Handlinger. Er du tilfreds? spørger han hende i en frygtsom og besteden Tone. Ja, svarer Stemmen, jeg er det: fra denne Dag betragter jeg dig, som den første blant Konger. Du har opfyldt mine Forhaabninger; det er min Pligt at opfylde min Eed: lær endelig at kjende Egeria.

Ved disse Ord kommer hun ud igjennem Træerne, og Numa gjenkjender Anais. Han staaer henrevet af Forundring: hans Øje stirrer, hans Mund er aaben, hans Arme udstrakte.

Dybt

Dybt sukkende kaster han sig for Anais' Fødder; forgjeves stræber han at tale, han kan kun fælde Taarer.

Staae op, sagde Anais til ham: jeg er ikke Nymfen Egeria, jeg er kun en dødelig; og guddommelig Ære vilde være mig mindre behagelig end at kaldes din Veninde. Du havde fortalt mig din Drøm ved Pans Kilde, det Haab, du nærede, engang at nyde Egerias Undervisninger: jeg besluttede tillige med min Fader at bringe dette Haab til Virkelighed. Nødsagede til at skilles fra dig, paa det du maatte samtykke i at blive dit Folks Veiledere, skjulte vi os i denne Lund, hvor jeg var temmelig sikker paa, at du snart vilde indfinde dig. Alle vore Anslag lykkedes. Jeg talede som Egeria med dig; jeg gav dig Raad, dem min Faders dybe Viisdom tilsagde mig. Du troede at høre Nymfen: denne Vildfarelse var, som din Ære gavnlig, saa sød for mit Hjerte. Jeg saae dig igjennem disse Grene, da du troede at underholde dig med Egeria: mere lykkelig end du, var jeg ved din Side, da du begræd din Anais.

Ude af sig selv hører Numa til. Strax derpaa kommer Zoroaster frem, han kaster sig i hans Favn, omarmer ham tusende Gange, og, i det han river sig los af hans Arme, iler han at opsøge Camilla og Leo. Hun er her! raabte han langt fra til dem: hun er her! Kom, hurtig, din Fader, din Søster vente paa dig.

Leo kan ikke troe disse Ord; dog skynder han sig at komme. Zoroaster modtager ham i sine Arme, trykker ham til sit Bryst: min Søn, min dyrebare Søn, vi sees igjen, vi blive hos hinanden til Døden. Taarer ere Leos Svar: den elskværdige Camilla omfavner Anais. Glæde, Kjærlighed, Venskab, synes at berøve den samme Fader og de fire Elskende Fornuften.

Efterat Taarerne have skjænket dem Lindring, ledsager Zoroaster dem til sin Hytte. Her, siger han til dem, have vi skjult os; her ville vi ende vore Dage. Numa, Anais er din: men det Romerske Folk maa aldrig faae eders Forbindelse at vide; Anais skal aldrig gaae til Rom. Hver Dag kan du under Skin af at spørge Nymfen til Raads, besøge din Kone; og Lønnen

nen for dine ædle Handlinger skal være den Fornøjelse, at fortælle os dem. Saaledes skal min Datter blive sin Religion tro; Hemmeligheden vil give Numas Lykke nye Behageligheder; og lykkelig ved denne Held vil Zoroaster see henglide midt iblant eder i Fred de faa Dage, Oromaz endnu bestemmer ham. Bifalder du denne Plan?

I Stedet for Svar kaster Numa sig for hans Fødder, Anais slaaer Øjnene ned og smiler; Camilla og Leo give Oldingen deres Bifald.

Den følgende Dag holdtes Anais' og Numas Bryllup i denne Hytte, uden Pragt, uden Højtid, uden andre Vidner, end Zoroaster, Camilla og Leo. Den lykkelige Numa kom hver Dag til Hytten. Den dydige Anais og hendes Fader gjorde ham bestandig begjærligere efter og dueligere til at vorde den retfærdigste og bedste blant Konger.

Zoroaster opnaaede iblant dem en saare høj Alderdom. Leo tog, som Romersk Feltherre, sin Bopæl i Rom med sin Kone, og kaldte sig efter hende med det Tilnavn Camillus: dette var

Stam-

Stammen til hin Slægt af Helte, hvoriblant den bersmteste befriede Rom fra Gallerne. Bestandig brændende for Anais, bestandig elsket af sin Hustru, regjerede Numa i fem og syrretyve Aar. I denne lange Tid lod aldrig nogen Fiende sig see paa Roms Grund, aldrig var Janus' Tempel aabent; og i Numas Stater fandtes ikke een, som Undertrykkelse eller slette Love gjorde ulykkelig.

Fejl.

I 1ste Deel Side 29 sidste Linie Numas for Pompilius'.
= 2den Deel Side 145 Lin. 16 iklæder for fører.

Op-

Oplysning

over

de i Bogen forekommende

historiske, geografiske og mytologiske

Ord.

Achilles, Thessalerkongen Peleus' og Havgudinden Thetis' Søn, opfødt ved Løveindvolde og Marv af Vildsvin og Bjørne. Mens han endnu var Barn, forudsagde Spaamanden Calchas, at Troja ej uden Achilles kunde indtages. Da det nu var Moderen bekjendt, at han skulde falde i Krigen mod Trojanerne, iførte hun ham Qvindedragt og skjulte ham blant Lykomedes' Døttre. En Tid lang var han formedelst sit Ansigts de fine og blødeTræk ubekjendt. Men Ulysses fik Nys derom ved Spejderen Asius, han paatog sig derfor en udenlandsk Handelsmands Rolle, og faldbød Lykomedes' Døttre endeel Fruentimmerkram, hvoriblant dog og nogle nætte Dolke og Sværde. Disse tildrøge sig Achilles' Opmærksomhed,

somhed, hvorved han da blottede sig for Ulysses. I den trojanske Krig udførte han mange Bedrifter, dem Homerus i Iliaden besang.

Aktæon, en Søn af Autonoe og Aristæus. Han var en stor Elsker af Jagten og plejede, trøt af den, at slumre i en Grotte tæt ved en Kilde, hvor Diana badede sig. Da han engang ved den Lejlighed saae Gudinden nøgen, harmedes hun saa stærkt derover, at hun omskabte ham til en Hjort, og lod ham sønderrive af hans egne Hunde.

Alba, en Stad i Latien ved Albanerbjerget.

Alcides, d: Herkules, Jupiters og Alkmenes Søn, blev for sine mange Bedrifter, hvoriblant de tolv ham af Eurysthens paalagde Arbejder især ere bekjendte, efter sin Død optaget blant Guderne. Han afbildes iført Huden af den Nemæiske Løve.

Amazone, d: Skjoldmø. De Gamle fabulerede om et Scythisk Folk, der bestod af lutter Mandinder.

Amor, Kjærlighedsguden.

Anio, en Flod ved Tibur.

Antemnater, Indvaanerne i Staden Antemnæ i Sabinien.

Antiope, var Nichtees, en Konge af Bøotiens Datter, som da hun var bleven besvangret, paastod, for at modsætte sig hendes Faders Bebrejdelse, at være Jupiters Gemalinde.

Apen-

Apenninens Bjergrække strækker sig midt igjennem Italien.

Apollo, Jupiters og Latonas Søn, Dianas Tvillingbroder, var fød paa Bjerget Cynthos paa Delos, en Ø i det Ægæiske Hav, hvor Latona var flygtet hen for Junos Forfølgelser. Han var Solens Gud.

Apulien, et Landskab i Nedreitalien.

Argolien, et Landskab paa den græske Halvø Peloponnes.

Argonauterne kaldtes de Grækenlands Helte, der gjorde det første Søtog til Landet Colchis for at bemægtige sig det gyldne Skind, af Argos, der havde bygt Skibet.

Aricia, en Stad ti Mile fra Rom.

Arimanes var hos Magerne det Væsen, hvorfra alt Ont troedes have sin Oprindelse. Det var frembragt som en god Engel af Oromaz, men var faldet.

Assyrien, en Stat i Asien.

Astræa, Retfærdigheds Gudinde, var den sidste blant Gudevne, der forlod vor Klode. Medens hun herskede paa den, var der overalt Lyksalighed, da var vor Arts gyldne Alder.

Avernen, en Pluto helliget Sø i Kampanien. Dens Uddampning var saa dræbende, at hver Fugl, der vilde flyve over den, maatte bøde med Livet. Paa dens Bredde voxede idel giftige Træer og Urter.

Aurora, Morgenrøden, der ansaaes for at melde sin Broders, Solens, Ankomst. Hun afbildes staaende paa en gylden Vogn med 4 rosenrøde Heste for.

Baal, hvorpaa Ligene brændtes, vare en firkantet Stabel af utilhugget Træ.

Baktriana, et Landskab i Asien, der horte til Persien.

Blandusien, en Kilde i Sabinien, besjunget af Horats 3 B. 12 Ode.

Braminer, Indiens Fornustvise.

Cacus, Vulkanus' Søn, (eller Evanders Træl) der plyndrede og brændte i Latien, til han omsider dræbtes af Herkules. Fablen gav ham tre Hoveder.

Campanien, et frugtbart Landskab i Mellemitalien.

Canente, et Sted ved Tiberens Bredde.

Capitolium, det af Roms syv Bjerge, hvorpaa var anlagt Fæstningen og hint berømte Jupiters Tempel, hvor Sejerherren nedlagde efter Triumfen en Laurbærgreen.

Capua, Hovedstaden i Campanien.

Carseoli, en By i Italien, ej langt fra Peligni.

Ceres, Jupiters Datter, Kornets og Frugtbarheds Gudinde, meentes først at have lært Menneskene Agerdyrkning, da de før levede af Træfrugter. Derfor

hedde

hedde hun Markenes Moder, den föderige o. s. v. Derfor vare Landmandens Redskaber hende helligede. Hun afbildes med en Axekrans om Hovedet, en Segl i den ene og et Neeg i den anden Haand. De hende helligede Dyr var Soen og Lammet.

Chaos, hin uordentlige Sammenblanding af Verdens Grundstof, før den fik sin Dannelse.

Chineserne havde allerede før Rom haft deres Sædelærer Kong-fu-tsee.

Circus, en prægtig aflang Bygning i Rom, hvor de circensiske Lege, Vædekjørsel, Løben om Kap, Nævefægten o. s. v. holdtes. Den var rund i den ene Ende, lige i den anden.

Cohorte, et Kor romerske Fodfolk af 420 til 500 Mand, tiende Delen af en Legion.

Consus den raadgivende Gud. Andre holde ham for een med Neptun.

Cothurne, et Slags højhælede græske Halvstøvler.

Creta, en Ø i Middelhavet, i Fordumstid et mægtigt Rige.

Cures, Sabinernes gamle Hovedstad, hvis Indvaanere vare de egentlige Quiriter.

Cybele, Gudernes Moder, Saturnus' Gemalinde. Granen var helliget hende, fordi hendes elskede Attes var bleven omskabt til en Gran.

Cycloperne, Smedeguden Vulkans ensøjede Svende. Egentligen et Folk paa Sicilien, som de Gamle tillagde Smedekunstens Opfindelse.

Cynthus, see: Apollo.

Cypressen, blev sat uden for Lighusene og omkring Baalene. Den var Pluto helliget.

Dalmatien, et Landskab i Grækenland.

Delos, see: Apollo.

Diana, Jagtens Gudinde, en af de Fjommeste blant dem, Apollos Tvillingsøster, see: Apollo. Hun blev bestandig Ms. Den samme som Luna.

Dryader, Skovenes og Lundenes Gudinder, der fødtes og døde med dem.

Duon, see: Venus.

Eleusis, en Stad i Attika, hvor hvert femte Aar, Ceres og Proserpina til Ære helligholdtes en Fest med saa yderlig en Hemmelighed, at dens Aabenbarelse troedes nedkalde selv Gudernes Hævn.

Elletræet var Neptunus helliget.

Elysæiske Sletter kaldtes de Saliges yndige Bolig efter Døden.

Endymion, Lunas Elskede, der havde Sammenkomster med denne Gudinde i en Grotte i Bjerget Latmos i Carien.

Erebus,

Erebus, det underjordiske Rige.
Eretum, en lille By i Sabinien ved Tiberfloden.
Erymanthus, et skovbegroet Bjerg i Arkadien, fuldt af Vildsvin og Hjorte.
Eumenider see Furier.
Euphrat, en Flod i Asien.

Feretrius kaldes Jupiter fordi det af Fienderne erobrede Bytte overraktes ham (ferebat spolia).
Fidenaterne, Indvaanerne af Byen Fidenæ i Sabinien.
Frentanien, et Landskab i Italien ved det Hadriatiske Havs Bredde, osten for Samnium.
Furier, de Gudinder der sagdes at martre den Straffyldige, saavel her i Livet, som især hin Side Graven.

Ganges, en Flod i Indien.
Gargaphiens Skov var i Boeotien.
Granen, see: Cybele.

Heraklider, Herkules' Afkom.
Herkules, see: Alcides.
Hernicier, et Folk, der beboede Latiens Klipper.
Hesiodus, en berømt græsk Digter.

Hetrurien, et Landskab i Italien norden for Rom. Der blomstrede i de ældste Tider Videnskab og Kunst, og Hetrurerne vare Romernes første Lærere.

Homerus, en beromt græsk Digter der besang Achills Bedrifter og Ulysses' Omirring.

Janus havde været Konge i Italien og viist Gjæstmildhed imod den for sin Søn flygtende Saturnus, der og lærte Italierne Jorddyrkningen. Han blev forgudet og Numa byggede ham et Kobbertempel, der kun var aabent i Krigstider, d: næsten altid.

Iberien, Spanien.

Iden var for Magerne Alherrens Billed, see: Apollo, Vesta.

Indus, en stor Flod, der har givet Indien Navn.

Juno, Gudernes Dronning, Jupiters Gemalinde og Søster.

Jupiter, den ypperste blant Guderne, der dog maatte føje sig efter Skjæbnens Bud.

Latien, det Landskab, hvori Rom laae.

Latonas Datter, see: Diana.

Lavinium, en Stad i Latien.

Laurbærtræet var Apollo helliget, fordi hans elskede Dafne var blevet forvandlet dertil. Laurbærkranse vare Sejerherrernes Belønning.

Lan-

Laurentinerne, et Folk i Latien.

Legion, Kor Soldater fra 5000 til 6000 Mand.

Lerna, en So i Argolien, hvor en skadelig Slange med mange Hoveder opholdt sig, den Herkules omsider dræbte.

Liktorer kaldtes de Statsbetjente, der gik foran Kongerne med Hellebarder deels for at gjøre Plads og give Anseelse, deels og for at udføre Kongens Bud.

Marrubium, Marsernes Hovedstad.

Mars Krigens Gud, Romulus' Fader.

Mars' Plads, en viid Slette mellem Rom og Tiberen, hvor Roms Ungdom øvede sig i Vaaben o. s. v.

Marserne, et stridbart Folk i Mellemitalien.

Marsyas, en phrygisk Fløjtespiller, der vovede at byde Apollo til Veddekamp. Han tabte og til Straf blev han flaaet.

Minerva, Viisdoms Gudinde, født af Jupiters Hjerne. Hun var og Krigens Gudinde, under Navnet Pallas. Hun siges at have frembragt Olietræet.

Minos, Kretas vise Lovgiver, efter sin Død sat til at være den øverste Dommer i det underjordiske Rige.

Mysterier, saadan hemmelig Gudstjeneste der skjultes for de Uindviede.

Najader, Flodernes og Kildernes Gudinder.

Natten var en Gudinde, der forestilledes i sorte Klæder og med et sort Slør.

Nemæisk Løve var en Løve i Achajen i den nemæiske Skov. Herkules dræbte den og iførte sig dens Hud.

Neptun, Havets Gud

Nestor, den ældste blant de græske Helte ved Trojas Belejring.

Ninive, Assyriens prægtige Hovedstad.

Norner d: Parcer, de 3 Gudinder, der raadede for Menneskets Fødsel, Liv og Død.

Numidien, et Landskab i Afrika, Løvernes Fødeland.

Nymferne, Flodernes, Kildernes, Markenes og Skovenes Gudinder.

Olietræet, helliget Minerva, der havde frembragt det i en Veddestrid med Neptun, om hvo der kunde skabe det bedste Værk. En Oliegreen var Fredens Tegn.

Olympus, Gudernes Bolig.

Oromaz, egentlig Ormuzd hos Magerne, den øverste blant Lysets Engle, den Evige, den Ulegemlige, der frembragte alt, selv Arimanes. Dyrkedes under Solens Billed.

Palatinerbjerget, det iblant Roms 7 Bjerge, der først blev bebygt af Romulus.

Pallas

Pallas, see: Minerva.
Patricier, Roms Adel.
Perseus, Jupiters og Danaes Søn, Konge i Mycene.
Phœbe, Maanen, den samme som Diana.
Phœnicien, et Landskab i Asien ved Middelhavet.
Plebejer, de Uadelige i Rom.
Præneste, en Bye i Latien.
Procas, Konge i Alba, Romulus' Farfader.

Rhamnes, en af de Konger, der fægtede for Turnus mod Æneas.
Rutulerne, et Folk i Latien.

Sabinerne, et ældgammelt mægtigt Folk i Italien.
Saturnus, Tidens Gud.
Sefyr, Vestenvinden.
Solen, see: Apollo, Oromaz.
Sora, en By i Campanien.
Sorte Dyr offredes de underjordiske Guder.
Stator el. Standseren, kaldes Jupiter, fordi han standsede Romernes Flugt.

Tartarus, de fordømtes Bolig efter Døden.
Telemak, Ulysses Søn, der blev tilbage paa Itaka, da Ulysses drog til Troja. Da han siden vilde opsøge sin omir-

omirrende Fader, fik han Minerva under Mentors Skikkelse med som Hovmester. (Dette Stof er bearbejdet af de la Motte Fenelon i sin Telemaque første Gang Paris 1699, og samme Aar 20 Gange udgivet. Oversat paa Dansk ved Søren Dunetius Kjøbenhavn 1727).

Themis, Retfærdigheds Gudinde.

Thessalien, var Troldenes og deslige Kunstners Land.

Thetis, en Havgudinde, Thessalerkongen Peleus' Kone, Achilles Moder.

Tibur, en Stad i Sabinien, i en yndig Egn.

Titanus, Saturnus Broder, havde efter Moderens og Søstrenes Bøn afstaaet Regjeringen til den yngre Broder, paa Vilkaar: at denne skulde dræbe al sin mandlige Afkom. Da nu Jupiter lønlig blev opdraget og fik Faderens Rige, paaførte Titanus og Sønner ham Krig, den Jupiter vandt ved Hjelp af Gjeden Amaltheas Skind.

Toga, en viid ulden Kjole der bares over de andre Klæder, blot af Romerske Borgere.

Tordenguden kaldtes Jupiter. Han afbildes med en Lynkile i Haanden.

Turnus, den Konge, der fægtede mod Æneas.

Tyrus, Phoniciens Hovedstad.

Ulysses, Konge paa Itaka, den snildeste blant de græske Helte ved Troja.

Urne, var den Krukke af Leer, Sølv eller Guld, hvori de forbrændte Liigs sammensankede Aske, vædet med Vin, Melk og Taarer, blev gjemt.

Venus, Kjærligheds og Skjønheds Gudinde. Duen var hende helliget.

Vesta, Ildens Gudinde.

Volskerne, et gammelt Folk i Latien.

Vulkan, Smeddeguden, Venus' Gemal, den styggeste blant dem alle, smeddede Jupiters Lynkiler.

Zend-Avest, d: det evige Ord, Zoroasters Religionssystem.

Zoroaster, egentlig Zerdusht eller Zerethoschtroh, Persernes Religions- og Sædelærer, der levede i Sardanapels Tid, og var af den gamle Kongestamme. Han ansaaes at have opfundet Magien.

Æneas, en Trojansk Prins, bekjendt af sin Kjærlighed til sin Fader, den han udbar af Trojas Luer. Han kom omsider til Lavinien, hvor han blev Stamfader til Romulus o. s. v. Ham besang Virgilius i sin Æneide.

Æolus,

Æolus, Vindenes Fader.

Ætna, et ildsprudende Bjerg i Sicilien.

Ørnen var Jupiters Fugl. De Romerske Legioners Hovedfaner vare Sølvørne med udbredte Vinger paa Spidsen af et Spyd.